

Úradný vestník

C 151

Európskej únie

Zväzok 51

Slovenské vydanie

Informácie a oznámenia

17. júna 2008

Číslo oznamu

Obsah

Strana

III *Prípravné akty*

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

441. plenárne zasadnutie v dňoch 16. a 17. januára 2008

2008/C 151/01	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zelená kniha o retailových finančných službách na jednotnom trhu“ KOM(2007) 226 v konečnom znení	1
2008/C 151/02	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa zrušuje smernica Rady 84/539/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa elektromedicínskeho zariadenia používaného v lekárstve alebo veterinárnom lekárstve“ KOM(2007) 465 v konečnom znení – 2007/0168 (COD)	11
2008/C 151/03	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady týkajúcej sa zariadení spaľujúcich plynné palivá“ (kodifikované znenie) KOM(2007) 633 v konečnom znení – 2007/0225 (COD)	12
2008/C 151/04	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o montáži zariadenia na osvetlenie a svetelnú signalizáciu na dvoj- a trojkolesových motorových vozidlách“ (kodifikované znenie) KOM(2007) 768 v konečnom znení – 2007/0270 (COD)	12
2008/C 151/05	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o novej stratégii Európskej únie týkajúcej sa zdravia zvierat (2007 – 2013) podľa zásady prevencia je lepšia ako liečba“ KOM(2007) 539 v konečnom znení	13
2008/C 151/06	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá týkajúce sa podmienok, ktoré treba dodržiavať pri výkone povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy“ KOM(2007) 263 v konečnom znení – 2007/0098 (COD)	16
2008/C 151/07	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Námorné diaľnice a ich začlenenie do logistického reťazca“	20

2008/C 151/08	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa zrušuje smernica Rady 87/372/EHS o vyhradení kmitočtových pásiem na koordinované zavedenie verejných celoeurópskych bunkových digitálnych pozemných mobilných komunikácií v Spoločenstve“ KOM(2007) 367 v konečnom znení – 2007/0126 (COD)	25
2008/C 151/09	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie – Smerom k európskej charte práv spotrebiteľov energie“ KOM(2007) 386 v konečnom znení	27
2008/C 151/10	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o minimálnej úrovni prípravy námorníkov (prepracované znenie)“ KOM(2007) 610 v konečnom znení – 2007/0219 (COD)	35
2008/C 151/11	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o bezpečnostných pravidlách a normách pre osobné lode (prepracované znenie)“ KOM(2007) 737 v konečnom znení – 2007/0257 (COD)	35
2008/C 151/12	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Biela kniha o športe“ KOM(2007) 391 v konečnom znení	36
2008/C 151/13	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zlepšovanie kvality vzdelávania učiteľov“ KOM(2007) 392 v konečnom znení	41
2008/C 151/14	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Podpora plnohodnotnej účasti mladých ľudí na vzdelávaní, zamestnanosti a dianí v spoločnosti“ KOM(2007) 498 v konečnom znení	45
2008/C 151/15	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Rady, ktorým sa rozširujú ustanovenia nariadenia (ES) č. 883/2004 a nariadenia (ES) č. [...] na štátnych príslušníkoch tretích krajín, na ktorých sa doteraz tieto ustanovenia nevzťahujú výhradne z dôvodu ich štátnej príslušnosti“ KOM(2007) 439 v konečnom znení – 2007-152 (CNS)	50

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

441. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 16. A 17. JANUÁRA 2008

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zelená kniha o retailových finančných službách na jednotnom trhu“

KOM(2007) 226 v konečnom znení

(2008/C 151/01)

Európska komisia sa 30. apríla 2007 rozhodla prekonzultovať podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument:

„Zelená kniha o retailových finančných službách na jednotnom trhu“

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. decembra 2007. Spravodajcom bol pán IOZIA a pomocnou spravodajkyňou pani MADER-SAUSSAYE.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 441. plenárnom zasadnutí 16. a 17. januára 2008 (schôdza zo 16. januára) prijal 129 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 1 sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor sa stotožňuje s cieľmi zelenej knihy vytvoriť jednotný trh s retailovými finančnými službami, s úsilím o identifikáciu a odstránenie všetkých umelých a účelových bariér, ktoré bránia občanom EÚ bezprostredne a plne využiť výhody, pokiaľ ide o ceny a kvalitu ponuky. Výbor sa nazdáva, že zelená kniha iba čiastočne zohľadňuje situáciu v oblasti finančných služieb a produktov a zanedbáva problematiku distribúcie, ktorá je rozhodujúcim faktorom hospodárskej súťaže.

1.2 EHSV podporuje a oceňuje cieľ Komisie stimulovať ponuku kvalitných a inovatívnych produktov podporovaním voľného pohybu bankových a poisťných produktov, ktoré sú v súčasnosti znevýhodňované vnútroštátnymi regulačnými a daňovými obmedzeniami limitujúcimi túto možnosť.

1.3 Všeobecnou zásadou, ktorá je podstatou Zelenej knihy o retailových finančných službách na jednotnom trhu, je zvýšenie blahobytu spotrebiteľov. Rozšírenie a využívanie týchto služieb sa stále zvyšuje, a preto iniciatívy v tejto oblasti nadobúdajú povahu všeobecného záujmu. Ďalšia integrácia retailových finančných služieb by mohla viesť k zníženiu nákladov prostredníctvom rozvoja hospodárskej súťaže. Ak si európsky finančný systém dokáže udržať svoju konkurencieschopnosť v rámci Únie i mimo nej, vyplynú z toho výhody pre spotrebiteľov.

1.4 I keď EHSV súhlasí s názorom, že by bolo vhodné znížiť roztrieštenosť trhu s retailovými finančnými službami, zdôrazňuje, že maloobchodné trhy sú vo všeobecnosti nevyhnutne roztrieštenejšie než veľkoobchodné.

1.5 EHSV konštatuje, že sa trh začína prikláňať k iným modelom. Globálny trh sa buduje prostredníctvom procesov cezhraničnej konsolidácie. Nadnárodné bankové a poisťovacie spoločnosti sledujú svoje strategické ciele v oblasti akvizícií zvyšovaním mobility ponuky. Procesy cezhraničnej konsolidácie však majú alebo môžu mať veľmi negatívny vplyv na zamestnanosť. Ako následok týchto možných akvizícií bolo predpovedané zrušenie desiatok tisícov pracovných miest, i keď v skutočnosti k týmto zrušeniam nie vždy dôjde. EHSV už poukázal na toto riziko a navrhol primerané opatrenia na čelenie tejto sociálnej tiesni prostredníctvom plánov na vyškoľovanie a preškolenie pracovníkov a nástrojov sociálneho zmierňovania (¹), ktoré sú mimochodom súčasťou mnohých kolektívnych zmlúv v európskom bankovom sektore.

1.6 EHSV pokladá za nevyhnutnú požiadavku prijatie všetkých iniciatív schopných zvýšiť kompetentnosť a informovanosť spotrebiteľov. Pre ich ochranu sú nevyhnutné podstatné a kompletné informácie, pričom treba samozrejme brať do úvahy skutočnosť, že finančné produkty a služby sa nedajú porovnávať s inými produktmi a službami. Spotrebiteľia potrebujú skôr kvalitné informácie než ich množstvo.

(¹) Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 26.

1.7 EHSV sa nazdáva, že je potrebné rozlišovať medzi informovaním a poradenstvom. V prvom prípade ide o povinnosť poskytovať informácie spotrebiteľom a prispôbiť ich profilu kompetentnosti zákazníka a príslušným rizikám, pričom zákazník musí byť upozornený na prípadné riziká, ktoré podstupuje. V druhom prípade ide o profesionálnu službu, ktorá sa poskytuje na požiadanie a mohla by byť spojená s tým, že určitú časť zodpovednosti poniesie aj poradca. Smernica o trhoch s finančnými nástrojmi (MiFID) vymedzuje oblasti a hranice poskytovania informácií a poradenstva, ako aj operácií, pri ktorých dochádza ku konfliktu záujmov.

1.8 EHSV pokladá za nevyhnutné pristupovať k tejto problematike jednoznačnou právnou úpravou tejto oblasti, pričom treba zamedziť vzniku situácií, pri ktorých prípadne dochádza ku konfliktu záujmov, ako aj stimulovaniu predaja produktov, systémom prémie pre predajcov, prepožičaným z prostredia obchodnej distribúcie, spojené s cieľmi v oblasti predaja špecifických produktov. EHSV odporúča, aby sa pristúpilo ku konkrétnym rozhovorom medzi podnikmi, spotrebiteľmi a pracovníkmi sektora, ktoré by mohli byť prvým krokom k uspokojeniu základnej požiadavky spotrebiteľov týkajúcej sa dôvery v transparentnosť konania bankových a poisťovacích spoločností.

1.9 EHSV odporúča bankovým a poisťovacím spoločnostiam, aby pre svojich zamestnancov zabezpečili špecifické odborné vzdelávanie. Väčšiu ochranu spotrebiteľa možno dosiahnuť aj lepšou kompetentnosťou aktérov sektora. Bez toho, aby bola ohrozená autonómia zainteresovaných, by sa takéto projekty mohli prediskutovať v rámci sociálneho dialógu medzi UNI-Europa pre oblasť finančníctva, federáciou odborových zväzov sektora a európskymi reprezentatívnymi organizáciami bánk a poisťovní.

1.10 EHSV berie na vedomie skutočnosť, že Komisia je viac než v minulosti priaznivo naklonená prijatiu nepovinného právneho režimu, tzv. „28. režimu“. Okrem dobrovoľného európskeho režimu by bolo žiaduce prijatie európskeho deontologického kódexu, ktorý by si stanovili zainteresované subjekty samy a prediskutovali ho s kompetentnými pracoviskami Komisie a reprezentatívnymi združeniami užívateľov a pracovníkov sektoru, a ktorý by sa špecificky zaoberal vzťahom medzi podnikom a zákazníkom v oblasti finančných služieb.

1.11 EHSV sa stotožňuje so znepokojením, pokiaľ ide o transparentnosť podmienok stanovených bankami. Rozmanitosť cien a tarifných plánov často vedie k asymetrii a ťažkostiam pri porovnávaní cien, jednako mnohokrát chýbajú informácie o uplatniteľných poplatkoch.

1.12 EHSV podporuje tri hlavné ciele v súvislosti so stratégiou pre spotrebiteľov v rokoch 2007 – 2013, ktoré si stanovila členka Komisie zodpovedná za ochranu spotrebiteľov Meglena KUNEVA:

- posilniť postavenie spotrebiteľov,
- rozvinúť hospodársku i nehospodársku prosperitu európskych spotrebiteľov,

- poskytovať spotrebiteľom účinnú ochranu.

EHSV mieni vypracovať osobitné stanovisko na túto tému. Komisia predložila v máji 2007 Rade návrh smernice týkajúcej sa spotrebiteľov a úverov.

1.13 EHSV súhlasí s názorom, že mobilita zákazníkov je dôležitým faktorom rozvoja, a to tak z hľadiska kvality ako aj účinnosti sektora finančných služieb. EHSV sa však nazdáva, že sa nesmú stanovovať príliš optimistické ciele v súvislosti s mobilitou spotrebiteľov v sektore finančných služieb.

1.14 Vo finančnom sektore sú nanajvýš dôležité vzťahy založené na dôvere, keďže väčšina produktov je špecifických a obsahuje dlhodobé záväzky predávajúceho a kupujúceho. Je veľa dôvodov vysvetľujúcich skutočnosť, prečo je pre spotrebiteľov ťažšie vytvoriť vzťah založený na dôvere so sprostredkovateľmi, ktorí nie sú priamo prítomní v ich krajine.

1.15 Finančné služby sa dostávajú do povedomia spotrebiteľov na základe ich popisu v informačných brožúrach a zmluvných podmienkach: nemožno preto podceňovať jazykový a kultúrny problém. V tejto súvislosti sa EHSV nazdáva, že by nebolo realistické ani správne požadovať od sprostredkovateľov, aby vypracovávali informačné brožúry a zmluvné podmienky vo všetkých jazykoch Únie. Osudom problému jazykovej bariéry je teda ostať v strednodobom výhlade nevyriešený a byť výraznou brzdou cezhraničnej mobility spotrebiteľov.

1.16 EHSV súhlasí s názorom, že je potrebné pozorne preskúmať opodstatnenosť bariér mobility spotrebiteľov, akými sú vysoké poplatky za zrušenie účtu, malá transparentnosť informácií, štruktúra zmlúv finančných služieb príliš zameraná na vytváranie obmedzení pri zmene produktu alebo poskytovateľa, ako je to v prípade niektorých krajín. EHSV však zdôrazňuje, že existujú aj obmedzenia technického a legislatívneho, daňového a právneho charakteru, ktoré je neraz ťažké prekonať a vytvoriť podmienky umožňujúce dosiahnuť také úrovne mobility spotrebiteľov, ktoré uviedla Komisia. Okrem toho vzniká riziko, že zjednodušenie ustanovení v oblasti finančných služieb povedie k zníženiu úrovne ochrany spotrebiteľov. Odstraňovanie prekážok nesmie viesť k zdražovaniu produktov ani k znižovaniu kvality existujúcich predpisov týkajúcich sa ochrany spotrebiteľov.

1.17 Ťažkosti s harmonizáciou rámca pre systémy ochrany, ktoré sa vynorili pri revízii smernice o spotrebiteľských úveroch, môžu u spotrebiteľov vyvolať dojem, že štát, v ktorom sa kupuje služba, citelne ovplyvňuje poskytovanú úroveň ochrany spotrebiteľov.

1.18 EHSV sa nazdáva, že iba spotrebiteľia s adekvátnou finančnou kultúrou dokážu v dostatočnej miere pochopiť, aké zložité môže byť uspokojenie finančných požiadaviek, a dokážu teda oceniť pridanú hodnotu kompetentného a nezávislého finančného poradenstva. Bolo by potrebné špeciálne sa venovať aj spotrebiteľom, ktorí nevedia (dobré) používať nové technológie.

1.19 EHSV pokladá za nevyhnutné, aby sa „skrátili vzdialenosti“ medzi finančnými spoločnosťami a zákazníkmi. Ak niektoré demokratické krajiny s trhovým hospodárstvom dokázali stanoviť niektoré základné práva spotrebiteľov, ako napríklad zákonné právo na bankový účet pre preukázane bezúhonných občanov s trvalým pobytom ako druh občianskeho práva, dalo by sa očakávať, že sa tieto osvedčené postupy po zosúladení s vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou stanú „spoločným vlastníctvom“ Únie ⁽³⁾.

1.20 EHSV považoval za vhodné počas práce na tomto stanovisku iniciovať verejnú diskusiu s účasťou organizácií podnikov, spotrebiteľov a pracovníkov. Postoje týchto organizácií sú zhrnuté v stanovisku. EHSV pociťuje spolu so spotrebiteľmi odôvodnené znepokojenie, pokiaľ ide o potrebu zlepšenia podmienok na skutočné otvorenie jednotného trhu retailovým finančným aktivitám a odstránenie umelých prekážok, ktoré sú im kladené do cesty. Zásluhou zelenej knihy je začatie dôležitej diskusie. Na druhej strane objektívne názory podnikov a požiadavky predkladané z radov zamestnancov si oprávnené zasluhujú pozornosť, aby sa dospelo k všeobecnému zlepšeniu spolupráce medzi jednotlivými hospodárskymi a sociálnymi aktérmi. Preto výbor pokladá za potrebné ešte pred prijatím akéhokoľvek opatrenia otvoriť špecifické diskusné fórum medzi uvedenými zástupcami jednotlivých záujmov, ktoré treba navzájom zladíť.

2. Úvod

2.1 V zelenej knihe Komisia stanovuje politiku, ktorú zamýšľa uplatňovať v sektore retailových finančných služieb, pod ktorými sa v tomto dokumente rozumejú „bežné účty, platby, osobné pôžičky, hypotekárne úvery, sporivé, dôchodkové, investičné a poisťné produkty, v prípade, že sa poskytujú individuálnym zákazníkom, vrátane retailových investorov“.

2.2 Komisia v snahe zabezpečiť občanom EÚ využívanie výhod jednotného trhu pri zohľadnení stále existujúcich prekážok a slabého vývoja cezhraničnej činnosti konštatuje, že rozdiely v právnej úprave, daňovej oblasti a roztrieštenie trhu sú bariérami vstupu na trh.

2.3 Komisia si stanovuje úlohu dosiahnuť aj v oblasti týchto služieb zníženie cien prostredníctvom trhových síl a hospodárskej súťaže, pričom sa zaväzuje zaviesť príslušné iniciatívy v prípade nerešpektovania právnych predpisov Spoločenstva. Komisia v zelenej knihe uvádza možnosť v prípade potreby použiť aj legislatívne opatrenia.

2.4 Komisia zamýšľa stimulovať ponuku kvalitných a inovatívnych produktov podporovaním voľného pohybu bankových a poisťných produktov, ktoré sú v súčasnosti znevýhodňované vnútroštátnymi regulačnými a daňovými obmedzeniami limitujúcimi túto možnosť.

2.5 Pokiaľ ide o právny rámec, Komisia znovu otvára diskusiu o „28. režime“ (zjavne odstraňujú všetky predložé pochybnosti).

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 26.

3. Pripomienky

3.1 V predkladanom stanovisku EHSV nezamýšľa zodpovedať jednotlivé otázky zelenej knihy, ale jednoducho vypracovať celkové hodnotenie najvýznamnejších tém obsiahnutých v tomto dokumente.

3.2 EHSV zdôrazňuje potrebu rozlišovať medzi finančnými produktmi a službami. Produkty sa kupujú a kupujúci sa stávajú ich „vlastníkom“ (napr. cenné papiere, fondy, poistenie); riziko preberá kupujúci. V prípade bankových služieb sa človek stáva užívateľom, a nie vlastníkom (napr. osobné úvery, hypotekárne úvery a pôžičky, kontokorentné účty atď.); riziko preberá predajca služby. Výbor sa nazdáva, že zelená kniha iba čiastočne zohľadňuje situáciu v oblasti finančných služieb a produktov a zanedbáva problematiku distribúcie, ktorá je rozhodujúcim faktorom hospodárskej súťaže. Jednotlivé distribučné kanály a rôzne druhy ponuky svojou povahou výrazne ovplyvňujú tak ceny (ako príklad stačí uviesť ponuky povinného zmluvného poistenia motorových vozidiel po telefóne alebo prostredníctvom internetu), ako aj dôveryhodnosť a kompetentnosť oprávnených subjektov (finančných spoločností, veľkých obchodných domov, maklérov, poštových úradov atď.) EHSV považuje za potrebné rozšíriť úvahy aj o problematiku alternatívnych distribučných kanálov a otázku vzťahov medzi produktmi a distribučnými systémami.

3.2.1 Segmenty: na to, aby sa dal zohľadniť rozmer finančných služieb, pokiaľ ide o spotrebiteľov, je potrebné rozčleniť služby na segmenty a potom zohľadniť maloobchodné predajné miesta – distribučný systém –, prostredníctvom ktorých spotrebiteľ môže mať prístup k týmto rôznym službám, ako aj mieru hospodárskej súťaže v retailovom systéme. Finančné služby poskytované osobám sa prirodzene členia na tri skupiny: malobankovníctvo, produkty osobného poistenia a sporivé a investičné produkty.

3.2.2 Malobankovníctvo ⁽³⁾

3.2.2.1 Zákazníci tradične získavajú všetky retailové bankové služby prostredníctvom priameho kontaktu so zamestnancami banky v jej pobočkách po kontrole ich totožnosti a dôveryhodnosti. Vo väčšine krajín existuje veľké množstvo navzájom si konkurujúcich bánk. Pre zahraničnú banku, ktorá chce preniknúť na vnútroštátny trh inej krajiny, je výhodnejšie kúpiť existujúcu banku, než vytvoriť novú sieť, čo by si vyžadovalo viac času a viedlo zase k väčšej konkurencii (prevzatie Abbey National spoločnosťou Santander, ABN AMRO spoločnosťou Fortis, RBOS a Santander atď.). V skutočnosti voľba spotrebiteľov závisí od konkurencieschopnosti národných trhov, keďže zákazníci si musia zvoliť tú či onú banku v rámci vnútroštátneho trhu.

3.2.2.2 Internetové bankovníctvo (banka prostredníctvom internetu) sa postupne rozvíja, ale pravdepodobne si zachová vnútroštátny charakter, pretože značka musí byť známa a získať si dôveru zákazníkov, a banka bude závisieť od vnútroštátnych právnych úprav pri overovaní totožnosti a dôveryhodnosti svojich zákazníkov.

⁽³⁾ Bežné účty a šeky; sporivé účty; pôžičky a otvorenie úverov; stále platobné príkazy, priame dlhy; (medzinárodný) prevod finančných prostriedkov; debetné platobné karty; kreditné platobné karty; celkový prístup k systému bankomatov.

3.2.2.3 Internetové a telefonické bankovníctvo poskytuje prístup k službám 24 hodín denne a 7 dní v týždni, čo predstavuje ohromný pokrok oproti časom, keď prístup k nim závisel od otváracích hodín bankových pobočiek.

3.2.2.4 Zatiaľ čo hospodárska súťaž medzi bankami o zákazníkov využívajúcich plný rozsah služieb sa obmedzuje na banky, ktoré tieto kompletne služby poskytujú, je pomerne rozšírenou praxou vyberať si najlepších zákazníkov (*cherry picking*), predovšetkým v oblasti kreditných kariet v prípade bánk ako American Express a MBNA (teraz Bank of America Card Services). Tieto služby sú ponúkané priamymi predajnými kanálmi a sú dostupné v celej EÚ. Užívateľom kreditných kariet sa následne ponúka prístup k sieti bankomatov a rozšírený spotrebný úver. Takto môžu spotrebiteľia ťažiť z hospodárskej súťaže medzi vnútroštátnymi a medzinárodnými bankami. Zároveň sa však treba obávať, že tým dôjde k ďalšiemu zvýšeniu zadlženia súkromných osôb.

3.2.2.5 Retailové bankové inštitúcie sa neobmedzujú len na poskytovanie retailových bankových služieb. Pomocou stratégie, často opisovanej ako „bankopoistovníctvo“, v súčasnosti ponúkajú produkty a služby pokrývajúce celé spektrum retailových finančných služieb a produktov. Ich pobočky a záznamy o zákazníkoch zabezpečujú viazanú distribučnú kapacitu s obrovskou hodnotou. Banky sa snažia označovať svojím logom väčšinu alebo všetky finančné produkty a služby ponúkané zákazníkovi, ale tieto značkové produkty nie sú nevyhnutne najlacnejšie alebo najvýhodnejšie.

3.2.3 Produkty osobného poistenia ⁽⁴⁾

3.2.3.1 Voľba spotrebiteľa v otázkach osobného poistenia závisí od sily a rozsahu nezávislého distribučného systému zabezpečovaného sprostredkovateľmi, ako sú makléri a nezávislí finanční poradcovia. Tradičnou úlohou sprostredkovateľa je poskytovanie najlepšieho poradenstva v závislosti od situácie konkrétneho zákazníka. Sprostredkovateľ by zohľadnil tak hodnotu ako aj cenu.

3.2.3.2 Tak ako v prípade bánk, aj tu došlo k výberu najlepších zákazníkov zo strany poisťovacích organizácií s priamym predajom, ktoré vyhľadávajú zákazníkov v nízkych poisťných kategóriách.

3.2.3.3 Obchod priamych predajcov a úloha sprostredkovateľa čelia v súčasnosti konkurencii internetových stránok, ktoré ponúkajú on-line porovnanie konkurenčných produktov, predovšetkým poistenia motorových vozidiel. Toto odstránenie sprostredkovania sa sústreďuje na cenu a má tendenciu posudzovať všetky produkty ako bežný tovar.

3.2.3.4 Aby mal spotrebiteľ v otázkach osobného poistenia, vrátane poistenia motorových vozidiel, čo najlepší výber, musí existovať alternatíva k distribúcii bankopoistovníctva. To si vyžaduje úplné odstránenie obmedzení hospodárskej súťaže pri vývoji sietí nezávislých sprostredkovateľov alebo distribúcií prostredníctvom internetu.

⁽⁴⁾ Poistenie domácností (budov); poistenie zariadenia domácností a osobného majetku; poistenie motorových vozidiel; cestovné poistenie; životné poistenie; zdravotné poistenie.

3.2.4 Sporivé a investičné produkty ⁽⁵⁾

3.2.4.1 Sporivé a investičné produkty predstavujú pre banky hlavný obchodný segment. Je to zároveň segment s najširšou ponukou navzájom si konkurujúcich produktov a najrozvinutejším systémom nezávislých sprostredkovateľov. Pripomienky v súvislosti s produktmi osobného poistenia v bode 3.1.3.4 sa rovnako vzťahujú aj na výber spotrebiteľa v tomto segmente. Predpisy vyžadujú, aby zamestnanci bánk, ktorí poskytujú zákazníkovi poradenstvo o sporivých a investičných produktoch, súčasne vysvetlili, že ako bankoví zamestnanci môžu predávať len produkty banky a tieto nemusia nevyhnutne byť spojené s najnižšími nákladmi alebo predstavovať najvyššiu hodnotu.

3.2.4.2 Spotrebiteľia sú vedení k tomu, aby využívali výhody sporenia so štátnou prémieou vo svojej krajine. Medzinárodné spoločnosti budú poskytovať konkurenčné produkty v rámci týchto systémov tam, kde sú príťažlivé objemy obchodovania a kde existujú distribučné kanály.

3.2.4.3 Hypotéky sú pre spotrebiteľov nevyhnutným produktom. Najrozvinutejšie vnútroštátne trhy sa vyznačujú prítomnosťou veľkého počtu poskytovateľov hypoték popri bankách a veľmi sofistikovanej sieti nezávislých poradcov podporovaných z veľkej časti priamym marketingom. Hospodárska súťaž vytvorila vysoko vynaliezavý trh s nadmernou ponukou rozličných produktov a veľkou časťou zákazníkov meniacich poskytovateľov hypoték v závislosti od zmeny podmienok a lehôt. Pri takomto veľkom výbere spotrebiteľia potrebujú, aby im poradcovia pomohli čo najlepšie sa zorientovať.

3.2.4.4 Osobné dôchodky, kolektívne investovanie, cenné papiere a akciové deriváty sú sofistikované produkty, ktoré si vyžadujú najlepšie poradenstvo založené na dôkladnom pochopení situácie zákazníka. Preto zákazník potrebuje mať prístup k kompetentným poradcovi a sprostredkovateľovi, ktorí naopak majú prístup k širokej palete produktov. Ako už bolo uvedené, poradcovia zamestnávaní bankami sa musia osobitne snažiť o poskytovanie čo najlepšieho poradenstva.

3.2.5 Zelená kniha kladie dôraz na poskytnutie výhod jednotného trhu zákazníkom v oblasti retailových finančných služieb. Ústrednou problematikou je priepasť medzi malobankovníctvom a zvyškom sektora. Banky majú neotrasiteľné postavenie v oblasti malobankovníctva, čo znamená, že majú jedinečnú trhovú moc, keďže všetci užívatelia finančných služieb sú

⁽⁵⁾ Vládou schválené schémy sporenia s daňovými stimulmi; hypotéky: pevné a variabilné úrokové sadzby, pevné a variabilné lehoty splatnosti, hypotekárne úvery zaistené nehnuteľnosťou, (*equity release*) atď.; základné a doplnkové osobné dôchodkové poistenie; kolektívne investovanie: investičné spoločnosti s premenlivým základným imaním (SICAV), do prevoditeľných cenných papierov, *Unit Trusts*, podielové fondy s investíciami do hnutelností či nehnuteľností atď.; cenné papiere; deriváty, napr. *exchange traded funds* (otvorené podielové fondy obchodované na burze), *contracts for differences* (CFD – diferenčné zmluvy) atď.

už ich zákazníkmi. Povaha poradenstva poskytnutého zamestnancami bánk má zásadný význam pre fungovanie trhu, pretože v oblasti produktov osobného poistenia a sporivých a investičných produktov existujú alternatívne produkty a distribučné systémy, ktoré by zákazníci mali zohľadniť, keď majú mať prístup k celkovej ponuke trhu.

3.2.6 Preto existencia siete kvalifikovaných nezávislých sprostredkovateľov a vznik distribučných kanálov pre komoditné produkty v internete sú kľúčom k fungovaniu trhu.

3.3 Zhrnutie výsledkov verejnej diskusie

3.3.1 Počas verejnej diskusie z iniciatívy EHSV sa upozornilo na niektoré dôležité nedostatky, ktoré už mimochodom vyplynuli z odpovedí v dokumentoch, ktoré reprezentatívne združenia spotrebiteľov, podnikov a pracovníkov zaslali Komisii.

3.3.2 V diskusii sa vyzdvihol súlad s cieľmi navrhnutými Európskou komisiou a konkrétne ťažkosti v súvislosti s niektorými témami. V zelenej knihe sa nevyjasňuje, ako možno prekonať právne a daňové obmedzenia (ako právne predpisy týkajúce sa prania špinavých peňazí a financovania teroristickej činnosti, ktoré sú spojené s povinnosťou osobne overiť totožnosť zákazníka (*know your customer*) pri otváraaní účtu alebo vykonaní určitých finančných operácií) ako aj prekážky dosiahnutia plnej integrácie trhov. Ďalej poukazuje na negatívny príklad roztrieštenosti retailových trhov, takmer ako v očakávaní, že sa spustia ďalšie procesy konsolidácie vnútroštátneho a predovšetkým medzinárodného trhu.

3.3.3 Aktéri sektora pociťujú, že sa preceňuje požiadavka mobility a požadujú pozorné a hĺbkové zhodnotenie skutočného dopytu trhu, pričom sa nazdávajú, že opatrenia týkajúce sa európskeho systému platieb prispeli k tomu, že sa zmenšil význam záujmu spotrebiteľov. Požiadavka zmeniť celý systém číslovania európskych účtov na podporu prenosnosti vlastného čísla sa zdá byť neúmerná, s nepatrnými výhodami v pomere k obrovským nákladom, ktoré by museli znášať všetci spotrebiteľia.

3.3.4 Vyvstala aj požiadavka zhodnotiť všetky vhodné opatrenia na „lepšiu právnu úpravu“ sektora. Bankovníctva požaduje obmedzenie povinných opatrení, s cieľom umožniť spontánne prispôbenie sa trhu dopytu a dosiahnutie rovnováhy na čoraz pozornejšom a špecializovanejšom trhu.

3.3.5 V oblasti poisťovníctva sa dopyt v maloobchodnom segmente ešte výraznejšie než v sektore bankovníctva zameriava na vnútroštátny trh a miera spokojnosti zákazníkov je taká (83 %), že nič nenaznačuje tomu, že by sa mal dopyt štruktúrne zmeniť. Na druhej strane sa vynorili znepokojenia v súvislosti so skutočnosťou, že sa chýli ku koncu platnosť niektorých dôležitých opatrení pre poisťovacie spoločnosti, predovšetkým v oblasti zaistovania, ako napr. nariadenie Komisie (ES) č. 358/2003, ako aj kvôli tomu, že Komisia nehodlá obnoviť nariadenie o skupinových výnimkách v roku 2010. Neobnovenie platnosti tohto nariadenia by znamenalo koniec právnej jednoznačnosti, ktorú zaručuje. Poisťovatelia by potom z opatrnosti mohli prestať s kladnou spoluprácou, ktorú

v súčasnosti zaručuje toto nariadenie, čím by spotrebiteľia i poisťovatelia prišli o značné výhody, ktoré táto spolupráca prináša, napr. pokiaľ ide o mobilitu spotrebiteľov, porovnateľnosť produktov, poisťiteľnosť, otváranie trhov malým a stredným podnikom a novým hospodárskym subjektom.

3.3.6 Zástupcovia pracovníkov finančného sektora skonštatovali, že zelená kniha vôbec nezohľadňuje úlohu pracovníkov a opakovane prízvukovali požiadavku posilnenia špecifickej odbornej prípravy, ktorá by dokázala uspokojiť narastajúci dopyt po informáciách a vysvetleniach v súvislosti s rôznymi ponúkanými investičnými možnosťami, ale poukázali aj na obzvlášť agresívne obchodné praktiky a systémy premií a ohodnotenia závisiace od dosahovaných výsledkov, ktoré vo viacerých prípadoch podmienili predaj produktov, ktoré neboli vyhovujúce ani prispôbené skutočným potrebám spotrebiteľov. Tento aspekt bol zdôraznený popri úvahách týkajúcich sa nedávnej finančnej krízy a nedostatkov spôsobených tým, že neexistuje účinný a dôsledný integrovaný dohľad nad tržmi sprevádzaný čoraz významnejšou úlohou zaistovacích fondov (*hedge fund*) a fondov *private equity*, ako aj potrebou pozorného monitorovania správania ratingových spoločností, ktoré sú často poverené emitentmi, aby stanovili hodnoty ich cenných papierov, čím sa jasne dostávajú do konfliktu záujmov.

3.3.7 Zástupcovia spotrebiteľov žiadali zavedenie opatrení na radikálne zníženie nákladov a odstránenie ťažkostí brániacich vnútroštátnej i cezhraničnej mobility účtov, poskytovanie kompetentného a zodpovedného poradenstva, úplných a zrozumiteľných informácií, ako aj jednotné pravidlá v rôznych krajinách. Vyjadrili však silné námietky voči jedinému dobrovoľnému režimu (tzv. 28. režimu) a harmonizácii platných právnych predpisov, ktoré sú, ako je známe, základom diferencovanej ochrany v rámci EÚ.

3.3.8 Všetci účastníci verejnej diskusie prízvukovali požiadavku posilniť spoluprácu medzi spotrebiteľmi a finančnými inštitúciami, pričom uznali konkrétny a špecifický prínos pracovníkov sektora k zlepšovaniu vzťahov so zákazníkmi a skracovaniu vzdialenosti.

3.3.9 EHSV pokladá za veľmi významný prínos verejnej diskusie a domnieva sa, že možno súhlasiť s vyslovenými úvahami, ktoré svedčia o súrnej potrebe začatia diskusného panelu medzi viacerými zainteresovanými aktérmi (*multistakeholder*) po zverejnení výsledkov verejných konzultácií, s cieľom nájsť rovnováhu medzi jednotlivými účastníkmi, pričom sa ponúkol ako koordinátor a iniciátor tohto druhu stretnutí.

3.4 Jednotný trh

3.4.1 Všeobecnou zásadou, ktorá je podstatou Zelenej knihy o retailových finančných službách na jednotnom trhu, je zvýšenie prosperity spotrebiteľov. Keďže vo svojom každodennom živote majú spotrebiteľia početné príležitosti na využívanie finančných služieb, zlepšenie v sektore retailových finančných služieb môže nadobudnúť značný význam pri dosahovaní tohto všeobecného cieľa.

3.4.2 Európska únia si vytvorila rámec predpisov a dohľadu, ktorý pri súčasnej snahe o dosiahnutie spoľahlivosti finančných sprostredkovateľov a voľného pohybu poskytovania služieb viedol k významnému pokroku pri podpore hospodárskej súťaže vo finančnom sektore.

3.4.3 Okrem toho zavedenie jednotnej meny a účinky akčného plánu pre finančné služby (*Financial Services Action Plan*) podstatne podporili rozvoj jednotného trhu, pokiaľ ide o inštitúcie a veľkoobchodných zákazníkov.

3.4.4 Retailový trh však podľa Komisie zostal ešte stále veľmi roztrieštený, čo má za následok, že:

- cezhraničné aktivity sú celkovo obmedzené,
- existujú veľké rozdiely v cenách za relatívne podobné služby,
- spotrebitelia majú pomerne obmedzenú paletu výberu,
- ziskovosť sprostredkovateľov je od krajiny ku krajine značne rozdielna.

3.4.5 I keď EHSV súhlasí s názorom, že by bolo vhodné znížiť roztrieštenosť trhu s retailovými finančnými službami, zdôrazňuje, že maloobchodné trhy sú vo všeobecnosti nevyhnutne roztrieštenejšie než veľkoobchodné, zo zrejmých dôvodov súvisiacich s roztrieštenosťou a rôznorodosťou dopytu, na ktorý sa obracajú, a že preto maloobchodné trhy nemožno posudzovať podľa tých istých kritérií ako veľkoobchodné trhy.

3.4.6 EHSV konštatuje, že sa trh začína prikláňať k iným modelom. Globálny trh sa buduje prostredníctvom procesov cezhraničnej konsolidácie. Nadnárodné bankové a poisťovacie spoločnosti sledujú svoje strategické ciele v oblasti akvizícií zvyšovaním mobility ponuky. Európsky rozmer sa pre niektoré veľké zoskupenia stáva domácim rozmerom. Tieto zoskupenia sa nesnažia poskytovať svoje výrobky a služby z jedného členského štátu do druhého, ale skôr zvýšiť objemy a príležitosti prostredníctvom priameho vstupu na jednotlivé národné trhy, obsadzujúc ich zvnútra. Dokazuje to skutočnosť, že pri prevzatí jednej holandskej banky došlo k silnému konkurenčnému boju.

3.4.7 Procesy cezhraničnej konsolidácie však majú alebo môžu mať veľmi negatívny vplyv na zamestnanosť. Ako následok týchto možných akvizícií bolo predpovedané zrušenie desiatok tisícov pracovných miest, i keď v skutočnosti k týmto zrušeniam nie vždy dôjde. EHSV už poukázal na toto riziko a navrhol primerané opatrenia na čelenie tejto sociálnej tiesni prostredníctvom plánov na výškoloňovanie a preškoloňovanie pracovníkov a nástrojov sociálneho zmiernenia⁽⁶⁾, ktoré sú mimochodom súčasťou mnohých kolektívnych zmlúv v európskom bankovom sektore. Dosahujú sa úspory nákladov, ale nezaznamenávajú sa výrazné výhody pre spotrebiteľov, pretože podniky majú tendenciu prispôbiť svoj systém cien na základe miestneho trhu a očakávaný prínos vstupu nových aktérov na trh sa ešte stále neprejavil.

(6) Tamže.

3.4.8 Možná ekonomická návratnosť rozvoja jednotného trhu zo štrukturálneho hľadiska nedosahuje úroveň výhod, ktoré sa môžu dosiahnuť priamym vstupom na vnútroštátne trhy, jednak v podobe úspor vďaka pôsobeniu vo veľkom, jednak v podobe postavenia na trhu. Ak k tomu dochádza, znamená to, že možný prínos je pre podnikové kruhy považovaný za okrajový a zanedbateľný. Pri konkrétnej analýze možných opatrení, ktoré je potrebné podniknúť, treba vychádzať z tejto skutočnosti.

3.4.9 EHSV sa rozhodne stotožňuje s cieľom odstrániť všetky umelé a účelové bariéry jednotného trhu, a preto dúfa, že sa prijímú všetky vhodné opatrenia na dosiahnutie tohto účelu: zdôrazňuje však, že je nevyhnutné, aby naplánované opatrenia boli skutočne cieleňé a s jasným a zjavným pomerom medzi ich nákladmi a prínosom.

4. Informovanie spotrebiteľov a odborné vzdelávanie aktérov sektora

4.1 EHSV pokladá za nevyhnutnú požiadavku prijať všetky iniciatívy schopné zvýšiť kompetentnosť a informovanosť spotrebiteľov, aby mali možnosť zodpovedne sa rozhodovať. Pre ich ochranu je nevyhnutné poskytnutie základných a kompletných informácií, pričom treba samozrejme brať do úvahy skutočnosť, že finančné produkty a služby sa nedajú porovnávať s inými produktmi a službami.

4.2 EHSV sa nazdáva, že je potrebné rozlišovať medzi informovaním a poradenstvom. V prvom prípade ide o povinnosť poskytovať informácie spotrebiteľom a prispôbiť ich profilu kompetentnosti zákazníka a príslušným rizikám, pričom zákazník musí byť upozornený na prípadné riziká, ktoré podstupuje. V druhom prípade ide o profesionálnu službu, ktorá sa poskytuje na požiadanie a mohla by mať za následok prípadne zodpovednosť poradcu. Tento rozdiel nie je vždy patrične chápaný. V niektorých krajinách tieto služby poskytujú nezávislí živnostníci, ako v prípade Spojeného kráľovstva, v iných zase zamestnanci finančných inštitúcií, ktorí sa môžu dostať do zjavného konfliktu záujmov medzi požiadavkami predaja finančných produktov, prípadne spojených s bonusom a systémy prémie, a ochranou zákazníka, ktorý sa z dôverou v ich odbornosť na nich obracia.

4.3 EHSV pokladá za nevyhnutné pristupovať k tejto problematike jednoznačnou právnou úpravou tejto oblasti, pričom treba zamedziť vzniku situácií, pri ktorých prípadne dochádza ku konfliktu záujmov, ako aj stimulovaniu predaja produktov, systémom prémie pre predajcov, prepožičaným z prostredia obchodnej distribúcie, spojené s cieľmi v oblasti predaja špecifických produktov. EHSV odporúča, aby sa pristúpilo ku konkrétnym rozhovorom medzi podnikmi, spotrebiteľmi a pracovníkmi sektora, ktoré by mohli byť prvým krokom k uspokojeniu základnej požiadavky spotrebiteľov, týkajúcej sa dôvery v transparentnosť konania bankových a poisťovacích spoločností.

4.4 Aby bolo informovanie spotrebiteľov skutočne účinné, musí zohľadniť kultúrne rozdielnosti ako aj skutočnosť, že neexistuje jediné riešenie, ktoré možno považovať za najlepšie, t. j. že povinnosť poskytovať informácie sa musí prispôbiť rôznym situáciám v jednotlivých krajinách. Dalo by sa však uvažovať o spoločnom európskom systéme minimálnych požiadaviek na ochranu spotrebiteľov, ako zamýšľa navrhnutá Komisia. Treba však zväziť, že smernicou o trhoch s finančnými nástrojmi (MiFID) sa zavádza poskytovanie poradenstva ako investičnej služby, ktoré preto nadobúda dôverný charakter. Pri poskytovaní investičných poradenských služieb zaručuje smernica MiFID investorovi veľmi vysokú úroveň ochrany: poradca je povinný získať všetky informácie potrebné na posúdenie adekvátnosti poskytovaných odporúčaní. Je potrebné vymedziť poradenskú činnosť tak, aby bolo možné jasne rozlíšiť od poskytovania všeobecných rád prostredníctvom distribučnej siete a vyjasniť oblasť pôsobnosti najprísnejších záväzkov.

4.5 Povinnosťou sprostredkovateľov je prijať všetky náležité opatrenia na identifikáciu vzájomného konfliktu záujmov a zvládať ho s cieľom predísť tomu, že nepriaznivo ovplyvní záujmy zákazníkov. Ak opatrenia uskutočnené na zvládnutie konfliktu záujmov nie sú pri náležitom uvážení dostatočné na zabezpečenie toho, že riziku poškodenia záujmov klienta bude zabránené, sprostredkovatelia jasne oboznámia zákazníkov so všeobecnou povahou a zdrojmi konfliktu záujmov pred uskutočnením obchodu v jeho mene. Vo všeobecnosti sa pre sprostredkovateľov zavádza povinnosť konať v súlade s najlepšími záujmami zákazníka.

4.6 EHSV odporúča bankovým a poisťovacím spoločnostiam, aby svojim zamestnancom, ktorí sú poverení propagáciou a predajom finančných služieb a produktov, poskytl špecifické odborné vzdelávanie. Ku kontaktu medzi finančnými inštitúciami a spotrebiteľmi dochádza prostredníctvom aktérov trhu, ktorým by malo byť umožnené dobre sa oboznámiť s vlastnosťami finančných služieb a produktov, aby dokázali zákazníkom dobre poradiť. Prípady Cypru, ktorý sa inšpiruje britským modelom a vyžaduje určenie rizikového profilu zákazníka a úplné a správne informácie, preukázal svoju účinnosť. Úroveň spokojnosti spotrebiteľov je tam veľmi vysoká. Väčšiu ochranu spotrebiteľa možno dosiahnuť aj lepšou kompetentnosťou poskytovateľa služieb. Bez toho, aby sa ohrozila autonómia zainteresovaných v rámci sociálneho dialógu, by Komisia mala v rámci sektorového sociálneho dialógu podporovať špecifický vzdelávací program pre zamestnancov, ktorí sú poverení predajom finančných služieb a produktov, napríklad prostredníctvom spoločného projektu európskych reprezentatívnych organizácií bánk a poisťovní a UNI-Europa pre oblasť finančníctva, federácie odborových zväzov sektora.

Finančné produkty

4.7 Čoraz častejšie dochádza k tomu, že sa identické finančné produkty predávajú v mnohokrát „baleniach“. Zákazníci sú mnohokrát vyzývaní k tomu, aby si zakúpili produkty a služby, ktoré nie sú obzvlášť prispôbené ich skutočným potrebám a hrozba nadmerného zadlženia, predovšetkým v prípade spotrebiteľských úverov, spôsobuje čoraz väčšie problémy nielen rodinám, ale aj špecializovaným spoločnostiam. V Spojených štátoch amerických nárast vplyvu finančnej sféry na podniky viedol ku kríze v oblasti *subprime*, t. j. vysoko rizikových, hypoték. Išlo o akúsi pyramídovú hru

obrovských rozmerov, do ktorej boli zapojené nielen špecializované spoločnosti, ale i veľkí investori, ktorí vo veľkom nakúpili cenné papiere za miliardy dolárov, s vysokou návratnosťou kvôli sprievodnému riziku. Táto kríza zasiahla všetky finančné trhy a poukázala na obmedzenú účinnosť modelov dohľadu, ktoré neboli dosť pozorné, ako v prípade Spojeného kráľovstva. Z toho vyplýva potreba prehodnotenia a posilnenia tretej úrovne Lamfalussyho postupu týkajúceho koordinácie vnútroštátnych regulačných orgánov. V Európe to malo obmedzený dosah na finančné trhy, i keď sa niektoré krajiny, ktoré používajú podobné bankové techniky, napríklad prostredníctvom stáleho prefinancovania hypoték, začínajú dostávať do vážnych ťažkostí kvôli narastajúcim úrokom. Väčšie problémy spôsobuje pokles hodnoty dolára, ktorý posunul euro na rekordnú úroveň, a ohrozil tým mierne pozitívnu konjunkturálnu fázu Európy (pozri stanovisko ECO/202, spravodajca: pán DERRUINE).

4.8 EHSV berie na vedomie skutočnosť, že Komisia je viac než v minulosti priaznivo naklonená prijatiu nepovinného právneho režimu, tzv. „28. režimu“. V tejto súvislosti odkazuje na svoje úvahy uvedené v stanovisku k bielej knihe o politike finančných služieb na roky 2005 – 2010 (7).

4.9 Okrem dobrovoľného európskeho režimu a prípadných ustanovení práve prerokovávaných smerníc by bolo žiaduce aj prijatie európskeho deontologického kódexu, ktorý by si stanovili zainteresované subjekty samy a prediskutovali ho s kompetentnými pracoviskami Komisie a reprezentatívnymi združeniami užívateľov a pracovníkov sektoru, a ktorý by sa špecificky zaoberal vzťahom medzi podnikom a zákazníkom v oblasti finančných služieb.

4.10 Vo svojom vystúpení 18. júla 2007 na pozvanie odbornej sekcie INT člena Komisie zodpovedná za ochranu spotrebiteľov Meglena KUNEVA, uviedla, že v súvislosti so stratégiou pre spotrebiteľov v rokoch 2007 – 2013 si vytýčila tri hlavné ciele:

- posilniť postavenie spotrebiteľov,
- rozvinúť hospodársku i nehospodársku prosperitu európskych spotrebiteľov,
- poskytovať spotrebiteľom účinnú ochranu.

Komisia na dosiahnutie týchto cieľov predložila v máji Rade návrh smernice týkajúcej sa spotrebiteľov a úverov, ktorý zaznamenal politický súhlas.

4.10.1 V návrhu smernice sa stanovujú parametre pre poskytovanie informácií o ponukách úverov, ktoré musia byť úplné, zrozumiteľné a porovnateľné; úplne zharmonizovaný vzorec pre výpočet celkovej ročnej percentuálnej miery úrokovej sadzby, ako aj jednotný európsky model obsahujúci informácie poskytované pred uzatvorením zmluvy, nové právo spotrebiteľov na odstúpenie od zmluvy do 14 dní a možnosť predčasne vyrovnať dlh.

(7) Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 26.

4.10.2 Členka Komisie ďalej opakovane zdôraznila svoj zámer posilniť schopnosť spotrebiteľov chápať fungovanie finančných mechanizmov. Na prvom mieste je informovanie, ale ďalším aspektom, ktorý treba rozvinúť, je vzdelávanie spotrebiteľov o finančných otázkach, ktoré musí sprevádzať, a nie nahrádzať, povinnosť poskytovať informácie.

4.10.3 EHSV rozhodne podporuje ciele, ktoré si stanovila členka Komisie pani KUNEVA a vypracúva stanovisko na zhodnotenie predložených návrhov.

5. Operatívny cieľ

5.1 Operatívnym cieľom zelenej knihy je zníženie roztrieštenosti retailového finančného trhu odstránením právnych a ekonomických prekážok mobility zákazníkov. Možno skonštatovať, že Európska únia si na tento účel po vytvorení podmienok pre mobilitu ponuky zaumienila zaviesť svoj projekt podporovaním mobility dopytu.

5.2 Vytváranie príslušnej požadovanej legislatívy je nákladné samo osebe ako aj pre jednotlivých zainteresovaných aktérov, najmä sprostredkovateľov, kvôli prispôbovaniu, ktoré si od nich vyžaduje. EHSV sa stotožňuje so zámerom zaviesť iniciatívy len tam, kde je prínos pre spotrebiteľov výrazný a kde sa dá úspešne dosiahnuť s veľkou pravdepodobnosťou. Rovnako treba oceniť vôľu monitorovať následky prijatých iniciatív, s cieľom overiť, či dosiahnuté výsledky zodpovedajú očakávaniam, a bez váhania zrušiť opatrenia, ktoré sa neukážu byť uspokojujúce. Treba však poukázať na problematickú skutočnosť, že náklady nevyhovujúcich iniciatív, ktoré sa majú ukončiť, môžu byť aj veľmi vysoké a skúsenosti ukazujú, že by sa mohli presunúť na spotrebiteľov, a tým skôr zvýšiť než zmenšiť ich ťažkosti.

5.3 V tejto súvislosti EHSV konštatuje, že postup s podobným priebehom: *zmena počiatočného stavu – overenie dosahu – prípadné opätovné nastolenie pôvodného stavu*, môže za mnohých okolností ostať vyhlásením o zámere skôr než reálne uskutočniteľným akčným plánom. Vo finančnom sektore zohrávajú kultúrne modely, vzťahy založené na dôvere a nahromadené skúsenosti zásadnú úlohu pri určovaní komerčných a konkurenčných vzťahov. Väčšina opatrení zasahuje aj tieto prvky a natrvalo ich mení, čo vedie k tomu, že nie je možné opätovne nastoliť pôvodný stav jednoducho odstránením podniknutých opatrení, ktoré neprešli úspešne hodnotením dosahu. Z tohto dôvodu sa EHSV nádejá, že Komisia nevkladá príliš veľké nádeje do možnosti vrátiť podmienky do pôvodného stavu po skonštatovaní, že podniknutými opatreniami sa nedosiahli adekvátne výsledky.

6. Cezhraničný prístup k finančným službám

6.1 Podľa zelenej knihy ostane roztrieštenosť retailového finančného trhu zo strednodobého hľadiska v podstate nezmenená, ak sa nevyvinie cielené úsilie na odstraňovanie prekážok, ktoré stoja v ceste mobility spotrebiteľov, ako napr.: nerovnomernosť legislatívneho prostredia a ochrany spotrebiteľov, rozdielne daňové systémy, roztrieštenosť a nekompatibilitosť operačných infraštruktúr, do ktorých sú zasadené finančné služby.

6.2 EHSV súhlasí s názorom, že mobilita zákazníkov je dôležitým faktorom rozvoja, a to tak z hľadiska kvality ako aj účinnosti sektora finančných služieb. EHSV sa však nazdáva, že sa nesmú vytyčovať príliš optimistické ciele, pokiaľ ide o cezhraničný prístup k finančným službám.

6.3 Mobilitu spotrebiteľov možno chápať jednak v geografickom zmysle (nákup produktu v mieste vzdialenom od miesta trvalého bydliska), ako aj z hľadiska vzťahov (možnosť jednoducho meniť poskytovateľa). Oba druhy mobility, nech už akokoľvek pojmovo rozlučiteľné, sú navzájom úzko prepojené.

6.4 V porovnaní so sektorom spotrebného tovaru môže odvetvie služieb aspoň teoreticky poskytovať väčšiu mobilitu z geografického hľadiska, keďže nie je obmedzovaný fyzickou povahou obchodovaného tovaru. Nákup auta v zahraničí napríklad spôsobuje nemalé problémy s dopravou, ktoré neexistujú v prípade, keď je predmetom transakcie „nehmotná“ služba, ktorá sa pohybuje „elektronickou cestou“, a nie po asfaltových cestách.

6.5 Prekážkou mobility z hľadiska vzťahov v sektore služieb je však skutočnosť, že kvôli ich povahe ako „nehmotného“ produktu nie je ľahké ich naplno doceniť a pochopiť, čo vedie k tomu, že sa stávajú obzvlášť dôležitými vzťahy medzi predávajúcim a kupujúcim založené na dôvere. Vo finančnom sektore sú nanajvýš dôležité vzťahy založené na dôvere, keďže väčšina produktov je špecifických a obsahuje dlhodobé záväzky predávajúceho a kupujúceho. Je veľa dôvodov vysvetľujúcich skutočnosť, prečo je pre spotrebiteľov ťažšie vytvoriť vzťah založený na dôvere so sprostredkovateľmi, ktorí nie sú priamo prítomní v ich krajine.

6.6 Ďalším aspektom, ktorý nemožno podceniť, súvisí s prostriedkom, pomocou ktorého spotrebiteľ vníma produkt. V prípade reálneho tovaru je tovar vnímaný prostredníctvom zmyslového aparátu, ktorý samozrejme nepozná jazykové alebo kultúrne hranice. Naproti tomu finančné služby, ktoré nemožno vidieť a sú nehmateľné, sa dostávajú do povedomia spotrebiteľov na základe ich popisu v informačných brožúrach a zmluvných podmienkach: nemožno preto podceňovať jazykový a kultúrny problém. Spotrebiteľia môžu skutočne nakupovať služby v zahraničí, ak majú dobré jazykové znalosti a dobre poznajú bežné finančné postupy krajiny sprostredkovateľa. Na prekonanie tejto prekážky by sa dalo uvažovať o istom druhu mnohojazyčnosti pri vypracovávaní informačných a zmluvných materiálov. V tejto súvislosti sa EHSV nazdáva, že by nebolo realistické ani správne požadovať od sprostredkovateľov, aby vypracovávali informačné brožúry a zmluvné podmienky vo všetkých jazykoch Únie. Nie je vôbec pravdepodobné, že by nárast objemu odbytu dokázal vyvážiť náklady podobných iniciatív, zložitých kvôli neustálemu vývoju produktov. Aj samotná zelená kniha uvádza, že nemožno očakávať zvýšenie cezhraničnú mobilitu spotrebiteľov v sektore finančných služieb. Osudom problému jazykovej bariéry je teda ostať v strednodobom výhľade nevyriešený a byť významnou brzdou cezhraničného prístupu k retailovým finančným službám.

6.7 Komisia poverila skupinu na vysokej úrovni zhodnotením súčasnej situácie, pokiaľ ide o mobilitu spotrebiteľov v súvislosti s bankovými účtami. 30. mája 2007 bola zverejnená zaujímavá správa, ktorá poukázala na dôležité rozdielnosti v mnohých bodoch. Združenia spotrebiteľov považujú mobilitu za skutočný problém, zatiaľ čo experti bankových inštitúcií ju vôbec nepovažujú za problém. Jedni vyhlasujú, že zákazníci sú veľmi spokojní a nepociťujú žiadnu potrebu uľahčiť ich mobilitu, zatiaľ čo druhí tvrdia, že je potrebné brať veľmi opatrne tieto štatistiky, pretože spokojnosť závisí od miery očakávania, a že je potrebné spotrebiteľom umožniť zmenu banky bez prekážok: v tomto prípade aj spokojní spotrebiteľia by mohli zmeniť banku, ak nájdu na trhu lepšiu ponuku.

6.8 Na jednej strane sektor bankovníctva zdôrazňuje, že spotrebiteľia sa zameriavajú predovšetkým na domáci trh, na strane druhej združenia spotrebiteľov sa sťažujú na nedostatok cezhraničnej konkurencie kvôli prekážkam pri zmene účtu, ako aj na chýbajúcu transparentnosť a porovnateľnosť ponuky spojené s nízkou dôverou spotrebiteľov v zahraničné spoločnosti.

6.9 Správa expertov skúma existujúce ťažkosti pri otvorení účtu, ako napr. právne a administratívne prekážky, ako napríklad povinnosť preukázania totožnosti vyplývajúca zo zákona o boji proti praniu špinavých peňazí – z hľadiska bánk; zatiaľ čo nedostatočná transparentnosť informácií o ponuke ako aj o potrebnej dokumentácii trápi spotrebiteľov, ktorí pokladajú za nevyhnutné uznanie práva na otvorenie základného bežného účtu tak, ako to zaručujú právne predpisy niektorých európskych krajín, vzhľadom na nemožnosť zapojiť sa do hospodárskeho a sociálneho života bez bežného účtu. Banky v tejto súvislosti oponovali slobodou uzatvárať zmluvy ako základného princípu trhového hospodárstva zaručeného mnohými ústavami.

6.10 EHSV bez toho, aby sa podujal na diskusiu o ústave, pokladá za nevyhnutné, aby sa „skrátili vzdialenosti“ medzi finančnými spoločnosťami a zákazníkmi. Ak niektoré demokratické krajiny s trhovým hospodárstvom dokázali stanoviť niektoré základné práva spotrebiteľov, ako napríklad zákonné právo na bankový účet pre preukázane bezúhonných občanov s trvalým pobytom ako druh občianskeho práva, dalo by sa očakávať, že sa tieto osvedčené postupy po zosúladiení s vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou stanú „spoločným vlastníctvom“ Únie, ktorá často v minulosti zužitkovala kladné skúsenosti získané miestnymi zákonodarcami s cieľom rozšíriť ich do všetkých ostatných členských štátov. V jednom zo svojich predchádzajúcich stanovísk EHSV vyslovil nádej, že toto právo na prístup sa stane všeobecným ⁽⁸⁾.

7. Ciele a činnosti, ktoré treba podniknúť

Zníženie cien a rozšírenie možností výberu pre spotrebiteľov

7.1 Komisia sa nazdáva, že podporovaním podmienok, ktoré umožňujú väčšiu mobilitu spotrebiteľov, možno ľahšie dosiahnuť dvojaký pozitívny výsledný efekt: vytvoriť širšiu paletu ponuky schopnej uspokojiť oveľa rôznorodejšie požiadavky za konkurenčné ceny.

⁽⁸⁾ Tamže.

7.2 Z tohto dôvodu prebiehajú iniciatívy v sektore malobankovníctva, ktoré skúmajú najmä možnosti podpory takzvanej prenosnosti bankových účtov. Zvažuje sa aj možnosť navrhnuť smernicu s cieľom zlepšiť prenosnosť práv na doplnkový dôchodok.

7.2.1 EHSV sa domnieva, že problematiku prenosnosti bežného účtu nemožno si nemožno myliť s otázkou jednotného európskeho čísla. Prijatie jednotného európskeho čísla by malo za následok obrovské výdavky, úplne neopodstatnené, ktoré by v konečnom dôsledku museli znášať spotrebiteľia. Prenosnosť sa musí vzťahovať na súbor operácií súvisiacich s účtom, ako trvalé platobné príkazy, SIPO, účty cenných papierov, a určite nie na zachovanie čísla. Zavedenie jednotnej oblasti platieb v eurách (SEPA) vychádza zo súčasného kódu IBAN a identifikačného kódu CIN, ktoré treba ponechať v nezmenenom stave. Bankové spoločnosti musia zaručiť maximálnu spoluprácu na dosiahnutie mobility účtov a prenosnosti súvisiacich prepojení, napríklad pomocou kódexov správania alebo medzibankových dohôd, ako sa už stalo v niektorých krajinách.

7.3 EHSV súhlasí s názorom, že je potrebné pozorne preskúmať opodstatnenosť existencie prekážok mobility spotrebiteľov, akými sú poplatky za zrušenie účtu, malá transparentnosť informácií, štruktúra zmlúv finančných služieb príliš zameraná na vytváranie obmedzení pri zmene produktu alebo poskytovateľa. EHSV však zdôrazňuje, že existujú aj obmedzenia technického a legislatívneho, daňového a právneho charakteru, ktoré je neraz ťažké prekonať a vytvoriť podmienky umožňujúce dosiahnuť také úrovne mobility spotrebiteľov, ktoré uviedla Komisia. Ďalšie ťažkosti spôsobuje súčasná existencia rôznych mien popri eure. K už uvedeným problémom sa ešte pridáva ten, že do eurozóny ešte stále nepatrí veľký počet členských štátov.

7.4 Navyše úsilie o vytvorenie rovnakých podmienok v sektore finančných služieb stoja v ceste aj prekážky, ktoré boli vytvorené vnútroštátnymi orgánmi v opodstatnenej snahe dať spotrebiteľom čo najlepšie záruky. Komisia vyjadrila zámer vyhnúť sa obmedzeniam výberu, ak nie sú nevyhnutne opodstatnené. EHSV sa však nazdáva, že k problematike zjednocovania systému ochrany spotrebiteľov treba pristupovať opatrne, keďže krajiny EÚ nie sú také rovnorodé z kultúrneho a sociálneho hľadiska, aby to oprávňovalo silne autoritatívny prístup na ústrednej úrovni.

8. Konsolidácia dôvery spotrebiteľov

8.1 Obchodovanie v oblasti finančných operácií a služieb je možná vtedy, keď je vytvorený solídny základ založený na dôvere medzi obchodnými partnermi. Komisia zdôrazňuje, že európski spotrebiteľia sledujú s istým znepokojením a podozrením ochranu a záruky, ktoré by im mohlo poskytnúť cezhraničné pôsobenie. Mobilita spotrebiteľov sa v plnej miere dosiahne len vtedy, keď budú títo skutočne presvedčení, že ochrana ich záujmov nezávisí ani od miesta nákupu ani od distribučného kanálu.

8.2 Komisia sa nazdáva, že na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné zaoberať sa týmito otázkami: ochrana záujmov spotrebiteľov, poskytnutie jasného a istého právneho rámca, zabezpečenie prístupu k adekvátnemu systému mimosúdneho urovnania sporov, snaha o dosiahnutie spoľahlivosti finančných sprostredkovateľov.

8.3 Problematika ochrany záujmov spotrebiteľov je veľmi chýlostivá, pretože – ako už bolo zdôraznené vyššie – nie je ľahké vypracovať rámec predpisov, ktorý by sa dokázal uspokojiť požiadavky a nároky každého členského štátu: Ťažkosti s harmonizáciou rámca pre systémy ochrany, ktoré sa vynorili pri revízii smernice o spotrebiteľských úveroch, môžu u spotrebiteľov vyvolať dojem, že štát, v ktorom sa kupuje služba, citelne ovplyvňuje poskytovanú úroveň ochrany spotrebiteľov.

8.4 Pokiaľ ide o istotu právneho rámca, kam spadajú zmluvné vzťahy, Rímsky dohovor z roku 1980 stanovuje, že právo uplatniteľné na zmluvu je v zásade právo, ktoré si zvolili zmluvné strany. Skúma sa možnosť úpravy tejto zásady, ktorá by stanovila uplatňovanie práva krajiny trvalého pobytu spotrebiteľa v prípade, keď predajca vyvíja svoju obchodnú činnosť v krajine trvalého pobytu spotrebiteľa. Nie je však isté, že uplatňovanie práva krajiny, v ktorej má spotrebiteľ trvalý pobyt, bude stimulovať ponuku finančných produktov v iných členských krajinách.

8.5 Jasné vymedzenie tejto zásady môže určite zvýšiť dôveru spotrebiteľov v právne otázky, aj keď sa len čiastočne prekrýva s pojmom mobility spotrebiteľov, na ktorý sa odvoláva zelená kniha. Komisia sa nazdáva, že je potrebné zamerať sa aj na cezhraničnú mobilitu spotrebiteľov, keďže mobilita finančných sprostredkovateľov nie je postačujúca: nová zásada by prispela k zjednodušeniu definovania všeobecného a jednoznačného pravidiel v prípadoch, keď sa sprostredkovateľ obracia s obchodnou ponukou na spotrebiteľov v iných krajinách, ale nie vtedy, keď spotrebiteľia sami aktívne vyhľadávajú poskytovateľov služieb v iných štátoch.

9. Posilniť postavenie spotrebiteľov

9.1 V zelenej knihe sa vhodne konštatuje, že spotrebiteľia často vyjadrujú obavy, že príliš široký výber produktov ich môže zmiasť, čo im komplikuje výber produktu, ktorý najlepšie vyhovuje ich potrebám. Naozaj iba dobre informovaní spotrebiteľia s adekvátnou finančnou kultúrou dokážu skutočne využiť výhody, ktoré im poskytuje väčšia medzinárodná mobilita v rámci jednotného trhu.

9.2 Zelená kniha zdôrazňuje, že priemerná úroveň kultúry spotrebiteľov vo finančných záležitostiach je vo všeobecnosti veľmi nízka a je veľkou prekážkou schopnosti prijať vhodné finančné rozhodnutia. K tomu sa pridružuje skutočnosť, ktorá je všeobecne rozšíreným názorom, že poskytované informácie vo finančnej oblasti majú tendenciu k extrémom, t. j. buď sú príliš banálne alebo sú príliš komplikované.

9.3 Tieto problémy by sa dali aspoň čiastočne prekonať, keby spotrebiteľia mohli využiť nezávislé poradenské služby, ktoré by im pomohli rozhodnúť sa v ich záujme. Na Cypre a v Spojenom kráľovstve to už bolo odskúšané a smernicou MiFID bude tento postup rozšírený na ostatné členské štáty, a to nie ako povinnosť, ale ako alternatíva služieb poskytovaných priamo sprostredkovateľmi. V súčasnosti spotrebiteľia vyhľadávajú v mnohých prípadoch poradenskú pomoc u poskytovateľa finančnej služby: pravdepodobne majú túto tendenciu jednak v dôsledku nastolených dôverných vzťahov, ktoré sú predpokladom poskytovania finančnej služby, jednak pretože poradenstvo poskytnuté predajcom nemá explicitne stanovenú cenu. Treba si však uvedomiť, že nie nezávislé poradenské služby môžu byť ovplyvnené skrytým konfliktom záujmov, ktorý bráni spotrebiteľovi naplno odhaliť ich potenciálny prínos.

9.4 EHSV sa nazdáva, že iba spotrebiteľia s adekvátnou finančnou kultúrou dokážu v dostatočnej miere pochopiť, aké zložité môže byť uspokojenie finančných požiadaviek, a dokážu teda oceniť pridanú hodnotu kompetentného a nezávislého finančného poradenstva. Preto je nevyhnutné šíriť túto finančnú kultúru, ale aj zvyšovať zodpovednosť sporiteľov pri ich rozhodnutiach. Odborníci už hovoria o „finančnom analfabetizme“. Mnoho ľudí preto stráca prehľad a nemôžu sami za seba zodpovedne rozhodovať o svojom finančnom zabezpečení, čo môže viesť k ekonomickým stratám. Školstvo by mohlo poskytnúť mladým generáciám podporu pri získavaní istých základných schopností, pokiaľ ide o zaobchádzanie s financiami, čo by im umožnilo zodpovedne sa rozhodovať pri budúcich investíciách. Neovplyvňuje to však zodpovednosť aktérov finančného trhu.

9.5 Bude potrebné venovať veľkú pozornosť reklamám, predovšetkým tým, ktoré sú šírené v internete. Príliš často sa ukázal veľký nesúlad medzi skutočnými vlastnosťami finančných produktov a sľubovanými výnosmi, len s cieľom prinútiť spotrebiteľov, aby investovali do určitých finančných produktov. Treba však dodať, že k týmto situáciám zriedkavo dochádza v prípade tradičných sprostredkovateľov, ako banky a poisťovne, ktoré venujú veľkú pozornosť vzťahom so zákazníkmi a podliehajú prísnyim pravidlám a kontrolám. Noví konkurenti nie vždy pôsobia v rámci istých pravidiel a podliehajú dôsledným kontrolám. To všetko oslabuje postavenie spotrebiteľov.

V Bruseli 16. januára 2008

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa zrušuje smernica Rady 84/539/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa elektromedicínskeho zariadenia používaného v lekárstve alebo veterinárnom lekárstve“

KOM(2007) 465 v konečnom znení – 2007/0168 (COD)

(2008/C 151/02)

Rada sa 26. septembra 2007 rozhodla podľa článku 95 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa zrušuje smernica Rady 84/539/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa elektromedicínskeho zariadenia používaného v lekárstve alebo veterinárnom lekárstve“

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. decembra 2007. Spravodajcom bol pán SALVATORE.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 441. plenárnom zasadnutí 16. a 17. januára 2008 (schôdza zo 16. januára) prijal 151 hlasmi za, pričom 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 EHSV schvaľuje návrh, ktorého cieľom je zrušenie smernice Rady 84/539/EHS týkajúcej sa elektromedicínskeho zariadenia používaného vo veterinárnom lekárstve. Ukazuje sa, že predmetná smernica bola už dávnejšie nahradená inými platnými právnymi predpismi Spoločenstva a nezdá sa byť už potrebná pre obchod v rámci vnútorného trhu ani obchod s tretími krajinami.

1.2 EHSV berie na vedomie, že rozhodnutie zrušiť smernicu 84/539/EHS získalo po rozsiahlych konzultáciách podporu členských štátov i zástupcov priemyslu.

1.3 EHSV zaväzuje Komisiu k tomu, aby vykonala kontroly zaručujúce zrušenie zodpovedajúcich vnútroštátnych implementačných opatrení s cieľom zabrániť tomu, že vytvoria nové technické prekážky a že sa nedostavia očakávané výhody.

2. Súvislosti

2.1 Komisia vo svojom oznámení zo 16. marca 2005 (KOM(2005) 97 v konečnom znení) skonštatovala potrebu zjednodušovania vnútroštátnych právnych predpisov a právnych predpisov Spoločenstva, ak sa tým zvýši konkurencieschopnosť podnikov a znížia nadbytočné náklady.

2.2 Tento trend potvrdila Komisia v roku 2006 prijatím pracovného dokumentu „Prvá správa o pokroku v súvislosti so stratégiou zjednodušenia regulačného prostredia“ (KOM(2006) 690 v konečnom znení), kde vytýčila iniciatívy, v prípade ktorých prichádza do úvahy zjednodušenie v období rokov 2006 – 2009. Medzi vytypovaných 43 iniciatív patrí aj smernica Rady 84/539/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa elektromedicínskeho zariadenia používaného v lekárstve alebo veterinárnom lekárstve.

2.3 Výbor Európskeho parlamentu pre vnútorný trh a ochranu spotrebiteľa (IMCO), ktorý už preskúmal túto problematiku, sa rozhodol bezvýhradne podporiť rozhodnutie Komisie.

3. Návrh Komisie

3.1 Z konzultácií so zainteresovanými stranami (zástupcovia priemyslu a členské štáty) vyplynulo, že predmetná smernica 84/539/EHS sa prakticky už nevyužíva, keďže ciele ňou sledované a požadované záruky z hľadiska zdravia a bezpečnosti sa dosahujú inými platnými právnymi predpismi Spoločenstva, počínajúc smernicou 93/42/EHS o zdravotníckych pomôckach (na použitie v humánnej medicíne), ako aj smernicou týkajúcou sa elektromagnetickej kompatibility zariadení.

3.2 Komisia vzala na vedomie skutočnosť, že tieto právne predpisy už ďalej nie sú potrebné na účely vnútorného trhu a obchodu s tretími krajinami. Preto navrhuje zrušiť smernicu 84/539/EHS od 31. decembra 2008, pričom sa uplatňuje zásada „paralelných foriem“. Po tomto dátume sa vzor značky o zhode podľa prílohy III už nesmie používať.

3.3 Komisia ďalej vyzýva členské štáty, aby najneskôr do 31. decembra 2008 prijali všetky ustanovenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou.

4. Pripomienky

4.1 EHSV schvaľuje návrh zrušiť smernicu 84/539/EHS a súhlasí s jeho odôvodnením.

4.2 EHSV konštatuje, že v bulharskej, dánskej, rumunskej, švédskej a talianskej jazykovej verzii názov návrhu smernice obsahuje slovo „humánna“, ktoré však musí byť z textu vypustené.

4.3 EHSV vyzýva Komisiu, aby vykonávala potrebné kontroly s cieľom predísť tomu, že kvôli vnútroštátnym predpisom, ktoré by vytvárali neodôvodnené prekážky obchodu, sa nedostavia výhody plynúce z tohto rozhodnutia, pokiaľ ide o elektromedicínske zariadenie používané vo veterinárnej medicíne.

V Bruseli 16. januára 2008

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady týkajúcej sa zariadení spaľujúcich plynné palivá“ (kodifikované znenie)

KOM(2007) 633 v konečnom znení – 2007/0225 (COD)

(2008/C 151/03)

Rada Európskej únie sa 22. novembra 2007 rozhodla podľa článku 95 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady týkajúcej sa zariadení spaľujúcich plynné palivá“ (kodifikované znenie)

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 441. plenárnom zasadnutí 16. a 17. januára 2008 (schôdza zo 16. januára) rozhodol 125 hlasmi za, pričom 1 člen sa hlasovania zdržal, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 16. januára 2008

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o montáži zariadenia na osvetlenie a svetelnú signalizáciu na dvoj- a trojkolesových motorových vozidlách“ (kodifikované znenie)

KOM(2007) 768 v konečnom znení – 2007/0270 (COD)

(2008/C 151/04)

Rada Európskej únie sa 19. decembra 2007 rozhodla podľa článku 95 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o montáži zariadenia na osvetlenie a svetelnú signalizáciu na dvoj- a trojkolesových motorových vozidlách“ (kodifikované znenie)

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 441. plenárnom zasadnutí 16. a 17. januára 2008 (schôdza zo 16. januára) rozhodol 127 hlasmi za, pričom 1 člen sa hlasovania zdržal, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 16. januára 2008

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o novej stratégii Európskej únie týkajúcej sa zdravia zvierat (2007 – 2013) podľa zásady prevencia je lepšia ako liečba“

KOM(2007) 539 v konečnom znení

(2008/C 151/05)

Európska komisia sa 19. septembra 2007 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom:

„Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o novej stratégii Európskej únie týkajúcej sa zdravia zvierat (2007 – 2013) podľa zásady prevencia je lepšia ako liečba“

Grémium výboru poverilo 25. septembra 2007 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán NIELSEN rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 441 plenárnom zasadnutí 16. a 17. januára 2008 (schôdza zo 16. januára,) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 108 hlasmi za, pričom 2 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery

1.1 Nebezpečné ochorenia zvierat predstavujú pre ľudí a zvieratá čoraz väčšie riziko. EÚ by mala zvýšiť svoje úsilie o ich prevenciu, dohľad a kontrolu ohnísk a šírenia nákazy. Európsky hospodársky a sociálny výbor podporuje stratégiu navrhovanú Komisiou a oceňuje jej dôkladné prípravné práce. V súvislosti s krajinami tretieho sveta by sa malo v tomto smere vyvinúť ešte väčšie úsilie a jednou z hlavných priorít by malo byť vypracovanie ukazovateľov, pretože majú zásadný význam.

1.2 Predpokladá sa, že predpisy EÚ sú pre ostatných obchodných partnerov vzorom a Európske spoločenstvo by sa mala z dlhodobého hľadiska snažiť o získanie členstva v Medzinárodnom úrade pre nákazy zvierat (OIE). Je na Komisii, aby prispela k jasnému pochopeniu nových právnych predpisov v príslušných tretích krajinách a v rámci navrhovanej stratégie o exporte využívala pri riešení kríz odborné poznatky a zdroje členských štátov.

1.3 Veterinárna hraničná kontrola by mala vychádzať z celkového posúdenia konkrétneho rizika a zahŕňať aj náhodné kontroly predovšetkým v prihraničných oblastiach s cieľom odradiť od nelegálneho obchodovania.

1.4 Napriek potrebe mať dobre fungujúci vnútorný trh by mala existovať možnosť rozdelenia do zón a segmentov na základe harmonizovaných kritérií a požiadaviek pokiaľ ide o testy a karanténu v súlade s kódexom OIE.

1.5 Pri kontrole nákaz a ochrane zvierat je zásadným faktorom manažment, ktorý je potrebné podporovať kladením požiadaviek na vzdelávanie a poradenstvo.

1.6 V záujme minimalizácie šírenia infekcií by sa malo uvažovať o obmedzení prepravy živých zvierat.

1.7 Veterinárny fond a finančná zodpovednosť EÚ by mali zostať zachované, aby však nedošlo k narušeniu hospodárskej súťaže, musí sa zaviesť pevný, harmonizovaný rámec pre vnútroštátne spolufinancovanie. Príslušní aktéri by mali byť zapojení do vytvárania systému financovania a jeho uplatňovania poradným výborom pre zdravie zvierat.

1.8 Okrem iného by sa v záujme toho, aby obyvateľstvo pochopilo opatrenia v rámci boja proti nákazám, malo zaviesť očkovanie, keď sa tým dá zabrániť zabíjaniu zdravých zvierat alebo ho obmedziť. Ako Komisia konštatuje, rozhodnutie o tom, či sa bude očkovať, by sa však malo prijať s prihliadnutím na celý rad bližšie určených kritérií a konkrétnu situáciu.

1.9 Prenos vedomostí má rozhodujúci význam pre uplatnenie výskumných poznatkov z výroby, poradenstva a kontroly. „Akčný plán pre výskum“, o ktorom Komisia začala diskutovať, by mal byť takisto zameraný na prevenciu.

2. Zhrnutie obsahu oznámenia Komisie

2.1 Politika Spoločenstva je zakotvená vo viac ako 300 smerniciach, ktoré vznikli prevažne v období od roku 1988 až 1995 na základe konkrétnych prípadov výskytu nákaz zvierat. Vážne nákazy zvierat sa síce už zriedkavejšie objavujú, medzitým je však potrebné čeliť novým problémom: ochorenia ako krívačka a slintačka, zhubná katarálna horúčka alebo vtáčia chrípka predstavujú novú hrozbu, ktorú je potrebné brať vážne. Navyše sa značne zvýšila frekvencia premiestňovania živých zvierat, čím vzrástlo riziko šírenia nákaz.

2.2 Veda, technológia a inštitucionálny rámec umožnili vypracovanie novej, racionálnejšej a ambicióznejšej stratégie EÚ týkajúcej sa zdravia zvierat, ktorej uskutočňovanie je naplánované na obdobie rokov 2007 – 2013 a ktorá sa má riadiť zásadou „prevencia je lepšia ako liečba“. Cieľom je zabezpečenie

vysokej úrovne verejného zdravia a bezpečnosti potravín, zníženie výskytu ochorení, zabezpečenie voľného pohybu tovaru a prevencia stavu zvierat. Stratégia zahŕňa stanovenie priorít pre opatrenia EÚ, spoločný právny rámec pre zdravie zvierat, prevenciu, dozor a pripravenosť na krízy ako aj zapojenie vedy, inovácie a výskumu. Konkrétne opatrenia sa vypracúvajú na základe partnerskej spolupráce v rámci poradného výboru pre zdravie zvierat, ktorý má pozostávať zo zástupcov výrobcov, spotrebiteľov a vlád a má poskytovať poradenstvo v oblasti primeraných a dostatočných noriem na ochranu zvierat, optimálnej tvorby opatrení a pod.

2.3 Medzi priority patrí kategorizácia biologických a chemických rizík a s ňou spojená stratégia posudzovania a riadenia rizík. Stanovuje sa „priateľná úroveň rizika“ a jasné rozdelenie zodpovednosti za príslušné opatrenia. Kategorizácia bude aj naďalej základom pre určenie potreby zdrojov a spoločného znášania zodpovednosti a nákladov.

2.4 Právny rámec pre zdravie zvierat by mal byť spracovaný ako právny predpis týkajúci sa zdravia zvierat s prísnyimi normami a spoločnými zásadami. Právne predpisy EÚ sú už z väčšej časti založené na odporúčaniach a normách OIE resp. kódexu a dodržiujú záväzky stanovené v Dohode WTO o uplatňovaní sanitárnych a fytosanitárnych opatrení (SPS dohoda), napriek tomu by sa EÚ mala podľa názoru Komisie ešte viac zamerať na tieto normy. Ak je to však vedecky opodstatnené, EÚ môže v určitých prípadoch zaviesť alebo ponechať sanitárne a fytosanitárne opatrenia, ktorých výsledkom je vyššia úroveň sanitárnej a fytosanitárnej ochrany. Komisia sa bude usilovať o to, aby sa normy EÚ uplatnili v rámci OIE resp. kódexu. Stratégia stanovuje pre oblasť dovozu lepšiu komunikáciu o požiadavkách voči obchodným partnerom EÚ. EÚ by mala tiež rozvíjať svoje možnosti pri rokovaníach v otázkach týkajúcich sa vývozu.

2.5 K predchádzaniu hrozbám súvisiacim so zvieratami, dohľad a pripravenosť na krízy patria: bezpečnostné opatrenia v poľnohospodárskych podnikoch, elektronická identifikácia a kombinácia rozličných prvkov systému sledovateľnosti živých zvierat. Je potrebné zlepšiť biologickú bezpečnosť na hraniciach a Spoločenstvo by malo poskytovať určitým krajinám pri kontrole exotických ochorení zvierat odbornú pomoc. Krízové situácie by sa mali okamžite a účinne dostať pod kontrolu, čo vyžaduje okrem iného stanovenie priorít pri dohľade, určenie ukazovateľov, zber údajov, vytváranie sietí zainteresovaných subjektov, rozbor rizík a informovanie verejnosti vrátane vzdelávania zainteresovaných strán.

2.6 Veda, inovácie a výskum majú byť posilnené prostredníctvom sietí, na ktorých sa podieľajú agentúry EÚ a vnútroštátne orgány. Komisia má v úmysle vypracovať akčný plán, ktorý má určiť nedostatky existujúcich kontrolných nástrojov na dohľad, diagnostiku, očkovanie a liečbu a zabezpečiť dostatočné financovanie prostredníctvom verejno-súkromných partnerstiev. Okrem toho sa plánuje poskytnutie podpory pre výskum v tretích krajinách prostredníctvom medzinárodnej spolupráce, osobitne v oblasti exotických ochorení alebo zoonóz, ktoré môžu mať na tieto krajiny vážny dosah.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Závažné ochorenia zvierat na celom svete predstavujú pre ľudí a zvieratá čoraz väčšie riziko. Dôvodom je zvýšenie počtu obyvateľov, postupné zvyšovanie živočíšnej výroby, rastúci obchod a všeobecne rastúce medzinárodné prepojenie ako aj klimatické zmeny, ktoré spôsobujú zemepisný posun v šírení chorôb. Tak sa šíria alebo sa znovu objavujú zoonózy a choroby a riziko pandémie naďalej existuje, napr. v spojitosti s vtáčou chrípkou. EÚ by preto mala prikladať väčší význam prevencii a boju proti chorobám tak v rámci Spoločenstva, ako aj v medzinárodnom meradle – a to najmä v rozvojových krajinách.

3.2 EHSV ako zástupca organizovanej občianskej spoločnosti považuje za nevyhnutné, aby v tejto oblasti bola použitá najvhodnejšia stratégia, a predišlo sa tak závažným hospodárskym a sociálnym dôsledkom. Je ochotný sa na tejto stratégii aktívne podieľať a to v takom rozsahu, ako je to možné. Výbor oceňuje dôkladné prípravné práce Komisie a pripája sa k navrhovanej stratégii, ktorú zainteresované strany vo veľkej miere akceptujú. Partnerský prístup je rozhodujúci pre dobré a trvalé výsledky v oblasti zdravia zvierat, kde zodpovednosť musia nevyhnutne znášať viaceré subjekty. O tomto modeli je podľa názoru EHSV možné uvažovať aj v ostatných oblastiach, v ktorých sa zapojenie častí občianskej spoločnosti zdá byť účelné.

3.3 Hlavné prvky stratégie, medzi nimi ciele, vízie a hodnotenie rizík ako kľúčové nástroje, cielená podpora všeobecnej komunikácie týkajúcej sa rizík a väčšie zameranie na hraničné kontroly, majú rozhodujúci význam pre zabránenie vzniku a šírenia nákaz. Komunikácia s konkrétnymi cieľovými skupinami je mimoriadne dôležitá, a to nielen v krízových situáciách, keďže nesprávne vnímanie týchto situácií má dosah na výrobcov, dozorné orgány a politický systém, pretože sú bojkotované výrobky a prijímajú sa neodôvodnené alebo príliš rozsiahle opatrenia. Malo by sa tak napríklad zabrániť tomu, aby sa na trhu prejavilo neodôvodnené zneistenie v súvislosti s mäsom zo zaočkovaných zvierat.

3.4 Dodržiavanie príslušných ustanovení EÚ si však vyžaduje, aby inštitúcie EÚ a členské štáty dodržiavali uznesenia a lehoty, ktoré samy prijali pre návrhy, schválenie a implementáciu konkrétnych predpisov, čo doteraz nie vždy platilo.

4. Osobitné pripomienky

Stanovenie priorít pre opatrenia EÚ

4.1 Stanovenie priorít pre opatrenia zo strany EÚ má rozhodujúci význam pre stratégiu, ktorá sa zakladá na hodnotení rizika a ktorá sa zameriava na hrozbu pre ľudské zdravie a hospodárske dôsledky, ktorá vyplýva z jednotlivých chorôb. Pre partnerstvo bude hlavnou úlohou určiť „priateľnú úroveň rizika“, pričom sa kladú vysoké požiadavky na odborné znalosti a vedu. Pre okamžitý zásah je vytvorenie zásady preventívneho prístupu pri nových, nedostatočne zdokumentovaných nebezpečenstvách dôležité a nutné. Rovnako dôležité je však stanoviť postup na jeho ukončenie v prípade, keď nebezpečenstvo pomínulo alebo to aspoň naznačujú nové vedecké poznatky.

4.2 Ukazovatele pre meranie, hodnotenie a stanovenie priorít musia byť jasné, zrozumiteľné, použiteľné a merateľné a vzhľadom na ich zásadný význam pre tento proces by mali byť k dispozícii čo najskôr. Preto by mali byť vypracované ako jedna z prvých priorít, a to so zapojením uzatvorených partnerstiev. Jednoduché a spoľahlivé ukazovatele výsledkov uľahčia meranie pokroku, ktorý sa dosiahne pri uskutočňovaní cieľov stratégie.

Jednotný regulačný rámec

4.3 EHSV bezvýhradne podporuje navrhovaný jednotný regulačný rámec v podobe prehľadnejších a transparentnejších pravidiel, v ktorých budú stanovené spoločné zásady a požiadavky. Vzhľadom na rastúci význam EÚ je ďalej účelné snažiť sa o súlad s platnými medzinárodnými normami a čo najviac spolupôsobiť pri vytváraní budúcich predpisov OIE, a to aj v spojitosti s uplatnením zásady preventívneho prístupu. Komisia poukázala na to, že Európske spoločenstvo by sa malo v dlhodobejšom horizonte usilovať o členstvo v OIE, pretože by to prispelo k zlepšeniu zosúladienia s normami, usmerneniami a inými ustanoveniami prijatými OIE. Predpokladá sa, že predpisy EÚ sú pre ostatných obchodných partnerov vzorom, čo prispieje k vysokej úrovni ochrany zdravia; navyše by tak bolo možné zabrániť neprimeraným obmedzeniam hospodárskej súťaže. Súčasne by EÚ mala v tomto smere určitým rozvojovým krajinám pomáhať a príslušným tretím krajinám podať jasný obraz o nových právnych predpisoch EÚ.

4.4 Rozšírenie EÚ a vnútorného trhu prinieslo so sebou zvýšené riziko šírenia nákaz na väčších územiach. Organizácia OSN pre poľnohospodárstvo a výživu (FAO) už pred niekoľkými rokmi varovala pred zvýšeným nebezpečenstvom nákazy spojeným s prepravou zvierat na dlhé vzdialenosti, novými dopravnými trasami v tretích štátoch, častejšími kontaktmi s nestabilnými krajinami a pokračujúcou koncentráciou stavov domácich zvierat v určitých oblastiach EÚ. Podľa oznámenia by Komisia chcela vytvoriť rovnováhu pri premiestňovaní zvierat tak, aby sa pri voľnom premiestňovaní zvierat bralo do úvahy riziko zavlečenia a rozšírenia nákaz a ochrana zvierat počas prepravy. Vzhľadom na riziko šírenia infekcie a aspekt ochrany zvierat považuje EHSV za vhodné obmedziť prepravu živých zvierat.

4.5 Financovanie je základným aspektom právnych predpisov EÚ a dôležité je, aby spoločná zodpovednosť za financovanie veterinárnej politiky zostala zachovaná. To znamená, že veterinárny fond a finančná zodpovednosť EÚ by mali zostať zachované. Musí existovať podnet k tomu, aby boli podozrivé prípady okamžite ohlásené alebo vypuknutie nákazy okamžite určené; nesmie vzniknúť žiadne zdržanie z dôvodu neistoty týkajúcej sa náhrady priamych a nepriamych nákladov. Plánovaný účinný nákladový model založený na zodpovednosti vyvoláva mnoho otázok a bude možné ho ohodnotiť až vtedy, keď budú k dispozícii konkrétne návrhy, okrem iného návrh harmonizovaného modelu financovania.

4.6 Aby nedošlo k narušeniu hospodárskej súťaže, musí sa pokračovať vo vnútroštátnom spolufinancovaní a musí existovať pevný, harmonizovaný rámec pre spolufinancovanie výrobcami. Pri delbe nákladov podľa jednotných zásad v členských štátoch

musia byť stanovené tak náklady ako aj zodpovednosť a ich vzájomný vzťah. Patrí sem aj otázka zapojenia príslušných subjektov do konzultácií alebo spoločných rozhodnutí a otázka použitia zdrojov na prevenciu a kontrolovanie nákaz. Výrobci budú musieť – tak ako doteraz – znášať rôzne náklady na prevenciu a kontrolu nákaz a preto by ich mal poradný výbor pre zdravie zvierat zapojiť do riešenia otázok finančného plánovania.

4.7 Navrhované zavedenie „neregulačných nástrojov“ zahŕňa okrem iného požiadavku opatrení na prevenciu nákaz a formy kolektívnej delby zodpovednosti ako aj mechanizmy poistenia, ktoré by sami osebe mali byť motiváciou k lepšiemu riadeniu rizík a k obmedzeniu hospodárskych dosahov. EHSV uznáva, že je potrebné o tom premýšľať, nebude však návrh komentovať, pretože nemá k dispozícii dostatok informácií.

4.8 Možnosť regionalizácie je pri kontrole ochorení veľmi dôležitá, aj keď fungujúci vnútorný trh patrí tiež celkom určite k cieľom v oblasti zdravia zvierat. Preto by tu mala existovať možnosť, aby členský štát alebo viaceré odstránili nákazu a dostali zodpovedajúce osobitné postavenie. Pri tom by mali byť stanovené harmonizované kritériá a požiadavky na testy a karantény v súlade s kódexom OIE na účely rozdelenia do zón a segmentov. Predpokladom by malo byť, že obmedzenia budú vedecky podložené a budú v primeranom vzťahu k príslušnému riziku ochorenia.

4.9 Akútne krízy v spojitosti s vývozom boli doteraz riešené medzi príslušnými členskými štátmi a treťou krajinou. Tu je potrebné nájsť rýchle a účinné riešenia, a preto by naďalej mala existovať možnosť individuálnej dohody. V rámci návrhu Komisie môžu miestne „tímy EÚ pre prístup na trhy“ vytvorené zo zástupcov delegácií Komisie, ambasad členských štátov a obchodných organizácií prispieť k posilneniu postavenia EÚ pri rokovaniach o vývozných podmienkach EÚ. I keď Komisia napr. v rámci navrhovanej stratégie o exporte môže prispieť k lepšiemu pochopeniu politiky EÚ, aby v praxi vznikalo menej prípadov pochybností, malo by z podrobného akčného plánu vyplývať, že Komisia bude využívať odborné znalosti a zdroje v členských štátoch.

Prevencia, dohľad a pripravenosť na krízy

4.10 Všetky skúsenosti ukazujú, že manažment je jedným z najdôležitejších faktorov kontroly nákaz a ochrany zvierat a že v budúcich iniciatívach sa musia klásiť požiadavky na odbornú prípravu a poradenstvo. Základné pravidlá biologickej bezpečnosti v jednotlivých poľnohospodárskych podnikoch, okrem iného potreba nových výrobných zariadení, by mali byť stanovené v právnej podobe, pričom z predpisov musí jasne vyplývať, aké dôsledky je možné očakávať v súvislosti s kompenzačnými platbami v prípade prepuknutia nákazy. Mali by sa však použiť dodatočné kritériá a špecifickejšie pravidlá na základe usmernení pre rôzne výrobné formy a informačnej kampane vypracovanej úradmi a výrobcami. Je potrebné drobných chovateľov zvierat cielenejšie osloviť s cieľom dosiahnuť u nich pochopenie pre nevyhnutnosť ochranných opatrení. Mali by byť tiež registrovaní a takisto by na nich mali byť kladené požiadavky týkajúce sa premiestňovania zvierat a prístupu k stádam.

4.11 V súvislosti so zavedením účinnej zverolekárskej hraničnej kontroly zo strany členských štátov by sa malo uskutočňovať celkové posúdenie konkrétneho rizika zavlečenia nákazy spolu s jej možnými následkami. Ďalej by sa v rámci tejto kontroly mali vo veľkej miere využívať aj náhodné kontroly v prihraničných oblastiach s cieľom odradiť od nelegálneho obchodovania. Okrem toho by bolo účelné zabezpečiť lepšie zosúladienie medzi veterinárnymi a colnými úradmi a dosiahnuť väčšiu pružnosť systému kontroly na hraniciach tak, aby sa mohol rýchlejšie zamerať na nové riziká.

4.12 Okrem iného by sa s cieľom dosiahnuť pochopenie u obyvateľstva malo v rámci boja proti nákazám zaviesť očkovanie, keď sa tým dá zabrániť zabíjaniu zdravých zvierat alebo ho obmedziť. Ako Komisia konštatuje, rozhodnutie o tom, či sa bude očkovať, by sa však malo prijať s prihliadnutím na

konkrétnu situáciu a malo by sa zakladať na uznávaných zásadách a faktoroch, okrem iného na dostupnosti a účinnosti očkovacích látok, platných testoch, medzinárodných usmerneniach a možných prekážkach obchodu, hospodárnosti a možných rizikách v spojitosti s použitím očkovacej látky. Okrem toho existuje v tejto oblasti potreba ďalšieho výskumu a vývoja.

Veda a pod.

4.13 Veda, inovácie a výskum sú rozhodujúcimi faktormi pre dosiahnutie cieľa tejto stratégie. Pritom sa predpokladá, že bude možné uplatniť výskumné poznatky vo výrobe, poradenstve a kontrole, a preto by stratégia mala byť viac orientovaná na možnosti prenosu vedomostí. To isté platí pre akčný plán pre výskum, o ktorom začala Komisia diskutovať.

V Bruseli 16. januára 2008

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá týkajúce sa podmienok, ktoré treba dodržiavať pri výkone povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy“

KOM(2007) 263 v konečnom znení – 2007/0098 (COD)

(2008/C 151/06)

Rada sa 16. júla 2007 rozhodla podľa článku 71 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom:

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá týkajúce sa podmienok, ktoré treba dodržiavať pri výkone povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy“

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 18. decembra 2007. Spravodajcom bol pán BARBADILLO.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 441. plenárnom zasadnutí 16. a 17. januára 2008 (schôdza zo 16. januára) prijal jednohlasne nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV vyjadruje spokojnosť s tým, že Komisia chce upraviť prístup k povolaniu prevádzkovateľa cestnej dopravy prostredníctvom nariadenia, čím predídze rozdielom v transpozícii právnych predpisov zo strany členských štátov. Prijatie tohto nariadenia by znamenalo zrušenie smernice 96/26/ES.

1.2 EHSV pozitívne prijíma tento návrh, pretože sa ním zosúladiť pravidlá prístupu k povolaniu prevádzkovateľa cestnej dopravy a na trh cestnej osobnej ako aj nákladnej dopravy. Prispeje to k dosiahnutiu cieľov Lisabonskej stratégie prostred-

níctvom jasnejších, jednoduchších a ľahšie uplatniteľných predpisov, a to povedie k spravodlivejšej hospodárskej súťaži.

1.3 Nové nariadenie spadá do rámca akčného programu na znižovanie administratívnej záťaže v Európskej únii, pričom zavádzaním elektronických registrov modernizuje predpisy o prístupe k povolaniu prevádzkovateľa cestnej dopravy.

1.4 Nariadenie zavádza pojem „dopravný manažér“. Ide o pracovníka, ktorý riadi skutočne a sústavne podnik, a ktorý by mal mať vyššiu kvalifikáciu. Stanovené je aj prísnejšie vymedzenie rámca jeho vzťahov s podnikom. EHSV by si želal, aby sa zrušil postup „prenájmu licencií“ v prípadoch, keď je podnik riadený fyzickou osobou, ktorá nemá vhodnú kvalifikáciu.

1.5 EHSV považuje za potrebné, aby nariadenie obsahovalo zoznam kategórií, typov a stupňov závažnosti porušení, ako aj frekvenciu menších porušení vedúcich k strate bezúhonnosti vyžadovanej od manažéra dopravy, pokiaľ sú spáchané v rámci dopravných činností, ktoré riadi.

1.6 V súvislosti s požiadavkou vytvorenia prevádzkového strediska uvedenou v článku 5 písm. c návrhu nariadenia EHSV žiada o spresnenie podmienok v prípade malých a stredných podnikov.

1.7 Výbor upozorňuje na požiadavku disponovať dostatočným počtom parkovacích miest na zaparkovanie vozidiel, ako spôsob, ktorým podnik preukáže stálu prevádzku v niektorom členskom štáte, pretože môže ísť o náročnú požiadavku, najmä pre malé a stredne veľké podniky. Zároveň nalieha na miestne orgány, aby umožnili vytvorenie dostatočného počtu miest a/alebo aby tieto podniky na základe vzájomnej spolupráce vytvorili spoločné parkovacie priestory.

1.8 EHSV sa nazdáva, že v prípade súkromných podnikateľov by bolo potrebné vytvoriť systém, ktorý by im umožnil preukázať svoju finančnú spoľahlivosť bez toho, aby museli využiť bankovú záruku, pretože to by spôsobilo zvýšené náklady podnikom, ktoré nie sú povinné viesť jednoduché účtovníctvo v príslušných členských štátoch..

1.9 Výbor pozitívne prijíma povinnú odbornú prípravu v rozsahu 140 hodín pred skúškou, ktorá potvrdí formálne kvalifikácie ako aj skutočnosť, že štáty udelia akreditáciu strediskám odbornej prípravy. Bude to mať za následok zvýšenie kvalifikácie dopravných manažérov.

1.10 Výbor žiada Komisiu, aby pre všetky členské štáty zaviedla spoločný systém sankcií, ktorý by sa uplatňoval pri neplnení ustanovení nariadenia.

1.11 EHSV s uspokojením víta návrh na zriadenie vzájomne prepojených vnútroštátnych elektronických registrov dopravných podnikov, ktoré by mali zlepšiť administratívnu spoluprácu a zvýšiť účinnosť dohľadu nad podnikmi pôsobiacimi vo viacerých členských štátoch.

2. Úvod

2.1 Cieľom návrhu nariadenia je modernizácia platných predpisov o prístupe k povoleniu prevádzkovateľa cestnej dopravy v snahe zabezpečiť ich jednotnejšie a účinnejšie uplatňovanie na povolenie prístupu k tomuto povolaniu, pričom stanovuje minimálne podmienky bezúhonnosti, finančnej spoľahlivosti a formálnych kvalifikácií.

2.2 Platná právna úprava prístupu k povolaniu prevádzkovateľa cestnej dopravy je obsiahnutá v smernici Rady 96/26/ES z 29. apríla 1996. Táto smernica stanovuje podmienky bezúhonnosti, finančnej spoľahlivosti a formálnych kvalifikácií, ktoré musia podniky spĺňať ako minimum, aby získali povolenie na výkon povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy, teda prepravovať tovar alebo osoby na vnútroštátnej alebo medzinárodnej úrovni. Tieto podmienky sú jediné spoločné požiadavky, ktoré musia podniky spĺňať, aby získali povolenie na výkon svojich činností najmä na trhu cestnej dopravy v Spoločenstve.

Smernicou sa okrem iného zavádza vzájomné uznávanie niektorých dokladov požadovaných na získanie týchto povolení.

2.3 Implementácia smernice sa však medzi jednotlivými členskými štátmi značne líši. Tieto rozdiely v implementácii bránia fungovaniu vnútorného trhu cestnej dopravy a škodia korektnej súťaži, a preto navrhovaný pozmeňujúci návrh prijíma formu nariadenia.

2.4 Najvýznamnejšie nové črty, ktoré budú zavedené týmto nariadením, sú uvedené ďalej.

2.4.1 Pre osoby, ktoré prepožičiavajú svoje formálne kvalifikácie podnikom, nariadenie zavádza pojem „dopravní manažéri“. Mali by to byť osoby, ktoré nepretržite a skutočne riadia dopravné činnosti podnikov cestnej dopravy a mali by byť jasne identifikované a určené príslušnými orgánmi. To vytvorí prísnejšie vymedzenie rámca vzťahov dopravného manažéra s podnikom. Na udelenie formálnej kvalifikácie bude potrebné absolvovať minimálnu povinnú odbornú prípravu v rozsahu 140 hodín pred skúškou, ktorú musia absolvovať všetci uchádzači o pozíciu dopravného manažéra. Nariadenie stanovuje tiež povinnú akreditáciu stredísk odbornej prípravy a skúšobných stredísk.

2.4.2 Členskému štátu, v ktorom má podnik sídlo, prináleží dohliadať na to, aby tento podnik neustále spĺňal podmienky ustanovené navrhovaným nariadením. Preto sa požaduje, aby mali podniky stabilné a skutočné sídlo v príslušnom členskom štáte.

2.4.3 Nariadenie vytvára nové porovnateľné finančné ukazovatele na meranie finančnej spoľahlivosti podniku postávajúce zo vzorca na preukázanie plnenia jeho krátkodobých záväzkov založené na ročnej účtovnej závierke, pričom ruší platnú metódu zohľadňujúcu kapitál a rezervy. Okrem toho, podniky, ktoré si to želajú, majú mať možnosť preukázať svoju finančnú spoľahlivosť bankovou zárukou.

2.4.4 Pokiaľ ide o plnenie podmienok bezúhonnosti a finančnej spoľahlivosti alebo formálnych kvalifikácií, ako aj v prípade ich neplnenia, príslušné orgány by na to mali prevádzkovateľa upozorniť, a pokiaľ nevykoná nápravu, uložiť mu správne sankcie od odňatia jeho povolenia prevádzkovať dopravu až po diskvalifikáciu jeho dopravného manažéra.

2.4.5 S cieľom uľahčiť uplatnenie slobody podnikov usadiť sa by mal členský štát, v ktorom sa chce podnik etablovať uznať ako postačujúci dôkaz jednotný vzor osvedčenia vydaného podľa ustanovení uvedených v tomto nariadení.

2.4.6 Nariadenie stanovuje lepšiu organizáciu spolupráce medzi správnymi orgánmi členských štátov s cieľom zvýšiť účinnosť dohľadu nad podnikmi, ktoré pôsobia vo viacerých členských štátoch. Na tento účel budú zriadené prepojené vnútroštátne elektronické registre, ktoré zjednodušia výmenu informácií medzi členskými štátmi. Na dosiahnutie efektívnej výmeny informácií medzi členskými štátmi sa predpokladá, že budú určené vnútroštátne kontaktné miesta a špecifikované určité spoločné postupy v zmysle lehôt a charakteru minimálnych poskytovaných informácií.

2.4.7 Komisia bude splnomocnená, aby vypracovala zoznam kategórií, typov a úrovne závažnosti porušení, na základe ktorých stratia prevádzkovatelia cestnej dopravy požadovanú bezúhonnosť. Ďalej tiež na to, aby upravila podľa technického pokroku prílohu k tomuto nariadeniu týkajúcu sa vedomostí, ktoré treba zohľadniť pri uznávaní odbornej spôsobilosti členskými štátmi, ako aj prílohu o vzore osvedčenia o odbornej spôsobilosti, a na vypracovanie zoznamu maximálnych porušení, ktoré budú mať za následok pozastavenie alebo odňatie povolenia na vykonávanie povolania alebo vyhlásenie o nespôsobilosti. Tieto opatrenia by mali byť prijaté podľa regulačného postupu s kontrolou stanoveného v článku 5 písm. a) smernice 1999/468/ES.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Navrhované nariadenie prispeje k realizácii cieľov Lisabonskej stratégie, pretože vytvorí spravodlivejšie podmienky hospodárskej súťaže v rámci odvetvia a zavedie väčšiu transparentnosť voči zákazníkom cestnej dopravy. Vzhľadom na prevážajúcu úlohu cestnej dopravy vo výrobných a distribučných systémoch priemyslu a mobility cestujúcich, konkurencieschopnosť Únie sa tým posilní.

3.2 EHSV schvaľuje, že Komisia plní svoj záväzok stanovený v rámci programu „lepšej tvorby práva“ aktualizovať a zjednodušiť *acquis communautaire*, pričom sa snaží, aby bolo uplatňovanie právnych predpisov viac zosúladené a jednoduchšie, kontrolovateľné a účinnejšie.

3.3 Nové nariadenie prostredníctvom zriadenia elektronických registrov spadá do rámca akčného programu na znižovanie administratívnej záťaže v Európskej únii.

3.4 EHSV vyjadruje spokojnosť s tým, že Komisia chce upraviť prístup k povolaniu prevádzkovateľa cestnej dopravy prostredníctvom nariadenia a nie smernice, čo znamená priame uplatnenie jeho obsahu v členských štátoch. Predíde tak vzniku značných rozdielov v jednotlivých štátoch.

3.5 Nové nariadenie zavádza jedinečný všeobecný pojem „povolanie prevádzkovateľa cestnej dopravy“, ktorý zahŕňa povolenie prevádzkovateľa cestnej osobnej dopravy ako aj povolenie prevádzkovateľa cestnej nákladnej dopravy.

3.6 Prístup sa bude týkať nového pojmu „dopravný manažér“, ktorý na základe tejto klasifikácie bude udelený osobe, ktorá až doteraz spĺňala podmienku formálnej kvalifikácie a poskytovala svoju licenciu oprávnenému podniku. Vytvorí sa tak prísnejšie vymedzenie rámca vzťahov dopravného manažéra s podnikom.

3.7 Výbor považuje za potrebné objasniť niektoré nejasnosti okolo osoby manažéra dopravy, ktoré sa týkajú predmetu jeho činnosti a možnosti poskytnúť svoju kvalifikáciu viacerým podnikom naraz, a to s cieľom zabrániť prenájmu licencií, ktorý prebieha v súčasnosti. Do budúcnosti by bolo vhodné poskytnúť súkromným podnikateľom väčšiu podporu v oblasti vzdelávania s cieľom umožniť im prístup k tomuto povolaniu. Zvýši sa tým kvalifikácia a samostatnosť riadenia dopravy.

3.8 EHSV sa nazdáva, že Komisia by mala v samotnom nariadení uviesť jasný a zosúladený zoznam kategórií, typov a stupňov závažnosti porušení ako aj frekvenciu, ktorá pri opakovaných menších porušení spôsobí stratu bezúhonnosti požadovanej od manažéra dopravy a následne aj stratu bezúhonnosti samotného podniku.

3.9 EHSV považuje za vhodné stanovenie požiadavky povinnej účasti na vyučovaní ako podmienky na absolvovanie skúšky, ktorá potvrdí formálne kvalifikácie, čím sa zabezpečí vyššia úroveň vzdelania uchádzačov ako aj potrebná akreditácia stredísk odbornej prípravy.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 EHSV pozitívne hodnotí zavedenie novej pozície „manažéra dopravy“. Tento pojem sa vzťahuje na osoby, ktoré doteraz poskytovali svoju kvalifikáciu podnikom oprávneným na vykonávanie činnosti prevádzkovateľa dopravy.

4.2 Výbor žiada Komisiu, aby objasnila, či bude existovať jednotné „povolanie na výkon povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy“ alebo, či sa táto definícia použije len v nariadení a potom budú vytvorené dve kvalifikácie osobitne pre nákladnú a osobnú dopravu.

4.3 Výbor považuje za vhodné, že toto nariadenie sa vzťahuje na všetky podniky etablované v Spoločenstve, ktoré vykonávajú povolenie prevádzkovateľa cestnej dopravy, ako aj na všetky podniky, ktoré by ju chceli vykonávať.

4.4 EHSV upozorňuje na výnimku v uplatňovaní nariadenia, čo predtým bola právomoc členských štátov, na podniky, ktoré výlučne vykonávajú určitú neziskovú cestnú osobnú dopravu, a ktoré sa venujú činnosti inej ako prevádzke cestnej osobnej dopravy. Vozidlá využívané na tieto účely riadia samotní zamestnanci podniku, pretože znalosť právnych predpisov v oblasti cestnej dopravy a organizácie služieb je potrebná na správne vykonávanie činnosti.

4.5 V nariadení by mala byť ako nová požiadavka, okrem už známych podmienok na výkon povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy, stanovená podmienka, aby mali podniky skutočné a stabilné sídlo v niektorom členskom štáte. Zabráni to prevádzke podnikov fungujúcich len prostredníctvom poštovej schránky.

4.6 Skutočnosť, že nariadenie nezakazuje členským štátom, aby stanovovali dodatočné podmienky, ktoré musia podniky splniť, aby im bol udelený prístup k výkonu povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy, v súvislosti s požiadavkou bezúhonnosti stanovenou v článku 6 návrhu nariadenia, sa nezdá byť veľmi v súlade s pokusom o harmonizáciu.

4.7 EHSV žiada Komisiu, aby objasnila, ako by mal dopravný manažér skutočne a sústavne riadiť dopravnú činnosť podniku, keď má povolené riadiť zároveň štyri podniky, ktoré nemajú spolu viac ako 12 vozidiel. Týmto opatrením sa len ťažko podarí dosiahnuť odstránenie súčasného prenájmu licencií.

4.8 EHSV považuje za vhodnejšie, aby bol do nariadenia začlenený zoznam kategórií, typov a úrovne závažnosti porušení, ako aj prípadných frekvencií výskytu, ktorých prekročenie pri opakovaných menších porušeníach bude mať za následok stratu požadovanej bezúhonnosti a nenechávať vypracovanie tejto úpravy na neskôr.

4.9 Výbor súhlasí s tým, aby sa podnik skutočne a stabilne usídlil na území členského štátu, ktorý mu vydá povolenie, ako to vyžaduje článok 5 písm. a). Tento článok stanovuje, že podnik by mal mať sídlo nachádzajúce sa v tomto členskom štáte, s priestormi, kde sa uchováávajú doklady o podnikateľskej činnosti. Upozorňuje však na požiadavku disponovať prevádzkovým strediskom, nachádzajúcim sa v tomto členskom štáte, s dostatočným počtom parkovacích miest na zaparkovanie vozidiel. Táto požiadavka je obzvlášť nákladná pre malé a stredné podniky. Problém s parkovaním by mohol vyriešiť zásah zo strany miestnych orgánov, ktoré by poskytli dostatočný počet parkovacích miest a/alebo spoločné parkovacie priestory, ktoré by vytvorili tieto podniky na základe vzájomnej spolupráce.

4.10 EHSV vníma určitý rozpor v tom, že nariadenie stanovuje, že členské štáty určujú podmienky bezúhonnosti podniku, ale zároveň uvádza, že členské štáty rozhodnú o tom, či podnik spĺňa podmienky, na základe toho, či plní požiadavky stanovené v nariadení.

4.11 EHSV nechápe, prečo je podmienkou splnenie požiadavky finančnej spoľahlivosti, keďže táto požiadavka je splnená, ak si podnik dokáže neustále plniť reálne a potenciálne záväzky počas celého účtovného roka. Predchádzajúca požiadavka zohľadňujúca kapitál a rezervy sa zdá byť vhodnejšia. Teraz existuje snaha presunúť požiadavku na obežné aktíva alebo na to, aby „quick ratio“(ukazovateľ krátkodobej likvidity) bol k 31. decembru väčší alebo rovný 80 %.

4.12 EHSV sa nazdáva, že v prípade súkromných podnikateľov by bolo potrebné vytvoriť systém, ktorý by im umožnil preukázať svoju finančnú spoľahlivosť, bez toho, aby museli využiť bankovú záruku, pretože to by spôsobilo zvýšené náklady podnikom, ktoré nie sú povinné viesť jednoduché účtovníctvo v príslušných členských štátoch.

4.13 V každom prípade by mala požiadavka finančnej spoľahlivosti slúžiť na to, aby podniky oprávnené na výkon poskyto-

vali na trhu určitú záruku, avšak nemala by chrániť vyplatenie pohľadávky dodávateľom a veriteľom, pretože to by poškodilo koncepciu rizika spojeného s akoukoľvek podnikateľskou činnosťou.

4.14 Výbor pozitívne prijíma novú povinnú odbornú prípravu v rozsahu 140 hodín pred skúškou, ktorá potvrdí formálne kvalifikácie, ako aj skutočnosť, že štáty udelia akreditáciu strediskám odbornej prípravy, pretože to bude mať za následok zvýšenie kvalifikácie podnikov v tomto sektore.

4.15 EHSV považuje obdobie piatich rokov, po uplynutí ktorých majú príslušné orgány overiť, či podniky spĺňajú všetky podmienky prístupu (predtým to bolo najneskôr každých päť rokov), za príliš dlhé. Súhlasí však s tým, aby boli bežné kontroly doplnené o kontroly zamerané na podniky označené ako rizikové.

4.16 Považuje za vhodné, že pokiaľ sa zistí, že podnik je vystavený riziku neplnenia niektorej z podmienok prístupu, bude mu poskytnutá lehota šiestich mesiacov (predtým to bol jeden rok), aby mohol zabezpečiť nápravu situácie.

4.17 Výbor víta vytvorenie vnútroštátnych elektronických registrov podnikov cestnej dopravy vo všetkých členských štátoch. Členské štáty prijímú potrebné opatrenia na ich vzájomné prepojenie na úrovni Spoločenstva najneskôr do 31. decembra 2010 ako aj právnu úpravu administratívnej spolupráce medzi členskými štátmi. Súhlasí tiež s úpravou ochrany osobných údajov uložených v registri, ktoré majú byť sprístupnené tretej osobe.

4.18 Považuje za vhodné zavedenie systému uznávania diplomov a osvedčení osobám, ktoré sa stali ich držiteľmi pred tým, ako toto nariadenie vstúpilo do platnosti.

4.19 Je potrebné vytvoriť systém sankcií za porušenie ustanovení tohto nariadenia, ktorý by bol spoločný pre všetky členské štáty a zabezpečiť, aby tieto sankcie boli účinné, primerané a odrádzajúce.

4.20 Výbor sa nazdáva, že by bolo dobré, aby Komisia raz za dva roky vypracovala na základe vnútroštátnych správ správu o výkone povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy určenú Parlamentu a Rade.

V Bruseli 16. januára 2008

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Námorné diaľnice a ich začlenenie do logistického reťazca“

(2008/C 151/07)

Portugalské predsedníctvo Európskej únie požiadalo podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva v liste zo 4. júla 2007 Európsky hospodársky a sociálny výbor o vypracovanie prieskumného stanoviska na tému

„Námorné diaľnice a ich začlenenie do logistického reťazca“

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 18. decembra 2007. Spravodajcom bol pán Simons.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 441. plenárnom zasadnutí 16. a 17. januára 2008 (schôdza zo 16. januára 2008) prijal jednotlivo nasledujúce stanovisko:

1. Závery

1.1 Príbrežná námorná doprava môže hrať dôležitú úlohu pri ďalšom rozvoji kombinovanej dopravy a logistických reťazcov. Je potrebné pritom vziať do úvahy všetky druhy dopravy. V systéme kombinovanej dopravy sa príbrežná námorná doprava môže využívať predovšetkým na väčšie vzdialenosti.

1.2 Výbor potvrdzuje svoju plnú podporu opatreniam na ďalší rozvoj príbrežnej námornej dopravy a jej propagácie. Kladie si však otázky a vyslovuje pripomienky k skutočným výsledkom týchto opatrení.

1.3 V tejto súvislosti je potrebné objasniť definíciu námorných diaľnic. Výbor zastáva názor, že toto pomenovanie nemôže byť výhradne použité iba pre nové dotované služby, ale pre všetky účinné služby v príbrežnej námornej doprave. Výbor víta skutočnosť, že Komisia objasnila definíciu námorných diaľnic v pracovnom dokumente o námorných diaľniciach, ktorý je prílohou oznámenia o programe EÚ v oblasti nákladnej dopravy z 18. októbra 2007, a to hlavne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj existujúce služby ⁽¹⁾.

1.4 Sústreďenie nakladania do obmedzeného počtu vybraných prístavov bude mať negatívny vplyv na efektívnosť poskytovaných služieb a nepochybne povedie k preťaženiu prístavov a ich okolia ⁽²⁾. To určite neprospeje trvalo udržateľnému rozvoju dopravy.

1.5 V koncepcii námorných diaľnic má byť prioritou vytváranie dodatočných prístavných kapacít a zlepšovanie spojení s vnútrozemím prostredníctvom iných druhov dopravy. Podporné opatrenia by sa na to mali sústreďovať. Zároveň by sa tým podporila politika kombinovanej dopravy.

1.6 Podporné opatrenia v oblasti námorných diaľnic by sa mali zameriavať aj na infraštruktúru, a predovšetkým na rozširovanie prístavov a spojení s vnútrozemím, neobmedzujúc existujúce podporné opatrenia pre služby, prevádzkové náklady a propagáciu.

1.7 Predchádzanie nekalej konkurencii je citlivým bodom, ku ktorému treba vzhľadom na špecifickú štruktúru trhu príbrežnej námornej dopravy pristupovať veľmi opatrne. Cieľom má byť presunutie tovarov prepravovaných cestnou dopravou na námornú dopravu. Určite by nemalo byť cieľom presunutie námorne prepravovaných tovarov od jedného námorného prepravcu k druhému.

1.8 Komisia použije normy kvality ako jedno z hodnotiacich kritérií pre projekty námorných diaľnic. V závislosti od poskytovanej služby by tieto kritériá mohli zahŕňať: frekvenciu, dodávku prispôbenú výrobnému procesu, spoľahlivosť, komodalitu služieb podľa definície Komisie, teda aj vlastný podiel príslušného druhu dopravy, spojenie s vnútrozemím, výkonné prístavy a dopravné uzly, elektronickú logistiku, optimálne administratívne postupy, atď.

1.9 V strednodobom preskúmaní programu na podporu príbrežnej námornej dopravy Komisia navrhuje preveriť možnosť udeľovania značky kvality námorným diaľniciam. Ako sa uvádza v stanovisku na tému logistiky, výbor zastáva názor, že pre odvetvie to nemôže znamenať väčší objem byrokracie a zbytočné náklady.

1.10 Zjednodušovanie a znižovanie počtu administratívnych postupov je prioritou aj pre poskytovateľov služieb príbrežnej námornej dopravy. Colné formality by pri vnútroeurópskych nákladoch nemali byť zložitejšie ako pri cestnej preprave. Zjednodušené colné postupy by mali byť od základov zreorganizované, pričom náklad a prepravca by tvorili základné prvky.

1.11 Ďalšie slabé miesta v logistických reťazcoch sa musia zlepšiť. Výbor plne podporuje činnosti v súvislosti s logistikou prepravy nákladov, ktoré zahájila Komisia.

1.12 Príbrežná námorná doprava, rovnako ako poskytovatelia logistických služieb, potrebujú vysoko kvalifikovaných zamestnancov. Preto je potrebné venovať viac pozornosti prijímaniu zamestnancov, vzdelávaniu a odbornej príprave.

⁽¹⁾ Program EÚ v oblasti nákladnej dopravy: Zvýšenie efektívnosti, integrácie a udržateľnosti nákladnej dopravy v Európe [KOM(2007) 606 v konečnom znení], Pracovný dokument Komisie o námorných diaľniciach, 18.10.2007.

⁽²⁾ Stanovisko TEN/258 na tému Spoločná prístavná politika EÚ, Ú. v. EÚ C 168, 20.7.2007, s. 57 – 62.

1.13 Presun z cestnej dopravy na námornú dopravu by znamenal značný prínos pre životné prostredie, ako aj pre spoločnosť. Je dôležité podporovať ďalšie znižovanie výfukových plynov z lodí. Výbor vyjadruje nádej, že v tejto oblasti budú uzavreté medzinárodné dohody.

2. Úvod

2.1 Rozvoj európskych námorných, resp. morských, diaľnic bol v roku 2004 označený za jeden z tridsiatich prednostných projektov v rámci rozvoja transeurópskych dopravných sietí. Článok 12a rozhodnutia 884/2004/ES⁽³⁾, ktoré obsahuje usmernenia pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete, stanovuje základné prvky morských diaľnic. Konkrétne stanovuje, že transeurópska sieť morských diaľnic je určená na koncentráciu tovarových prúdov na námorných logistických trasách takým spôsobom, aby sa zlepšili existujúce námorné spojenia alebo vytvorili nové životaschopné, pravidelné a časté námorné linky na prepravu tovaru medzi členskými štátmi, čím sa zníži preťaženie ciest a/alebolepší prístup k okrajovým a ostrovným regiónom a štátom. Morské diaľnice by nemali vylučovať kombinovanú dopravu osôb a tovaru za predpokladu, že prevláda nákladná doprava.

2.2 Je možné žiadať o príspevok z fondov TEN v prípade, že náklady na námorné diaľnice sa týkajú vybavenia a infraštruktúry. Prostredníctvom programu Marco Polo⁽⁴⁾ je možné získať pomoc na uhrádzanie služieb a prevádzkových nákladov.

2.3 Projekty spoločného záujmu v rámci transeurópskej siete morských diaľnic navrhujú aspoň dva členské štáty. Tieto projekty musia zahŕňať vybavenie a infraštruktúru v najmenej dvoch prístavoch v dvoch rôznych členských štátoch. Navrhované projekty sú realizované formou spolupráce súkromného a verejného sektora na základe verejnej súťaže organizovanej spoločne príslušnými členskými štátmi. Sú určené združeniam, v ktorých sú zastúpené lodné spoločnosti a tiež prístavy.

2.4 Rozhodnutie 884/2004/ES (príloha 2) uvádza nasledovné morské diaľnice klasifikované ako projekty uskutočňované v spoločnom záujme, v súlade článkom 12a:

- diaľnica Baltského mora [spojenie pobaltských členských štátov s členskými štátmi strednej a západnej Európy, vrátane trasy cez prielav medzi Severným morom a Baltským morom (Kielsky kanál)](2010);
- diaľnica mora západnej Európy (vedúca z Portugalska a Španielska cez atlantický oblúk do Severného mora a Írskeho mora) (2010);
- diaľnica mora juhovýchodnej Európy (spájajúca Jadranské more s Iónskym morom a východným Stredomorím, vrátane Cypru) (2010)⁽⁵⁾;

⁽³⁾ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady 884/2004/ES z 29. apríla, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie 1692/96/ES o základných usmerneniach spoločenstva pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete.

⁽⁴⁾ Nariadenie č. 1382/2003/ES (program Marco Polo) Ú. v. EÚ L 196, 2.8.2003 a KOM(2004) 478 v konečnom znení zo 14. júla 2004 (Marco Polo II).

⁽⁵⁾ Je potrebné uviesť, že súkromní účastníci trhu už vytvorili pobrežné námorné spojenia, ako napr. medzi Turekom a Talianskom v oboch smeroch a medzi Talianskom a Španielskom v oboch smeroch.

— diaľnica mora juhozápadnej Európy (t. j. západného Stredomoria, spájajúca Španielsko, Francúzsko, Taliansko a Maltu s napojením na diaľnicu mora juhovýchodnej Európy)⁽⁶⁾ (2010);

— Vzhľadom na rozšírenie EÚ výbor upozorňuje na potrebu vytvorenia čiernomorskej diaľnice, pričom by nemala byť vylúčená doprava po Dunaji pomocou lodí vhodných na námornú i riečnu dopravu.

2.5 Komisia vyhodnotí projekty na základe kritérií uvedených v článku 12a usmernení pre transeurópsku dopravnú sieť s ohľadom na tieto kľúčové body:

— Príspevok k prechodu na iný druh dopravy a k súdržnosti: určité percento objemu cestnej prepravy v danom dopravnom koridore musí byť presunuté na námornú diaľnicu a zároveň musí prispievať k sociálnej a ekonomickej súdržnosti v dotýčajúcich krajinách.

— Hľadisko kvality: projekt by mal mať jasne určené kvalitatívne normy v piatich oblastiach: prístavné služby, spojenie s vnútrozemím, informačné systémy a monitorovanie, vlastné služby lodnej dopravy a integrácia do siete TEN.

— Životaschopnosť a dôveryhodnosť projektu: je potrebné preukázať životaschopnosť poskytovateľa služby, ako aj spojenia s vnútrozemím. Účasť rizikového kapitálu a prostriedky štátnej podpory (z celoštátnych alebo regionálnych zdrojov, či zdrojov EÚ) musí byť jasne uvedená.

— Vplyv na hospodársku súťaž: nie je možné pripustiť nekalú konkurenciu prostredníctvom štátnej podpory. Vplyv projektu na existujúce služby a prístavy musí byť preto preskúmaný.

2.6 Náležitosti výzvy na predloženie návrhov projektov realizácie námorných diaľnic boli stanovené Komisiou v príručke z 28. februára 2005.

2.7 Medzitým bola zverejnená výzva na predloženie nasledujúcich projektov realizácie námorných diaľnic:

- projekty námornej diaľnice v Baltskom regióne: Nemecko/Fínsko a Baltské more;
- námorná diaľnica resp. námorné diaľnice medzi atlantickým pobrežím Španielska a Francúzska – Lamanšský prielav – Severné more;
- námorné diaľnice v regióne Severného mora.

Ďalšie projekty sú predmetom skúmania a diskusie v rámci rôznych pracovných skupín.

2.8 V polovici roku 2006 sa uskutočnilo strednodobé preskúmanie programu na podporu pobrežnej námornej dopravy⁽⁷⁾.

2.9 V septembri 2007 Komisia vymenovala pána Luisa Valente de Oliveiru z Portugalska do funkcie koordinátora námorných diaľnic.

⁽⁶⁾ Vráťane prepojení do Čierneho mora.

⁽⁷⁾ KOM(2006) 380 v konečnom znení z 13. júla 2006.

2.10 V októbri 2007 vydala Európska komisia v rámci programu nákladnej prepravy pracovný dokument „Námorné diaľnice“⁽⁸⁾.

3. Všeobecné poznámky

3.1 Výbor opakovane vyslovil podporu opatreniam v oblasti príbrežnej námornej dopravy, pretože tento spôsob dopravy má značný potenciál a predstavuje prijateľnú alternatívu k iným spôsobom dopravy, ktoré sú škodlivejšie pre životné prostredie. Príbrežná námorná doprava môže prispieť k zníženiu dopravného preťaženia, počtu nehôd, hluchnosti a znečistenia ovzdušia⁽⁹⁾. Okrem toho zapadá príbrežná námorná doprava do rámca komodality a logistických reťazcov, čo vytvára možnosti na sprístupnenie ostrovov a okrajových regiónov.

3.2 Námorné diaľnice si preto zaslúžia plnú podporu. Avšak ako sa uvádza v stanovisku uvedenom v poznámke pod čiarou č. 8, koncepcia námorných diaľnic vyvoláva predsa ešte určité otázky a komentáre, ktorým sa budeme venovať v ďalších častiach.

4. Koncepcia námorných diaľnic

4.1 Koncepcia námorných diaľnic môže byť oprávnené zavádzať. V súčasnosti existuje v praxi mnoho poskytovateľov príbrežnej námornej dopravy, ktorí ponúkajú kvalitné multimodálne služby a tak napomáhajú znižovať preťaženosť cestnej dopravy a zlepšovať prístup k okrajovým a ostrovným regiónom.

4.2 Podľa strednodobého preskúmania programu podpory príbrežnej námornej dopravy je práve príbrežná námorná doprava tým spôsobom prepravy, ktorý môže lepšie držať krok s prudkým rastom cestnej dopravy⁽¹⁰⁾. Medzi rokmi 1995 a 2004 vzrástli výkony príbrežnej námornej dopravy v tonomíľach v rámci EÚ o 32 % v porovnaní s 35 % rastom v cestnej preprave. Podiel príbrežnej námornej dopravy v 25 členských štátoch EÚ je 39 % v porovnaní so 44 % podielom cestnej prepravy. V rámci EÚ 15 bol podiel príbrežnej námornej dopravy 42 % oproti 44 % podielu cestnej prepravy.

4.3 Príbrežná námorná doprava vďačí za tento dobrý výsledok predovšetkým značným investíciám lodných dopravcov do lodí a v mnohých prípadoch aj do systémov intermodálnej logistiky, zlepšeniam v oblasti efektívnosti a predaja logistických služieb, práci národných koordinačných orgánov príbrežnej námornej dopravy na úzkych miestach, činnosti stredísk na podporu príbrežnej námornej dopravy a spolupráci medzi priemyslom a európskymi inštitúciami.

4.4 Cieľom nie je podkopať úspech tým, že by existujúce služby založené na iniciatíve súkromného sektoru neboli považované za námorné diaľnice a že by sa toto pomenovanie používalo výhradne pre dotované služby. Výbor víta skutočnosť, že Komisia v pracovnom dokumente z 18. októbra 2007, ktorý

je prílohou oznámenia o programe EÚ v oblasti nákladnej dopravy z toho istého dňa, objasnila definíciu námorných diaľnic, a to hlavne v tom zmysle, že tento termín zahŕňa aj existujúce služby⁽¹¹⁾.

5. Výber prístavov

5.1 Medzi prepravou po cestnej diaľnici a prepravou po námornej diaľnici existuje zásadný rozdiel. Preprava po cestnej diaľnici nákladný vozidlom spája dva body v čo najpriamejšej línii. V prípade námornej prepravy je však v praxi náklad, ktorý pochádza z alebo smeruje do rozsiahleho vnútrozemia prepravovaný niekoľkými prístavmi, ktoré si navzájom konkurujú. Prístavy, ktoré budú najkonkurencieschopnejšie a najvýkonnejšie pre určité odvetvie, budú zahrnuté do plavebných plánov lodných spoločností.

5.2 Sústreďenie nakladania do obmedzeného počtu vybraných prístavov bude mať skôr negatívny vplyv na účinnosť poskytovaných služieb⁽¹²⁾ a nepochybne povedie k preťaženiu prístavov a ich okolia. To istotne neprospeje trvalo udržateľnému rozvoju dopravy.

5.3 Rovnako tak by zapojenie niektorých prístavov do námorných diaľnic a vylúčenie iných prístavov viedlo k narušeniu hospodárskej súťaže medzi prístavmi. Možnosť výberu prístavov je potrebné nechať otvorenú do takej miery, aby sa všetky prístavy mohli zlepšovaním svojej výkonnosti rozvinúť na prístavy námorných diaľnic.

6. Kombinovaná doprava

6.1 Príbrežná námorná doprava môže hrať dôležitú úlohu pri ďalšom rozvoji kombinovanej dopravy, predovšetkým na väčšie vzdialenosti. Ako je uvedené v stanovisku k logistike prepravy nákladov, výbor zastáva názor, že je pritom potrebné vziať do úvahy všetky spôsoby dopravy⁽¹³⁾. Prístavy tu plnia základnú úlohu multimodálnych dopravných uzlov. V súvislosti s tým sa rozvíja niekoľko projektov⁽¹⁴⁾.

6.2 Slabé miesta v logistických reťazcoch sa musia zlepšiť. Preskúmanie slabých miest v nákladnej logistike, ktoré už prebieha v Komisii, sa zameriava na slabé miesta tak v administratíve, ako aj v infraštruktúre a prevádzke.

6.3 Príbrežná námorná doprava, rovnako ako logistické služby si vyžadujú vysoko kvalifikovaných zamestnancov. Výbor pripomína odporúčanie uvedené v stanovisku o logistike nákladnej prepravy, podľa ktorého je potrebné venovať viac pozornosti prijímaniu zamestnancov, vzdelávaniu a odbornej príprave.

⁽¹¹⁾ Oznámenie Komisie na tému Program EÚ v oblasti nákladnej dopravy: Zvýšenie efektívnosti, integrácie a udržateľnosti nákladnej dopravy v Európe z 18. októbra 2007, Pracovný dokument Komisie o námorných diaľniciach.

⁽¹²⁾ Stanovisko TEN/258 na tému Spoločná prístavná politika EÚ, Ú. v. EÚ C 168, 20.7.2007, s. 57 – 62.

⁽¹³⁾ Stanovisko TEN/262 na tému Logistika prepravy nákladov v Európe – kľúč k udržateľnej mobilite, Ú. v. EÚ C 168, 20.7.2007, s. 63.

⁽¹⁴⁾ Projekt „Kombinovaná doprava rýchlymi plavidlami BGV-HSC a rýchlostné námorné diaľnice“ (www.bgv.eu).

⁽⁸⁾ Pozri poznámku pod čiarou 1.

⁽⁹⁾ Stanovisko TEN/268 Strednodobé preskúmanie programu na podporu námornej príbrežnej dopravy, 25. apríla 2007, Ú. v. EÚ C 168, 20.7.2007, s. 68.

⁽¹⁰⁾ Oznámenie KOM(2006) 380 v konečnom znení z 13. júla 2006.

7. Investície do prístavov a spojení s vnútrozemím

7.1 Problémy súčasnej preťažnosti niektorých európskych prístavov sú už medzičasom známe. Zdôrazňuje sa tým nutnosť zabezpečiť rozvoj viacerých prístavov rovnakého druhu ako prístavov pobrežnej námornej dopravy.

7.2 Rozvoj a rozšírenie prístavov a spojení s vnútrozemím sa komplikuje a často značne spomaľuje a/alebo sťažuje obmedzeniami a interpretáciami existujúci právnych noriem a požiadaviek v oblasti ochrany životného prostredia. V tejto súvislosti sa vo výročnej správe Európskej organizácie námorných prístavov (ESPO) 2006-2007 uvádzajú lehoty 2 až 11 rokov ⁽¹⁵⁾.

7.3 Podľa názoru predstaviteľov odvetvia si tento problém neodkladne vyžaduje zvýšenú pozornosť. Svoje stanovisko opakovane zdôraznili pri konzultáciách ohľadne novej európskej prístavnej politiky a zelenej knihy „Budúcnosť námornej politiky“ ⁽¹⁶⁾. Výbor berie na vedomie, že Komisia venovala tejto problematike potrebnú pozornosť v oznámení o európskej prístavnej politike z 18. októbra 2007 ⁽¹⁷⁾.

7.4 Je teda zrejmé, že čo sa tohto týka, majú sa opatrenia na podporu námorných diaľnic zameriavať tiež na infraštruktúru, a to predovšetkým na rozširovanie prístavov a spojení s vnútrozemím. Tento prístup je v súlade s koncepciou kombinovanej dopravy, tak ako bola navrhnutá Komisiou v strednodobom preskúmaní bielej knihy o európskej dopravnej politike ⁽¹⁸⁾ a v oznámení Komisie o logistike prepravy nákladov ⁽¹⁹⁾.

7.5 Nemá to ovplyvňovať ďalšie používanie existujúcich podporných opatrení pre služby, prevádzkové náklady a propagáciu.

8. Narušenie hospodárskej súťaže

8.1 Ako bolo spomenuté v poslednej odrážke bodu 2.5, Komisia potvrdzuje, že štátna podpora nesmie narušiť hospodársku súťaž medzi existujúcimi službami. Je potrebné dôsledne preskúmať, okrem iného aj s ohľadom na všeobecný záujem, či v dôsledku dotovania námorných diaľnic nemôže dochádzať k narušeniu hospodárskej súťaže.

8.2 Nie je to však jednoduché. Pobrežná námorná doprava obsluhuje vnútrozemie prístavov, ktoré využíva. Ako je uvedené v bode 5.1, vnútrozemie môže predstavovať pomerne rozsiahlu oblasť, ktorú môžu obsluhovať aj iné prístavy.

8.3 Preto nie je možné sústrediť sa pri analýze predmetného trhu iba na jeden konkrétny prístav. Je potrebné zohľadniť celý zasielateľský trh, aby sa tak predišlo presúvaniu nákladu od jednej služby pobrežnej námornej dopravy k druhej službe pobrežnej námornej dopravy, alebo do iného prístavu.

8.4 Ako bolo spomenuté v tretej odrážke bodu 2.5, navrhovatelia nového projektu námorných diaľnic musia dokázať životaschopnosť a dôveryhodnosť projektu. Takisto je potrebné dbať na to, aby sa predišlo narušeniu hospodárskej súťaže.

8.5 Transparentnosť pri udeľovaní dotácií je preto základnou požiadavkou. Ak sa ukáže, že náklad bol umelo presunutý medzi dvoma poskytovateľmi služieb pobrežnej námornej dopravy, je potrebné okamžite vykonať nápravu.

8.6 Podpora námorných diaľnic má viesť k presunu prepravy z cestnej premávky na námornú prepravu. Taliansky systém ECO-bonus ⁽²⁰⁾, v rámci ktorého sú dotácie poskytované cestným prepravcom, ktorí sa pripoja k tejto myšlienke, je dobrým príkladom správne cielenej podpory bez narušenia hospodárskej súťaže.

9. Normy kvality

9.1 Ako je uvedené v bode 2.5, Komisia použije normy kvality ako jedno z hodnotiacich kritérií pri projektoch námorných diaľnic. V závislosti od poskytovanej služby by tieto kritériá mohli zahŕňať: frekvenciu, dodávku prispôbenú výrobnému procesu, spoľahlivosť, komodalitu služieb podľa definície Komisie, teda aj vlastný podiel príslušného druhu dopravy, spojenie s vnútrozemím, výkonné prístavy a dopravné uzly, elektronickú logistiku, optimálne administratívne postupy, atď.

9.2 V strednodobom preskúmaní programu na podporu pobrežnej námornej dopravy ⁽²¹⁾ Komisia navrhuje preveriť možnosť udeľovať námorným diaľnicám značku kvality. Ako sa uvádza v stanovisku na tému logistiky, výbor zastáva názor, že pre odvetvie to nemôže znamenať väčší objem byrokracie a zbytočné náklady ⁽²²⁾.

10. Administratívne postupy

10.1 V spomenutej zelenej knihe o budúcej námornej politike EÚ, ako aj v strednodobom preskúmaní bielej knihy o trvalo udržateľnej doprave, Komisia poukazuje na „spoločný námorný priestor“, t. j. na európsky námorný priestor bez hraníc, ako ho Komisia nazvala neskôr. Je zrejmé, že cieľom je zjednodušiť administratívne postupy v oblasti pobrežnej námornej dopravy tak, aby boli v súlade s postupmi pre cestnú dopravu.

⁽¹⁵⁾ Výročná správa ESPO 2006-2007 – ITMMA/Univerzita v Antverpách, Ú. v. EÚ C 168, 20.7.2007, s. 57 – 62.

⁽¹⁶⁾ Zelená kniha „Budúcnosť námornej politiky Únie: Európska vízia pre oceány a moria“, KOM(2006) 275 v konečnom znení zo 7. júna 2006.

⁽¹⁷⁾ Oznámenie Komisie o európskej prístavnej politike, 18.10.2007.

⁽¹⁸⁾ Udržujte Európu v pohybe – Trvalo udržateľná pohyblivosť pre náš kontinent, KOM(2006) 314 v konečnom znení z 22. júna 2006.

⁽¹⁹⁾ Logistika prepravy nákladov v Európe – kľúč k udržateľnej mobilite, KOM(2006) 336 v konečnom znení z 28. júna 2006.

⁽²⁰⁾ Aiuto di Stato N 496/2003 – Italia.

⁽²¹⁾ Strednodobé preskúmanie programu na podporu námornej pobrežnej dopravy, KOM(2006) 380 v konečnom znení z 13. júla 2006.

⁽²²⁾ Stanovisko TEN/262 na tému „Logistika prepravy nákladov v Európe – kľúč k udržateľnej mobilite“.

10.2 Výbor zaujal postoj k spoločnému námornému priestoru v stanovisku k už spomenutej zelenej knihe a takisto v stanovisku k spoločnej prístavnej politike ⁽²³⁾.

„EHSV chápe, že myšlienkou spoločného európskeho námorného priestoru sa myslí len virtuálny námorný priestor, v ktorom dôjde k zjednodušeniu administratívnych a colných formalít pre námorné služby v rámci EÚ, čo pre ne bude znamenať podobný režim ako v nákladnej automobilovej, železničnej doprave alebo vnútrozemskej vodnej doprave v rámci vnútorného trhu. Po vyjasnení zo strany Komisie a výslovnom uvedení v oznámení môže EHSV túto koncepciu podporiť. Predpokladom však je rešpektovanie dohovorov UNCLOS a Medzinárodnej námornej organizácie (IMO) v medzinárodných vodách (na širom mori), vrátane „slobody plavby“ a „práva na nerušenú plavbu“ v exkluzívnej hospodárskej zóne.“

10.3 Fórum námorného priemyslu (Maritime Industries Forum – MIF) a národné kontaktné miesta pre podporu príbrežnej dopravy niekoľkokrát požadovali zjednodušenie colných postupov. V tejto súvislosti vydala Komisia už v roku 2002 referenčný dokument ⁽²⁴⁾ s cieľom povzbudiť používanie zjednodušeného colného postupu pre príbrežnú námornú dopravu.

10.4 Uplatňovanie tohto dokumentu však nevyriešilo všetky problémy. Kľúčovým problémom je nutnosť získať postavenie pravidelnej služby (povolenej linky), ktoré je viazané na dotyčné plavidlo a dotýcnú spoločnosť (prepravcu). V prípade, že je potrebné nasadiť ďalšie plavidlo, je nutné ho znovu nahlásiť. Ak plavidlo s nákladom prepravovaným v rámci EÚ pristane počas svojej trasy v prístave mimo EÚ, stáva sa zjednodušený postup pre všetky náklady v rámci EÚ neplatným (infikované plavidlo).

10.5 Možným riešením by bolo založiť zjednodušený postup na dotyčnej spoločnosti (prepravcovi) a na náklade. Tovar resp. náklad prepravovaný v rámci EÚ by tak za akýchkoľvek okolností mohol využiť zjednodušený postup, ktorý by mal byť totožný s postupom uplatňovaným pre cestnú prepravu.

10.6 Je nutné preskúmať multimodálnu zodpovednosť, čo je predmetom rokovaní Komisie Organizácie spojených národov pre medzinárodné obchodné právo (UNCITRAL). Výbor odporúča urýchlene uzavrieť dohodu.

10.7 Výbor zdôrazňuje, že bezpečnostné opatrenia nesmú znervýhodniť námornú prepravu voči pozemnej preprave.

11. Životné prostredie

11.1 Lodná doprava je ešte stále najekologickejším druhom dopravy. V oblasti výfukových plynov na tonokilometer alebo tonomíľu, je výkon lodnej dopravy okrem oxidov síry (SO_x) lepší, ako u iných druhov dopravy. Napriek tomu je však potrebné prijímať opatrenia na neustále zlepšovanie tejto pozície. V súvislosti s tým prebieha momentálne v Medzinárodnej námornej organizácii (IMO) preskúmanie dohovoru MARPOL VI (Medzinárodný dohovor o zabránení znečisťovania z lodí). Tento proces si zaslúži plnú podporu, aby sa podarilo nájsť globálne riešenie.

11.2 Počas rozhovorov v IMO sa bude venovať pozornosť možnému rozšíreniu oblasti kontroly emisií síry SECAS ⁽²⁵⁾, čo by znamenalo zníženie limitu pre emisie. V tomto smere je námorná príbrežná doprava výnimočne zraniteľná, pretože v pobrežných oblastiach uskutočňuje časté pristátia. Je preto potrebné venovať pozornosť tomu, aby sme sa spolu so zlým nezbavili aj toho dobrého, teda podpory príbrežnej námornej dopravy.

11.3 Takisto v prípade emisií oxidu uhličitého (CO₂) na tonokilometer resp. tonomíľu môžeme konštatovať, že lodná doprava zastáva pomerne dobrú pozíciu. Nezávislé zdroje ⁽²⁶⁾ uvádzajú, že lodná doprava je zodpovedná za iba 1,75 až 2 % z celkového množstva emisií skleníkových plynov. Aj v tomto smere sa hľadajú opatrenia na neustále zlepšovanie ekologických výsledkov lodnej dopravy.

11.4 Výbor odporúča výskum a vývoj, ako aj finančnú podporu v oblasti znižovania výfukových plynov v lodnej doprave, vrátane zlepšenia paliva.

11.5 Popri problematike emisií je potrebné venovať pozornosť aj kontrole znečisťovania morského životného prostredia, spôsobeného rastúcim objemom príbrežnej námornej dopravy.

11.6 Hlavnou úlohou námorných diaľnic je presunutie prepravy z cestnej na námornú dopravu. Malo by to pozitívny vplyv na životné prostredie, ako aj priamy dosah na spoločnosť, najmä čo sa týka preťaženia cestnej siete, hluku a nehodovosti na cestách. To je potrebné vziať do úvahy najmä ak chceme dosiahnuť pokrok v oblasti výfukových plynov v lodnej doprave.

V Bruseli 16. januára 2008

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽²³⁾ Stanovisko TEN/258 na tému Spoločná prístavná politika EÚ, Ú. v. EÚ C 168, 20.7.2007, s. 57 – 62 a stanovisko TEN/255 na tému Budúcnosť námornej politiky Únie: Európska vízia pre oceány a moria, Ú. v. EÚ C 168, 20.7.2007, s. 50 – 56.

⁽²⁴⁾ Commission staff working paper – Guide to Customs Procedures for Short Sea Shipping SEC(2002) 632 z 29.5.2002 [Pracovný dokument Komisie – Príručka colných postupov pre príbrežnú námornú dopravu].

⁽²⁵⁾ Sulphur Emission Control Areas (Oblasti kontroly emisií síry).

⁽²⁶⁾ Hodnotiaca správa Nicholasa Sterna o hospodárskych dôsledkoch zmeny klímy, Spojené Kráľovstvo, október 2006.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa zrušuje smernica Rady 87/372/EHS o vyhradení kmitočtových pásiem na koordinované zavedenie verejných celoeurópskych bunkových digitálnych pozemných mobilných komunikácií v Spoločenstve“

KOM(2007) 367 v konečnom znení – 2007/0126 (COD)

(2008/C 151/08)

Rada sa 31. augusta 2007 rozhodla podľa článku 95 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa zrušuje smernica Rady 87/372/EHS o vyhradení kmitočtových pásiem na koordinované zavedenie verejných celoeurópskych bunkových digitálnych pozemných mobilných komunikácií v Spoločenstve“

Grémium poverilo 25. septembra 2007 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán Hernández Bataller rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 441. plenárnom zasadnutí 16. a 17. januára 2008 (schôdza zo 16. januára) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal nasledujúce stanovisko jednothlasne:

1. Závery

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor vyslovuje podporu návrhu Komisie, pretože napomôže rozvoju inovácie a konkurencieschopnosti, posilní hospodársku súťaž na trhu telekomunikácií a rozšíri možnosť voľby pre spotrebiteľov.

2. Úvod

2.1 V zmysle podmienok smernice Rady 87/372/EHS z 25. júna 1987 ⁽¹⁾, doplnenej odporúčaním Rady 87/371/EHS z 25. júna 1987 ⁽²⁾ a uznesením Rady zo 14. decembra 1990 ⁽³⁾, boli kmitočtové pásma 890-915 a 935-960 MHz (známe ako 900 MHz pásmo) vyhradené a obsadené pre verejné celoeurópske služby bunkových digitálnych mobilných komunikácií, poskytované v každom členskom štáte podľa spoločných špecifikácií.

2.2 Vývoj na trhu viedol k všeobecnej podpore zrušenia vyhradenia pásma 900 MHz pre GSM. Nové a iné digitálne technológie, ktoré poskytujú inovačné služby, by tak mohli využívať tieto kmitočtové pásma.

2.3 Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 676/2002/ES ⁽⁴⁾ zo 7. marca 2002 o regulačnom rámci pre politiku rádiového frekvenčného spektra v Európskom

spoločenstve vytvára právny rámec na zaistenie harmonizovanej dostupnosti a účinné využívanie rádiového frekvenčného spektra v takých oblastiach politiky Spoločenstva, ako sú komunikácie, doprava, vysielanie a výskum a vývoj (VaV).

Európsky hospodársky a sociálny výbor podporil návrh uvedeného rozhodnutia ⁽⁵⁾ vzhľadom na to, že by sa tak zaručilo racionálne, spravodlivé, účinné a hospodárne využívanie kmitočtových pásiem pre všetky rádiokomunikačné služby.

2.4 Zámerom rozhodnutia je:

- vytvoriť regulačný výbor pod názvom Výbor pre rádiové frekvenčné spektrum (RSC – Radio Spectrum Committee), ktorý bude reagovať na technologický a právny vývoj v oblasti rádiokomunikácie a umožňovať konzultáciu všetkých relevantných užívateľov rádiového frekvenčného spektra. Výbor bude radiť Komisii pri udeľovaní mandátov Európskej konferencii poštových a komunikačných správ (CEPT – European Conference of Postal and Telecommunications Administrations) a vydá regulačné stanovisko k technickým vykonávacím opatreniam zameraným na harmonizáciu podmienok a vykonávanie politik Spoločenstva;
- podľa potreby vytvoriť právny rámec na harmonizáciu spektra;
- zaistiť koordinované a včasné poskytovanie informácií o využívaní rádiového spektra a jeho dostupnosti v rámci Európskeho spoločenstva;
- zabezpečiť, aby na medzinárodných rokovaniach o spektre Spoločenstvo a Európa prijali náležité stanoviská v otázkach patriacich do oblasti politiky Spoločenstva ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Smernica Rady 87/372/EHS z 25. júna 1987 o vyhradení kmitočtových pásiem na koordinované zavedenie verejných celoeurópskych bunkových digitálnych pozemných mobilných komunikácií v spoločenstve, Ú. v. ES L 196, 17.7.1987, s. 85.

⁽²⁾ Odporúčanie Rady 87/371/EHS z 24. júna 1987 o koordinovanom zavedení verejných celoeurópskych bunkových digitálnych pozemných mobilných komunikácií v spoločenstve, Ú. v. ES L 196, 17.7.1987, s. 81.

⁽³⁾ Uznesenie Rady zo 14. decembra 1990 o konečnej etape koordinovaného zavedenia verejných celoeurópskych bunkových digitálnych pozemných mobilných komunikácií v Spoločenstve (GSM), Ú. v. ES L 329, 31.12.1990, s. 25.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ L 108, 24.4.2002, s. 1.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 123, 25.4.2001.

⁽⁶⁾ Krajiny tradične koordinujú využívanie rádiového frekvenčného spektra v rámci Medzinárodnej telekomunikačnej únie (ITU), ktorá je špecializovaným orgánom Organizácie spojených národov. Raz za dva roky sa predstavitelia 186 krajín stretávajú na svetových konferenciách o rádiokomunikáciách ITU s cieľom prijať opatrenia na dosiahnutie medzinárodnej harmonizácie. V Európe koordinuje 43 krajín, vrátane členských štátov, používanie rádiového frekvenčného spektra v rámci Európskej konferencie poštových a komunikačných správ (CEPT) a jej podvýboru Európskeho výboru pre rádiokomunikácie (ERC).

2.5 Rozhodnutie umožňuje Komisii prijať technické vykonávacie opatrenia na zaistenie harmonizovaných podmienok pre dostupnosť a účinné využívanie rádiového spektrálneho pásma. V oblastiach, kde je harmonizácia potrebná na ochranu právnej istoty a politik Spoločenstva Komisia udeľuje Európskej konferencii poštových a komunikačných správ (CEPT) mandáty na vypracovanie technických požiadaviek na európskej úrovni, na základe ktorých Výbor pre rádiové frekvenčné spektrum (RSC) vypracuje a prijme harmonizačné opatrenia.

3. Návrh smernice

3.1 Vyhradenie pásma 900 MHz pre GSM v členských štátoch EÚ, ktoré bolo zavedené smernicou Rady 87/372/EHS z 25. júna 1987 o vyhradení kmitočtových pásiem na koordinované zavedenie verejných celoeurópskych bunkových digitálnych pozemných mobilných komunikácií v Spoločenstve, je potrebné odstrániť zrušením uvedenej smernice, a to tak, že Európsky parlament a Rada prijímú na tento účel špecifickú smernicu.

3.2 Odstránenie tohto obmedzenia prispeje k úspechu iniciatívy *i-2010 – Európska informačná spoločnosť pre rast a zamestnanosť* (⁷). Využívanie 900 MHz pásma inými technológiami povedie tiež k zlepšeniu hospodárskej súťaže a poskytnutie užívateľom najširšiu možnú ponuku služieb a technológií.

3.3 V súlade s ustanoveniami rozhodnutia č. 676/2002/ES Komisia poverila Európsku konferenciu poštových a telekomunikačných správ (CEPT) vypracovaním menej obmedzujúcich technických podmienok. Na základe uvedeného mandátu boli vypracované podmienky založené na zásade, že pásmo 900 MHz môže existovať zároveň s GSM a UMTS, a že je s nimi plne kompatibilný. V budúcnosti môžu byť mandáty vydané na preukázanie kompatibility iných technológií s GSM, čím sa dosiahne väčšia otvorenosť tohto pásma.

4. Všeobecné poznámky

4.1 EHSV víta formu návrhu smernice Komisie a považuje ho za legislatívne vhodný. Návrh je súčasťou aktualizácie a zjednodušovania *acquis* Spoločenstva, ktoré EHSV podporil vo svojich stanoviskách.

4.1.1 Rozsiahla judikatúra Európskeho súdneho dvora stanovuje, že záväzné akty inštitucionálneho práva môže pozmeniť a upraviť alebo zrušiť iba následný právny akt rovnakého typu, čo opodstatňuje potrebu prijatia špecifickej smernice na zrušenie smernice 87/372/EHS.

4.2 Aj z hľadiska právneho kontextu návrhu je jeho prijatie opodstatnené z viacerých dôvodov.

4.3 Vývoj na trhu v odvetví telekomunikácií hovorí v prospech zavádzania nových digitálnych technológií, ktoré by spolu s GSM využívali pásmo 900 MHz. Výhodou by bolo široké využívanie hlasových, dátových a multimediálnych služieb vo vidieckych a riedko osídlených oblastiach za nižšiu cenu.

4.4 Výbor víta nízke ekologické zaťaženie touto technológiou vďaka skutočnosti, že využíva menej staníc.

4.5 Nové technológie, ako napríklad UMTS, takisto vytvorili celoeurópsky trh pre súvisiace služby.

4.6 Je takisto potrebné poukázať na pozornosť, ktorú Komisia venovala tomuto návrhu. S návrhom sú spojené ďalšie kroky, ako napríklad plán prípravy technických harmonizačných opatrení na zaistenie stáleho používania pásma 900 MHz pre GSM služby. Vykonávanie ustanovení o komitológii, ktoré sú súčasťou Rozhodnutia o rádiovom spektre prinesie možnosť rýchlo reagovať na zmeny v technologickom vývoji a predstaviť novú legislatívu v oblasti harmonizácie na úrovni EÚ.

4.7 Zrušenie už spomínanej smernice a v budúcnosti vytvorenie nových podmienok pre fungovanie rádiového frekvenčného spektra v rámci členských štátov sú v súlade so zásadou subsidiarity, pretože sú výhradne zamerané na dosiahnutie dostatočného využívania pásma 900 MHz bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne právomoci pri rozhodovaní o využívaní tohto pásma na iné služby, alebo pri pridelení práv na využívanie rádiového frekvenčného spektra členskými štátmi.

4.8 Opatrenia, ktoré navrhla alebo naplánovala Komisia sa rovnako týkajú všetkých technológií a služieb používaných v rámci rádiového frekvenčného spektra, čo umožňuje jeho účinné a pružné využitie.

4.9 Riadenie frekvenčného spektra sa musí pridržať všeobecných zásad technologickej neutrality, neutrality služieb, flexibility a transparentie. Má zabezpečiť kultúrnu a jazykovú rozmanitosť, slobodu prejavu a pluralitu médií a odrážať technické, sociálne, kultúrne a politické potreby všetkých členských štátov.

4.10 Podľa názoru EHSV má účinné využívanie rádiového frekvenčného spektra rozhodujúci vplyv na zaručenie prístupu pre rôznych potenciálnych poskytovateľov služieb. V súlade s Lisabonskou stratégiou teda podstatne vplýva na rast, produktivitu a rozvoj európskeho priemyslu a zároveň rozširuje možnosť voľby pre spotrebiteľa.

4.11 Odstránenie bariér rozširovania moderných technológií mobilnej komunikácie a prekonanie digitálnych rozdielov vzhľadom na geografickú polohu, podpora sociálnej a územnej súdržnosti, zvyšovanie kvality služieb a znižovanie ich ceny, znižovanie počtu potrebných staníc vďaka používaniu nižších frekvencií a z toho vyplývajúci ekologický prínos, zabezpečenie stálej ochrany zdravia pred elektromagnetickými emisiami sú len niekoľkými z množstva prínosov, ktoré tento návrh bude mať pre európskych občanov.

4.12 EHSV však zastáva názor, že kroky naplánované Komisiou na úrovni Spoločenstva by mohli byť doplnené radom opatrení rôzneho druhu a rozsahu.

(⁷) KOM(2005) 229 v konečnom znení.

4.12.1 Predovšetkým z hľadiska širšej legislatívnej politiky by po prijatí legislatívneho návrhu v súlade s ustanoveniami oznámenia Komisie KOM(2006) 129 mali byť podľa potreby pridelené rozpočtové príspevky na vytvorenie potrebnej infraštruktúry v členských štátoch, kde chýba vhodná sieť staníc. Budovanie infraštruktúry musí prebiehať s ohľadom na ochranu životného prostredia, aby tieto opatrenia nemali negatívne dôsledky na životné prostredie.

4.12.2 Po druhé, súčasná legislatíva Spoločenstva v oblasti verejného obstarávania a koncesíí musí byť upravená tak, aby koncesie udelené členskými štátmi spĺňali podmienky transparentie, nediskriminácie a ochrany všeobecného záujmu.

4.12.3 Po tretie, komitologické rozhodnutia, ktoré dopĺňajú právne hľadisko celoeurópskeho rádiového frekvenčného spektra, musia obsahovať ustanovenia zaručujúce plošné uplatnenie platnej legislatívy Spoločenstva v oblasti prístupnosti elek-

tronických komunikácií. Konkrétne to znamená, že ak chceme čerpať výhody vyplývajúce z vývoja digitálnych technológií v súlade s oznámením Komisie KOM(2007) 694 v konečnom znení, spomenuté rozhodnutia musia zaručiť zdravotne postihnutým občanom, starším osobám a občanom s nízkou alebo nedostatočnou počítačovou gramotnosťou možnosť plne uplatniť svoje práva.

4.12.4 Na tento účel by mohlo byť vytvorené množstvo stimulov, bližšie určených vo vhodnom čase. Ich úlohu by bolo podnietiť odvetvie telekomunikácií a orgány v členských štátoch, predovšetkým na regionálnej a miestnej úrovni, k zlepšeniu prístupu všetkých občanov k vymoženostiam technologického pokroku.

4.13 Je veľmi pravdepodobné, že nové technické podmienky budú vytvorené bez dodatočnej finančnej a administratívnej záťaže na úrovni Spoločenstva, štátu alebo regiónu.

V Bruseli 16. januára 2008

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie – Smerom k európskej charte práv spotrebiteľov energie“

KOM(2007) 386 v konečnom znení

(2008/C 151/09)

Európska komisia sa 5. júla 2007 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie – Smerom k európskej charte práv spotrebiteľov energie“

Grémium poverilo 25. septembra 2007 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán IOZIA rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 441. plenárnom zasadnutí 16. a 17. januára 2008 (schôdza zo 17. januára) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 126 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie pripomienok a odporúčaní EHSV

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor kladne hodnotí iniciatívu Európskej komisie vypracovať európsku chartu práv spotrebiteľov energie.

1.2 EHSV považuje túto chartu za prvý krok smerom k posilneniu a skutočnému uplatňovaniu práv spotrebiteľov, ktoré „samotné trhové mechanizmy nemôžu plne zabezpečiť“, ako právom konštatuje Komisia.

1.3 EHSV sa nazdáva, že je podľa možnosti potrebné vyhnúť sa vydávaniu nezáväzujúcich dokumentov. EHSV sa v zhode

s uznesením Európskeho parlamentu domnieva, že na zaručenie práv občanov je potrebný záväzný právny dokument, a že nezáväzujúce opatrenia typu „soft law“ neumožnia úplné dosiahnutie cieľov. V prípade práv cestujúcich považovala Komisia za potrebné vydať nariadenie (ES) č. 261/2004 z 11. februára 2004, a tak nie je jasné, prečo by uplatňovanie práv spotrebiteľov energie malo byť ponechané na dokument, ktorý nie je právne záväzný.

1.4 EHSV odporúča Komisii, aby okrem navrhnutých zmien a doplnení smerníc, ktorých schvaľovanie prebieha, neodkladne

preskúmala možnosti pretvorenia tejto charty na nariadenie práv európskych spotrebiteľov energie.

1.5 EHSV sa nazdáva, že práva zaručené v smerniciach by sa mali vzťahovať na všetkých koncových spotrebiteľov, predovšetkým individuálnych spotrebiteľov a malé a stredné podniky. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES (smernica o elektrine) prenecháva na členské štáty rozhodnutie zabezpečiť malým podnikom (menej než 50 zamestnancov a s celkovým obratom nepresahujúcim 10 miliónov eur) univerzálnu službu, čo znamená, právo na dodávku elektrickej energie v stanovenej kvalite za primerané, jednoducho a jasne porovnateľné a transparentné ceny.

1.6 EHSV sa nazdáva, že toto nerovnaké zaobchádzanie nie je vôbec opodstatnené a že právo na univerzálnu službu by malo byť priznané aspoň malým a stredným podnikom v celej Únii. Na dosiahnutie tohto cieľa – vzhľadom na skutočnosť, že sa v rámci tretieho energetického balíka opatrení, ku ktorému sa v súčasnosti vyjadruje EHSV, mení a dopĺňa smernica o elektrine (2003/54/ES) – odporúča Komisii pozmeniť článok 2 v tomto zmysle, alebo zahrnúť medzi adresátov charty práv aj zákazníkov mimo domácností.

1.7 EHSV považuje za nevyhnutné, aby sa pod pojmom „spotrebiteľ“ chápal koncový spotrebiteľ, zákazník podniku dodávajúceho energiu. Zmena terminológie medzi oznámením na tému „Energetická politika pre Európu“, kde sa spomína charta práv odberateľov, a predmetným návrhom charty práv spotrebiteľov energie vedie k neistote a nedorozumeniam. Záujem malých a stredných podnikov ako aj obchodných prevádzok o záruku stálej dodávky energie postačujúcej na zabezpečenie výrobnnej činnosti si zasluhuje rovnakú pozornosť, predovšetkým v regiónoch v rámci cieľa konvergenzie a kohézie.

1.8 Záruka univerzálnej služby rozšírená na malé a stredné podniky, zohľadnenie záväzkov verejnej služby, ochrana hospodársky slabších vrstiev spoločnosti vystavených hrozbe nedostatku energie („energetickej chudoby“), hospodárska, sociálna a územná súdržnosť, sloboda voľby zmluvného partnera, právo na informovanosť, na rýchle pripojenie do siete, na jednoznačné zmluvy, na primerané a transparentné ceny porovnateľné medzi jednotlivými dodávateľmi, záruka nepretržitej dodávky, poznanie používaných energetických zdrojov sú nesmierne dôležité výdobytky a Komisia správne poznamenáva, že trh ponechaný sám na seba nedokáže dosiahnuť takýto stupeň „zohľadnenia“ sociálnych, environmentálnych a hospodárskych aspektov. EHSV s presvedčením podporuje všetky nekomplikované a účinné iniciatívy, ktoré sa v tomto smere vyvíjajú, a vyzýva Komisiu, aby použila všetky najvhodnejšie nástroje.

1.9 EHSV odporúča, aby sa zvážila možnosť začleniť v rámci tretieho energetického balíka opatrení okrem troch plánovaných aj ďalšie zmeny a doplnenia prílohy A smernice o elektrine.

1.10 EHSV už od roku 2001 navrhuje premeniť Európsku skupinu regulátorov pre elektrinu a plyn (ERGEG) na agentúru. Víta, že Komisia teraz zavádza do praxe tento návrh v rámci

tretieho energetického balíka opatrení a dúfa, že medzi úlohy tejto budúcej agentúry bude patriť aj kontrola správneho uplatňovania práv spotrebiteľov, predovšetkým ochrana zraniteľných spotrebiteľov. EHSV podporuje zapojenie združení spotrebiteľov, malých a stredných podnikov, sektorového priemyslu a odborových organizácií s cieľom efektívne využiť spoluprácu a „zdieľanú zodpovednosť“ tak, ako k tomu došlo v odvetví dopravy. Európsky okrúhly stôl, ktorý by agentúre zveril právomoci zasiahnuť a riadiť vzťahy medzi výrobcami a koncovými užívateľmi, môže výrazne pomôcť pri dosahovaní týchto cieľov. Vnútroštátni regulátori by mali dohliadať na trhy v rámci svojich právomocí.

1.11 EHSV oceňuje návrhy Komisie obsiahnuté v prílohe oznámenia, ktoré posilnia práva spotrebiteľov, ak budú zavedené účinným spôsobom. Konkrétne konštatuje, že je potrebné skutočne zaručiť práva verejnej služby a univerzálnej služby určením dodávateľa poslednej inštancie, ktorý môže v prípade krízovej situácie vlastného dodávateľa zabezpečiť náhradné dodávky energie.

1.12 Rovnaké pravidlá pre jednotný trh v oblasti zmlúv: transparentnosť, spôsob vykonávania, jasné a nenákladné riešenie sporov, odškodnenie by mali byť jednotné s cieľom podporovať cezhraničnú mobilitu spotrebiteľov a otvoriť európsky trh aj pre koncových spotrebiteľov.

1.13 Primerané, transparentné a porovnateľné ceny. Zrozumiteľné účty obsahujúce užitočné informácie pre spotrebiteľov o zdrojoch energie použitých na výrobu elektriny, o emisiách CO₂ a ďalších skleníkových plynov, rady na dosiahnutie úspory energie v súlade s politikou Spoločenstva.

1.14 Slobodný výber dodávateľa, sloboda zmeniť ho v krátkom čase a bez poplatkov, stanovenie medzí pre minimálne trvanie zmlúv sú práva spojené s úplným vytvorením vnútorného trhu.

1.15 Informácie. Pravdivé, úplné, zrozumiteľné, pokiaľ ide o podmienky pripojenia, používania, sadzby a ceny a ich zmeny.

1.16 V otázke sťažností je potrebné rozhodne zvoliť mimosúdne riešenia sporov uplatňovaním odporúčaní Komisie 98/257/ES a 2001/310/ES.

1.17 Je potrebné posilniť a uplatňovať právo na zastúpenie prostredníctvom združení spotrebiteľov. Okrúhly stôl vytvorený v rámci zriaďovanej agentúry by mohol byť miestom stretnutia všetkých zainteresovaných strán a nachádzania najvhodnejších riešení na zaručenie práv spotrebiteľov.

1.18 Nedostatok energie znamená vylúčenie z dôstojného života. Je potrebné zjednotiť definovanie pojmu zraniteľný spotrebiteľ a opatrenia prijaté v jeho prospech, pričom sa treba vyhnúť prerušeniu dodávok prostredníctvom zaručenia základnej dodávky, ale aj bezplatného poskytovania energie. Zásada zodpovednosti by mala byť stále zachovaná.

1.19 Nekalé obchodné praktiky je potrebné účinne potláčať aktualizáciou ustanovení obsiahnutých v prílohe 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005. Ďalšie nekalé praktiky by mohli byť skôr vymedzené v právnych predpisoch, než zmenou a doplnením smernice.

1.20 EHSV navrhuje zohľadniť okrem deviatich otázok, ktorými sa zaoberá Komisia, aj ďalšie témy, odvoditeľné z rôznych chart práv, ktoré už napríklad v niektorých krajinách Únie podpísali dodávateľské podniky a združenia spotrebiteľov: právo spotrebiteľa na uznanie hodnoty jeho času, právo na účasť a zastúpenie, právo na kvalitu a bezpečnosť, právo na najvýhodnejšie sadzby, na sadzby, ktoré najlepšie zodpovedajú profilu spotrebiteľa, právo na náhradu škody a rýchle konanie na urovanie sporu vedúce k riešeniu.

2. Úvod: Dokument Komisie

2.1 Komisia uviedla v oznámeniach z 10. januára 2007 ⁽¹⁾ ⁽²⁾ svoj zámer vydať chartu práv „zákazníkov“ spoločností dodávajúcich elektrinu a plyn, ktorý Rada zahrnula do záverov svojho jarného zasadnutia 8. – 9. marca 2007, kde sa požaduje „lepšia ochrana spotrebiteľov, napríklad prostredníctvom vytvorenia charty spotrebiteľov v oblasti energetiky“.

2.2 Komisia uznáva, že samotné trhové mechanizmy nemôžu plne zabezpečiť rešpektovanie záujmov spotrebiteľov, a poukazuje na skutočnosť, že v platných smerniciach sa už ustanovujú povinnosti verejnej služby a práva spotrebiteľov. Oznamuje, že sa plánujú opatrenia zamerané na monitorovanie implementácie a účinné presadzovanie práv spotrebiteľov na vnútroštátnej úrovni a na posilňovanie alebo rozširovanie týchto práv.

2.3 Zavŕšenie liberalizácie európskych trhov so zemným plynom a elektrickou energiou 1. júla 2007 je vhodnou príležitosťou na spustenie vhodnej osvetovej kampane pre občanov, s účasťou združení spotrebiteľov, o výhodách, ktoré by mali vyplývať z možnosti vybrať si dodávateľa a naďalej požívať rovnaké práva.

2.4 **Energia je nevyhnutná pre každého Európana.** Zlepšená ochrana a presadzovanie záujmov spotrebiteľa v rovnováhe so záujmami podnikov je nevyhnutnou podmienkou dobre fungujúceho vnútorného trhu.

2.5 **Už v platných európskych právnych predpisoch sa vyžaduje brať zreteľ na povinnosti verejnej služby,** čo vytvára nevyhnutný predpoklad pre energetický zákon. Priorita trvalo udržateľného rozvoja, ochrana životného prostredia, spotrebiteľov a najzraniteľnejších segmentov spoločnosti, t. j. povinnosti verejnej služby, sú nevyhnutným doplnkom hospodárskej súťaže. „Dobre ciele povinnosti univerzálnej a verejnej služby pre spotrebiteľov energie musia zostať v centre procesu otvárania trhu“.

⁽¹⁾ Energetická politika pre Európu, KOM(2007) 1 v konečnom znení.

⁽²⁾ Vyhliadky vnútorného trhu so zemným plynom a elektrickou energiou, KOM(2006) 841 v konečnom znení.

2.6 **Európska únia potrebuje pokračovať v riešení nedostatku energie.** Narastajúce ceny palív na medzinárodných trhoch sa odrážajú na cenách energie, čím spôsobujú stále väčšie problémy najslabším vrstvám európskej spoločnosti. Touto témou sa členské štáty nezaoberali v dostatočnej miere a len päť z nich majú k dispozícii sadzby pre hospodársky znevýhodnených občanov. Budúca charta bude musieť stanoviť vhodné postupy na ochranu najzraniteľnejších spotrebiteľov.

2.7 **Kľúčové ciele.** Komisia potvrdzuje svoje štyri nedávno navrhnuté ciele ⁽³⁾:

- pomoc pri zavádzaní schém na pomoc najzraniteľnejším občanom pri čelení narastajúcim cenám energie,
- zlepšenie minimálnej úrovne informovania občanov s cieľom pomôcť im vybrať si medzi dodávateľmi a rôznymi možnosťami dodávky,
- zníženie administratívnych formalít, keď odberateľ mení dodávateľa,
- ochrana odberateľov pred nečestnými postupmi.

2.8 Budúca európska charta práv spotrebiteľov energie nebude záväzným právnym dokumentom a mala by obsahovať:

- a) Platné právne predpisy Spoločenstva, ktoré poskytujú práva spotrebiteľom a stanovujú povinnosti dodávateľom v oblasti energetiky.
- b) Možné prvky, ktoré by mali zohľadniť orgány členských štátov (vlády alebo regulačné orgány) pri implementácii a uplatňovaní týchto právnych predpisov.
- c) Možné prvky, ktorými sa môžu doplniť platné práva a ktoré spadajú do zodpovednosti členských štátov.
- d) Možné prvky, ktorými sa môžu doplniť platné práva a ktoré sa dajú dosiahnuť prostredníctvom samoregulácie súkromných zainteresovaných subjektov, t. j. odvetvia energetiky a zástupcov spotrebiteľov.

2.9 Bolo stanovených deväť základných otázok, ktoré budú tvoriť témy charty:

- Pripojenie
- Zmluvy
- Ceny, sadzby a monitorovanie
- Slobodný výber dodávateľa
- Informácie
- Sťažnosti
- Zastúpenie
- Sociálne opatrenia
- Nekalé obchodné praktiky

2.10 V súlade so zásadou „zdieľanej zodpovednosti“ sa všetky zúčastnené strany, t. j. Spoločenstvo, členské štáty, odvetvie energetiky zastúpené všetkými sociálnymi partnermi, ako aj združeniami spotrebiteľov, majú podieľať na zabezpečovaní úspešnosti európskej energetickej politiky u európskych občanov.

⁽³⁾ Energetická politika pre Európu, KOM(2007) 1 v konečnom znení, s. 10.

2.11 V prílohe sú ku každej základnej otázke uvedené v súčasnosti platné predpisy a iniciatívy, ktoré by mohla prijať Komisia, resp. členské štáty alebo ktoré by sa dali dosiahnuť prostredníctvom dohôd medzi zainteresovanými stranami alebo kódexov samoregulácie.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV mieni zohľadniť nasledujúce aspekty: právny rámec, adresátov charty, účinnosť a proporionalitu návrhu Komisie a opodstatnenosť ďalších možných nástrojov, úlohu agentúry a vnútroštátnych regulátorov, ďalšie všeobecné resp. konkrétne otázky alebo iniciatívy.

Právny rámec

3.2 V článku 38 Charty základných práv Európskej únie je v súvislosti s ochranou spotrebiteľa zaručené, že „Politiky Únie zabezpečia vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa“. Tento článok preberá článok 153 zmluvy, ktorý Spoločenstvo poveruje úlohou zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov, ako aj podporovať ich práva na informácie a vytváranie združení na ochranu ich záujmov. Okrem toho požiadavka ochrany spotrebiteľov musí byť zohľadnená pri vytváraní a uskutočňovaní ďalších politík resp. činností Spoločenstva.

3.2.1 Amsterdamskou zmluvou, ktorá preformulovaním bývalého článku 129 A zmlúv dospela k súčasnemu zneniu článku 153, sa definitívne stanovila zodpovednosť Spoločenstva v oblasti ochrany spotrebiteľov ⁽⁴⁾.

3.2.2 EHSV kladne hodnotí rozhodnutie Komisie posilniť práva spotrebiteľov a zhromaždiť jednak opatrenia, ktoré v súčasnosti obsahuje legislatíva Spoločenstva ⁽⁵⁾, jednak návrhy budúcich iniciatív, ktoré treba podniknúť na jednotlivých úrovniach v rámci charty práv spotrebiteľov.

⁽⁴⁾ Amsterdamská zmluva zo 4. októbra 1997 je revíziou predchádzajúceho znenia, ktoré Spoločenstvu priznávalo len úlohu koordinácie a zvyšné právomoci, ktoré neprípadať členským štátom v oblasti ochrany spotrebiteľov.

⁽⁵⁾ Príloha A smernice o elektrine a smernice o zemnom plyne. Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nespravodlivých zmluvných podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Článok 3 ods. 3, 5 a 6 smernice o elektrine. Článok 3 ods. 3 smernice o zemnom plyne. Článok 13 ods. 1 a 2 smernice 2006/32/ES z 5. apríla 2006 o energetickej účinnosti. Odporúčanie Komisie 98/257/ES o zásadách platných pre orgány zodpovedné za mimosúdne riešenie spotrebiteľských sporov. Odporúčanie Komisie 2001/310/ES o zásadách pre mimosúdne orgány zapojené v konsenzuálnych riešeniach spotrebiteľských sporov. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 98/27/ES z 19. mája 1998 o súdnych príkazoch na ochranu spotrebiteľských záujmov. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom.

3.2.2.1 Konštatuje však, že rôzne formy ochrany spotrebiteľov prijaté jednotlivými členskými štátmi neumožňujú v súčasnosti považovať ustanovenia platných smerníc za priznané a všeobecne uznávané práva. Vzniká riziko, že prehlasovaný nezáväzný charakter charty, ktorá v sebe spája na jednej strane záväznosť v niektorých oblastiach s možnosťami samoregulácie a „morálneho presvedčenia“ členských štátov a dodávateľov na strane druhej, povedie k zmätku.

3.2.2.2 V uznesení Európskeho parlamentu zo 4. septembra 2007 o právnych a inštitucionálnych dôsledkoch používania nástrojov tzv. soft law sa v odôvodnení X uvádza: „keďže v oblastiach, v ktorých má Spoločenstvo zákonodarnú moc, ale zdá sa, že chýba politická vôľa zaviesť právne predpisy, používanie tzv. soft law vedie k obchádzaniu príslušných legislatívnych orgánov, k možnému porušeniu zásad demokracie a právneho štátu v zmysle článku 6 Zmluvy o ES, ako aj zásad subsidiarity a proporcionality podľa článku 5 Zmluvy o ES, a k tomu, že Komisia prekročí svoje právomoci“.

3.2.2.3 V bode 1 uznesenia, ktoré predložil člen EP Manuel Medina Ortega ⁽⁶⁾, sa Európsky parlament domnieva, „že tzv. soft law príliš často predstavuje v kontexte Spoločenstva nejasný a neúčinný nástroj, ktorý má tendenciu nepriaznivo ovplyvňovať právne predpisy Spoločenstva a rovnováhu medzi inštitúciami a mal by sa používať citlivo, dokonca aj v oblastiach, ktoré uvádza zmluva;“ a v bode 8 konkrétnejšie „vzýva Komisiu, aby osobitne zohľadnila vplyv nástrojov tzv. soft law na spotrebiteľov a ich možné prostriedky nápravy predtým, ako navrhne akékoľvek opatrenie zahŕňajúce nástroje tzv. soft law“.

3.2.3 EHSV navrhuje, aby sa rozlišovalo medzi uplatniteľnými a vynútiteľnými „právami“ a ostatnými formami ochrany, pričom je v budúcej charte potrebné jasne odlíšiť súčasné práva od ďalších návrhov opatrení, ktoré budú prijaté alebo budú môcť byť prijaté na všetkých úrovniach a sú pokladané za žiaduce, ale nie záväzné.

3.2.3.1 EHSV si so zreteľom na doterajšie skúsenosti, ktoré aj samotná Komisia hodnotí ako neuspokojujúce, kladie otázku, či by sa na posilnenie ochrany spotrebiteľov, najmä tých najzraniteľnejších, vzhľadom na právomoci zverené Komisii v zmluvách nemalo uvažovať skôr o nových pravidlách, nemnohých a jasných. Zásada subsidiarity uvedená v článku 5 zmluvy, ktorá bola mnohokrát nevhodne uvádzaná s cieľom zabrániť opatreniam Spoločenstva, by v tomto prípade mala platiť, aby sa prijali rozhodnutia v prospech spotrebiteľov, keďže neexistujú účinné vnútroštátne právne predpisy.

Kto sú spotrebiteľia?

3.3 EHSV zdôrazňuje, že referenčný právny rámec nie je jednoznačný, pokiaľ ide o stanovenie adresátov charty a príslušných práv v rámci jednotlivých európskych právnych úprav. V oznámení „Energetická politika pre Európu“ ⁽⁷⁾ sa uvádza: „Komisia vypracuje Energetickú chartu odberateľov“.

⁽⁶⁾ Uznesenie P6_TA(2007)0366 zo 4. septembra 2007.

⁽⁷⁾ Pozri bod 3.1.7.

3.3.1 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES z 26. júna 2003 vymedzuje v článku 2 nasledujúce pojmy takto: „zákazníci“ znamená veľkoobchodných a koncových zákazníkov elektrickej energie, „koncoví zákazníci“ znamená zákazníkov, ktorí nakupujú elektrinu pre svoju vlastnú spotrebu; „zákazníci z radov domácností“ znamená zákazníkov nakupujúcich elektrinu pre svoju vlastnú spotrebu v domácnosti, a „zákazníci mimo domácností“ znamená zákazníkov nakupujúcich elektrinu, ktorá nie je určená pre ich vlastnú spotrebu v domácnosti, vrátane výrobcov a veľkoobchodných zákazníkov.

3.3.2 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, ktorú Komisia uvádza ako referenčný právny zdroj pre časť charty týkajúcu sa práva spotrebiteľa na korektné a transparentné vzťahy so svojím dodávateľom, vymedzuje v článku 2 písm. a) pojem „spotrebiteľ“ takto: „spotrebiteľ“ je akákoľvek fyzická osoba, ktorá v rámci obchodných praktík, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, koná na účely spadajúce mimo rámca jej obchodnej, podnikateľskej, remeselnej alebo profesijnej činnosti“.

3.3.3 EHSV sa nazdáva, že práva zaručené v smerniciach by sa mali vzťahovať na všetkých koncových spotrebiteľov, predovšetkým individuálnych spotrebiteľov a malé a stredné podniky. Smernica o elektrine prenecháva na členské štáty rozhodnutie zabezpečovať malým podnikom (menej než 50 zamestnancov a s celkovým obrátom nepresahujúcim 10 miliónov eur) univerzálnu službu, čo znamená, právo na dodávku elektrickej energie v stanovenej kvalite za primerané, jednoducho a jasne porovnateľné a transparentné ceny.

3.3.4 EHSV sa nazdáva, že toto nerovnaké zaobchádzanie nie je vôbec opodstatnené a že právo na univerzálnu službu by malo byť priznané aspoň malým a stredným podnikom v celej Únii. Na dosiahnutie tohto cieľa – vzhľadom na skutočnosť, že sa v rámci tretieho energetického balíčka, ku ktorému sa v súčasnosti vyjadruje EHSV, mení a dopĺňa smernica o elektrine (2003/54/ES) – odporúča Komisii pozmeniť článok 2 v tomto zmysle, alebo zahrnúť medzi adresátov charty práv aj zákazníkov mimo domácností.

3.3.5 EHSV považuje za nevyhnutné, aby sa pod pojmom „spotrebiteľ“ chápal koncový spotrebiteľ, zákazník podniku dodávajúceho energiu. Zmena terminológie medzi oznámením na tému „Energetická politika pre Európu“, kde sa spomína charta práv odberateľov, a predmetným návrhom charty práv spotrebiteľov energie, vedie k neistote a nedorozumeniam. Záujem malých a stredných podnikov ako aj obchodných prevádzok o záruku stálej dodávky energie postačujúcej na zabezpečenie výrobných činností si zasluhuje rovnakú pozornosť, predovšetkým v regiónoch konvergenencie a kohézie.

Účinnosť a proporционаlita návrhu

3.4 EHSV pokladá za dôležitý návrh vypracovať chartu práv spotrebiteľov energie kvôli vplyvu, ktorý môže mať na verejnú mienku, keďže otvára verejnú diskusiu bezprostredne po

skutočnom otvorení vnútorného trhu a zvyšuje informovanosť užívateľov trhu s energiou. Tento nástroj sa však zdá byť slabý, keďže charta v návrhu Komisie by na rozdiel od prípadu sektora dopravy, kde charta práv cestujúcich obsahuje presné odkazy na práva a rovnako presné odkazy na povinné odškodnenie, nemala záväzný charakter, s výnimkou častí, ktoré sú už obsiahnuté v predchádzajúcich smerniciach. Šlo by skôr o zhrnutie než o posilnenie opatrení. Očakávania, ktoré členovia Komisie pán Piebals a pani Kuneva vyvolali svojimi vyhláseniami pri prezentácii dokumentu, by mohli byť sklamané.

3.4.1 „Spotrebiteľia v EÚ od nás očakávajú, že pripravíme spoločnú odpoveď na výzvy v oblasti energie a klimateckej zmeny“, povedal člen Komisie zodpovedný za energetiku Andris Piebalgs. „A popri poskytovaní trvalo udržateľnej, bezpečnej a konkurencieschopnej dodávky energie očakávajú od EÚ, že bude prispievať k ochrane práv spotrebiteľov, keďže sa trhy s energiou otvorili s cieľom zvýšiť pre spotrebiteľov možnosť výberu. A tu vchádza na scénu charta práv spotrebiteľov energie.“

3.4.2 „Otvorenie týchto trhov znamená výzvu aj príležitosť pre európskych spotrebiteľov“, povedala Meglena Kuneva, členka Komisie EÚ zodpovedná za ochranu spotrebiteľov. „Len keď sa nám podarí vytvoriť transparentný a účinný trh, na ktorom sú práva spotrebiteľov ochránené v plnej miere a informovaní spotrebiteľia využívajú svoje znalosti pri výbere z dostupných ponúk, môžeme vyhlásiť, že sme dosiahli svoj cieľ.“

3.4.3 EHSV sa v zhode s uznesením Európskeho parlamentu nazdáva, že na zaručenie práv občanov je potrebný záväzný právny dokument, a že nezaväzujúce opatrenia typu „soft law“ nevedú k plnej realizácii cieľov. V prípade práv cestujúcich považovala Komisia za potrebné vydať nariadenie (ES) č. 261/2004 z 11. februára 2004, a tak nie je jasné, prečo by teda uplatňovanie práv spotrebiteľov energie malo byť ponechané na dokument, ktorý nie je právne záväzný. Vydáva sa charta, pretože nie sú skutočne dodržiavané práva zaručené v súčasnosti, implementácia v legislatívach jednotlivých štátov je až na pár chvályhodných výnimiek nepostačujúca, Komisia má právomoc a zodpovednosť zasiahnuť, ale uprednostňuje nezáväzný nástroj, hoci si uvedomuje, že samotný trh nedokáže primerane a v dostatočnej miere reagovať na túto situáciu.

3.4.4 Oznámenie Komisie⁽⁸⁾ o uplatňovaní nariadenia týkajúceho sa práv cestujúcich by malo viesť k zamysleniu. Uvádza sa v ňom: „Po vyše dvoch rokoch uplatňovania nariadenia“ (ES) č. 261/2004 „sa dosiahol istý pokrok, na dosiahnutie dôslednejšieho uplatňovania pravidiel leteckými spoločnosťami a dôslednejšieho presadzovania pravidiel členskými štátmi je však potrebné podstatné zlepšenie. Na rozdiel od minulosti majú cestujúci uviaznutí na letisku teraz konkrétne práva, príliš často však majú slabé postavenie v porovnaní s leteckými spoločnosťami.“ Je zrejme, že napriek záväzným povinnostiam letecké spoločnosti nedodržiavajú ustanovenia smernice. Preto by to mali robiť spoločnosti dodávajúce zemný plyn a elektrinu, ak je príslušná charta nezáväzná?

⁽⁸⁾ KOM(2007) 168 v konečnom znení. 4.4.2007.

3.4.5 Vychádzajúc zo skúseností získaných v minulosti v tomto sektore a iných sektoroch hospodárskeho života EHSV pokladá za potrebné odporúčať prijatie legislatívnych opatrení, ktoré budú v plnej miere zaručovať práva spotrebiteľov. Proporcionalita návrhu závisí od toho, ako zodpovedá cieľom, ktoré treba dosiahnuť, a či je potrebná právna úprava. V tomto prípade Komisia napriek tomu, že má právomoc zasiahnuť prostredníctvom právnych predpisov, uprednostňuje iný prístup. EHSV sa nazdáva, že zvolený nástroj je z objektívneho hľadiska nevhodný na dosiahnutie vytýčených cieľov. Charta môže byť prvým krokom, ale úsilie európskeho zákonodarcu by sa malo uberať smerom k skutočnému posilneniu práv.

3.4.6 Záruka univerzálnej služby rozšírená na malé a stredné podniky, zohľadnenie záväzkov verejnej služby, ochrana hospodársky slabších vrstiev spoločnosti vystavených hrozbe nedostatku energie („energetickej chudoby“), hospodárska, sociálna a územná súdržnosť, sloboda voľby zmluvného partnera, právo na informovanosť, na rýchle pripojenie do siete, na jednoznačné zmluvy, na primerané a transparentné ceny porovnateľné medzi jednotlivými dodávateľmi, záruka nepretržitej dodávky, poznanie používaných energetických zdrojov sú nesmierne dôležité výdobytky a Komisia správne poznamenáva, že trh ponechaný sám na seba nedokáže dosiahnuť takýto stupeň „zohľadnenia“ sociálnych, environmentálnych a hospodárskych aspektov. EHSV s presvedčením podporuje všetky nekomplikované a účinné iniciatívy, ktoré sa v tomto smere vyvíjajú, a vyzýva Komisiu, aby použila všetky najvhodnejšie nástroje.

Úloha agentúry a vnútroštátnych regulátorov

3.5 EHSV víta návrh nariadenia o zriadení Agentúry pre spoluprácu energetických regulátorov⁽⁹⁾ obsiahnutý v treťom balíku opatrení v oblasti energie. V stanovisku zo 17. októbra 2001 k druhému balíku opatrení v oblasti energie⁽¹⁰⁾ výbor formuloval návrhy, v ktorých vyzval Komisiu, aby v budúcnosti na základe skúseností s fungovaním zvážila možnosť premeniť skupinu regulátorov pre elektrinu a plyn (EREG) na európsku agentúru alebo podobný orgán, s právomocami v oblasti medzinárodnej prepravy elektriny a zemného plynu. Skutočnosť, že výbor navrhol zriadenie agentúry s takým veľkým predstihom, je preň zdrojom zadosťučinenia.

3.5.1 Vo svojom oznámení „Výhliadky vnútorného trhu so zemným plynom a elektrickou energiou“⁽¹¹⁾ Komisia oznamuje posilnenie smerníc týkajúcich sa právomocí vnútroštátnych regulátorov. V bode 2.2.1 sa Komisia domnieva, že „regulačné orgány potrebujú výrazné právomoci *ex ante* v týchto oblastiach: [...] vii) ochrana spotrebiteľa, vrátane akejkoľvek kontroly cien pre koncových spotrebiteľov“. V treťom balíku opatrení v oblasti energie niet žiaľ po tomto „posilnení“ ani stopy. Skutočne sú posilnené niektoré právomoci regulačných orgánov v novej kapitole VIIa novej smernice o energii a od regulátora sa požaduje, aby zabezpečoval „vysoký štandard univerzálnej služby a služby vo verejnom záujme v prípade elektrickej energie“ (a plynu), „ochranu zraniteľných zákazníkov a účinnosť opatrení

na ochranu zákazníkov uvedených v prílohe A“, ale tieto úlohy už boli pridelené takmer všetkým regulačným úradom.

3.5.2 Komisia ďalej navrhuje zmenu a doplnenia prílohy A novej smernice o elektrine, do ktorej sa vkladajú tri odseky: prvý sa týka práva na prístup k údajom o spotrebe, druhý práva na pravidelné mesačné poskytovanie informácií o skutočnej spotrebe elektrickej energie a príslušných nákladoch a tretí odsek sa týka práva na zmenu dodávateľa kedykoľvek. EHSV návrh oceňuje, ale kladie si otázku, prečo Komisia nepoužila hlavný nástroj revízie smernice na požadované posilnenie práv spotrebiteľov, keď mala príležitosť vypracovať prísnejšie opatrenia?

3.5.2.1 Návrh Komisie na zmenu a doplnenie článku 3, do ktorého sa vkladá nový odsek 10, ktorým sa niektoré časti právnej úpravy podrobia komitologickému postupu, by mohol byť vhodným nástrojom na posilnenie práv spotrebiteľov, keďže rozhodnutia výborov v oblasti ich príslušnosti nadobúdajú okamžitú účinnosť. EHSV odporúča európskym inštitúciám, aby prijali tento bod návrhu Komisie.

3.5.2.2 Príloha oznámenia Smerom k európskej charte práv spotrebiteľov energie uvádza okrem existujúcich práv (len ťažko vynútiteľných) aj niektoré ďalšie možné nové práva. Začlenením týchto návrhov do prílohy A by tieto práva postupne nadobudli záväzný charakter a pripravili by pôdu pre vydanie špecifického nariadenia na ochranu práv koncových spotrebiteľov.

3.5.3 EHSV sa domnieva, že medzi budúce úlohy európskej agentúry by mal patriť aj dohľad nad dodržiavaním práv spotrebiteľov. V tejto súvislosti by bolo potrebné rátať so zapojením združení spotrebiteľov, malých a stredných podnikov, sektorového priemyslu a odborových organizácií s cieľom efektívne využiť spoluprácu a spoločnú zodpovednosť tak, ako to bolo v odvetví dopravy. Európsky okrúhly stôl, ktorý by agentúre zveril právomoci zasiahnuť a riadiť vzťahy medzi výrobcami a koncovými užívateľmi.

3.5.3.1 Agentúra bude musieť mať v rámci inštitucionálnej štruktúry zaväzujúce právomoci v oblasti svojej pôsobnosti. Budú ju tvoriť zástupcovia vnútroštátnych regulačných orgánov, zriadi sa odborné výbory s účasťou všetkých vnútroštátnych regulátorov. EHSV dúfa, že medzi jej právomoci bude zahrnutá aj ochrana spotrebiteľov, s využitím konzultácie okrúhleho stola. To by umožnilo účinnejšie zasiahnuť pri dosahovaní cieľov, ktoré Komisia vytýčila v charte práv. EHSV už od roku 2001 zdôrazňoval potrebu dosiahnuť, aby tieto orgány fungovali transparentnejším a demokratickejším spôsobom tým, že do rozhodovacieho procesu zapoja jednotlivých aktérov zúčastňujúcich sa na trhoch s elektrinou a zemným plynom (spotrebiteľia, pracovníci a podniky)⁽¹²⁾.

3.5.3.2 Vnútroštátny regulátor na druhej strane bude môcť aktívne spolupracovať pri určovaní stratégie všeobecnej ochrany a bude mať väčšiu právomoc pri presadzovaní plánovaných právnych ustanovení.

⁽⁹⁾ KOM(2007) 530 v konečnom znení. 19.9.2007.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. ES C 36, 8.2.2002, s. 10 (spravodajca: Hernández Battaller).

⁽¹¹⁾ KOM(2006) 841 v konečnom znení. 10.1.2007.

⁽¹²⁾ Pozri bod 6.7. 4 v uvedenom dokumente.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Výbor vo svojom stanovisku k smernici o elektrine z roku 2001 ⁽¹³⁾ ocenil, že Komisia považovala dosiahnutie cieľa verejnej služby za jednu zo základných podmienok a že to malo viesť k prijatiu takých opatrení, ktoré by zaručili vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov, s osobitnými opatreniami v prospech najzraniteľnejších osôb, napríklad sociálne opatrenia umožňujúce určitým skupinám obyvateľov dodávku za korektné ceny. Skúsenosti v tejto oblasti však, žiaľ, nie sú pozitívne.

4.2 „Od otvorenia trhu sa cezhraničné toky elektrickej energie v Európe každoročne mierne zvyšovali. V priemere však len 10 % elektrickej energie spotrebovanej v EÚ prechádza cez hranice členských štátov ⁽¹⁴⁾.“

4.3 „Výpadok [dodávky elektrickej energie] v Taliansku v roku 2003 a v UCTE ⁽¹⁵⁾ v roku 2006 ukázali, aká nákladná môže byť akákoľvek udalosť v celoeurópskej prenosovej sieti. Preto je dôležité, aby zvýšenie obchodu sprevádzala koordinovanejšia prevádzka siete a budovanie novej infraštruktúry vrátane skvalitňovania existujúcich vedení, budovania nových vedení a investovania do iných súčastí siete tam, kde je to potrebné. Európsky trh vo veľkej miere vychádza z regionálnej koncepcie. Táto sa najprv vyvíjala prirodzene podľa fyzického stavu siete. Po ustanovení regiónov v zmenených a doplnených usmerneniach na riadenie preťaženia a vytvorení regionálnych iniciatív v sektore elektrickej energie zo strany ERGEG dostal regionálny prístup oficiálny status ⁽¹⁶⁾.“

4.4 Koncoví spotrebiteľia majú osobitný záujem na tom, aby mali zaručenú dodávku energie. Narastajúci význam regiónov v oblasti energie by mal priniesť výhody v oblasti distribúcie a vytvárania užších vzťahov, najmä medzi cezhraničnými regiónmi, ktoré by mali viesť k výraznému zvýšeniu prepravy a tokov a tým znížiť hrozbu preťaženia siete.

4.5 Opatrenia na ochranu koncových spotrebiteľov by mali obsahovať právo na pravidelné informácie o množstve obchodovanej elektrickej energie, jej geografickom pôvode a zdroji, emisiách skleníkových plynov na kWh, dohodách o spolupráci v rámci EÚ aj mimo nej. Je napríklad známe, že krajiny, ktoré sa rozhodli nepoužívať jadrovú energiu, nakupujú energiu vyrobenú v atómových elektrárnach. Tieto informácie by mali byť poskytnuté spotrebiteľovi, ktorý sa môže rozhodnúť zmeniť dodávateľa, ak nesúhlasí so skladbou zdrojov energie (energetickým mixom) dodávateľskej spoločnosti, zatiaľ čo v súčasnosti istotne nemá potuchy o rozhodnutiach týkajúcich sa výroby energie.

4.6 **Pripojenie.** Zabezpečovanie univerzálnej služby, nepretržitosti dodávok, stanovené lehoty pre pripojenie do siete sú v súčasnosti existujúcimi právami, ktoré sú len sotva dodržiavané. Mal by sa určiť „dodávateľ poslednej inštancie“, ktorý by zabezpečil nepretržitú dodávku energie v prípade problémov pôvodného dodávateľa.

4.7 **Zmluva.** Transparentnosť, spôsob vykonávania, povinnosti, odškodnenie, rovnosť, neprítomnosť nekalých a nespravodlivých zmluvných podmienok, jasné a nenákladné

riešenie sporov, sú teoreticky uznané práva, ktoré by už mali byť transponované do vnútroštátnej legislatívy každého členského štátu pri implementácii smerníc. Skutočnosť je však veľmi odlišná. Komisia začlenila v rámci tretieho balíka opatrení v oblasti energie zmeny a doplnenia prílohy A smernice o elektrine, ktoré zvyšujú záväzky pre podniky, ale hrozí, že ostanú len na papieri, keďže okrem zriedkavých výnimiek nie sú sprevádzané účinným systémom sankcií, a to ani na európskej, ani na vnútroštátnej úrovni. A predovšetkým v tejto oblasti by boli potrebné rovnaké pravidlá v celej Únii, zaručené jedine nástrojom, ktorým je nariadenie, ako v prípade práv cestujúcich.

4.8 **Ceny, sadzby a monitorovanie.** Transparentnosť, prijateľnosť, porovnateľnosť cien a mnohorakosť možností platby, šírenie inteligentných elektromerov, jasné a zrozumiteľné účty, viažuce sa na skutočnú spotrebu. EHSV považuje za veľmi dôležité, aby na účtoch za energiu boli jasne uvedené informácie o zložkách nákladov výroby energie (nákup palív, distribúcia, údržba, amortizácia, dane a spotrebné dane, zamestnanci, všeobecné záležitosti), o zdrojoch energie (fosilné, hydroelektrické, obnoviteľné, jadrové, kombinovaný cyklus), o emisiách CO₂, o dosiahnutých úsporách energie, ako aj porovnanie s predchádzajúcou spotrebou a priemernou spotrebou ostatných užívateľov s rovnakým profilom. Tento informačný nástroj nabáda spotrebiteľa k tomu, aby si uvedomil nevyhnutnosť osvoja sa si návykov vedúcich k úspore energie. Účet je prostriedkom komunikácie (podľa nedávneho návrhu Komisie by ho mal odberateľ dostávať mesačne) medzi podnikom dodávajúcim energiu a spotrebiteľom, kde je priestor na vysielanie pozitívnych signálov, ktoré by opatreniam EÚ pripísali väčšiu hodnotu.

4.9 **Slobodný výber dodávateľa.** Možnosť zmeniť dodávateľa v každom období roka zadarmo, bez akejkoľvek straty práv. Malo by sa zaručiť právo na vykonanie zmeny vo vopred stanovených lehotách. Niekedy sú zmluvy uzatvárané s minimálnym trvaním. EHSV sa nazdáva, že ak bude zahrnutá takáto doložka, musí sa stanoviť horná hranica minimálnej dĺžky trvania zmlúv, aby príliš dlhé minimálne trvanie zmlúv a príslušné penále nemarili právo na zmenu dodávateľa.

4.10 **Informácie.** Pravdivé, úplné, zrozumiteľné, pokiaľ ide o podmienky pripojenia, používania, sadzby a ceny a ich zmeny. Šírenie informácií o právach spotrebiteľov, pokiaľ ide o povinnosti verejnej služby a okolnosti zabezpečenia univerzálnej služby, predovšetkým kvalita a nepretržitosť dodávky elektriny alebo zemného plynu, odškodnenie v prípade nerespektovania týchto práv, podmienky prístupu do siete a formy riešenia sporov bezplatne alebo za veľmi nízke náklady, aby mohli všetci požívať rovnaké práva. Každý dodávateľ by ma oznámiť každoročne, alebo v prípade príchodu nového dodávateľa, zoznam prevádzkovateľov pôsobiach v regióne. Dodávateľské spoločnosti by mali svojich zákazníkov oboznámiť aj s finančnými, daňovými a právnymi opatreniami zameranými na podporu iniciatív na zlepšenie energetickej účinnosti a poskytovať konkrétne rady na dosiahnutie úspor pri používaní elektriny a plynu.

⁽¹³⁾ Pozri body 6.4.2 a 6.4.3 v uvedenom dokumente.

⁽¹⁴⁾ Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu: Správa o skúsenostiach získaných pri uplatňovaní nariadenia (ES) č. 1228/2003 ‚Nariadenie o podmienkach prístupu do siete pre cezhraničné výmeny elektrickej energie‘, KOM(2007) 250 v konečnom znení, 15.5.2007.

⁽¹⁵⁾ Union for the Co-ordination of Transmission of Electricity (UCTE) = Únia pre koordináciu prenosu elektrickej energie. Združenie prevádzkovateľov prenosovej sústavy.

⁽¹⁶⁾ KOM(2007)250 v konečnom znení. 15.5.2007.

4.11 Sťažnosti. Členka Komisie, pani Bonino, vyvinula v roku 1998 veľké úsilie v prospech práv spotrebiteľov a Komisia vydala odporúčanie ⁽¹⁷⁾ o orgánoch zodpovedných za mimosúdne riešenie spotrebiteľských sporov, ktoré bolo na rozšírenie pôsobnosti v roku 2001 doplnené ďalším odporúčaním ⁽¹⁸⁾. V oblasti práv spotrebiteľov energie by sťažnosti mali smerovať v prvom rade k mimosúdnu riešeniu, ktoré môže účinne, za veľmi nízke náklady a v krátkom čase chrániť spotrebiteľa pod podmienkou, že je zaručená nestrannosť orgánu, účinnosť postupu, verejný charakter a transparentnosť. Vzhľadom na dosah sporov v oblasti dodávky energie by boli čas trvania a náklady spojené so súdnym procesom neúmerné.

4.12 Zastúpenie. Napriek tomu, že je právo spotrebiteľov na zastúpenie v združeniach uznané v európskej legislatíve, naďalej narážajú na ťažkosti pri jeho uplatňovaní. Chýbajúci právny rámec Spoločenstva v oblasti kolektívnych akcií, a to aj v prípade cezhraničných služieb alebo hospodárskych činností, naďalej obmedzuje toto právo na podniknutie krokov na dosiahnutie súdneho príkazu na súdoch. Zriadenie európskej agentúry by mohlo byť príležitosťou na to, aby sa tomuto právu dala konečná podoba a aby sa umožnilo vytvorenie stáleho okružného stola všetkých zainteresovaných strán, ako je to napríklad pri uplatňovaní smernice o motorových vozidlách v sektore dopravy, s účasťou zástupcov sociálnych partnerov a spotrebiteľov, ktorí sú prizvaní, aby pomohli orgánom Spoločenstva pri analýze návrhov. V členských štátoch by mal byť analogicky zvolaný stály okružný stôl, ktorý by bol vnútroštátnym regulátorom žiadaný o konzultáciu.

4.13 Sociálne opatrenia. Výbor veľmi citlivo reaguje na problematiku nedostatku energie („energetickej chudoby“), ktorá by znamenala vylúčenie z dodávok v prípade neplatby. Vo svojom nedávnom stanovisku ⁽¹⁹⁾ EHSV uviedol: „Európska energetická politika musí byť trvalo udržateľná pre všetky vrstvy spoločnosti bez toho, aby spôsobovala rozdiely v zaobchádzaní, pokiaľ ide o dostupnosť služieb poskytovaných podnikmi dodávajúcimi energiu“. EHSV nie je za dodávky energie zdarma, pretože nevedú k správnym návykom v oblasti úspor energie, ale nazdáva sa, že by sa mala týmto problémom zaoberať všeobecná daňová politika. Zmluva o verejnej službe by mala rátať s poskytnutím istého objemu elektrickej energie a zemného plynu za obstarávaciu cenu s cieľom uspokojiť požiadavky najzraniteľnejších občanov, ktorým sa energia poskytne v dostatočnom množstve za im dostupné ceny. Zásada zodpovednosti by mala byť stále zachovaná. V každom prípade by malo byť vymedzenie pojmu zraniteľných zákazníkov a stanovenie opatrení, ktoré sa majú prijať v ich prospech,

jednotné v celej Únii, aby sa predišlo akejkolvek diskriminácii ako aj narušeniu hospodárskej súťaže.

4.14 Nekalé obchodné praktiky. Spotrebiteľ je chránený pred klamlivými obchodnými praktikami, ktoré obsahujú nepravdivé informácie, ktoré opomínajú dôležité informácie potrebné pre prijatie kvalifikovaného rozhodnutia, ktoré vytvárajú prekážky a uplatňujú neoprávnené poplatky v prípade zmeny dodávateľa, s cieľom odraziť spotrebiteľa. EHSV sa nazdáva, že je potrebné posilniť práva spotrebiteľa proti týmto praktikám. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 v článku 3 ods. 5 odkazuje na prílohu 1, ktorá obsahuje úplný výpočet praktík, ktoré môžu byť považované za nekalé, ale dodáva, že tento výpočet môže byť upravený len novelizáciou tejto smernice. Keďže sa lehoty na aktualizáciu tohto výpočtu zdajú byť neprimerane dlhé, nariadenie, ktoré by malo obsahovať opatrenia na ochranu spotrebiteľov energie, by mohlo byť vhodným priestorom na začlenenie špecifických práv spotrebiteľov energie na ochranu proti nekalým obchodným praktikám.

5. Výmena osvedčených postupov

5.1 EHSV odporúča Komisii, aby preskúmala niektoré charty práv spotrebiteľov, ktoré boli podpísané v členských štátoch medzi organizáciami spotrebiteľov a dodávateľmi energie, v ktorých sú práva priznané zákazníkom oveľa ďalekosiahlejšie, než v pripravovanej charte. Napríklad v Taliansku bola medzi organizáciou spotrebiteľov ADOC a veľkoobchodnou spoločnosťou na trhu s energiou La220 s.p.a. podpísaná charta práv spotrebiteľov, ktoré presahujú práva navrhované Komisiou. Napríklad je okrem iného zohľadnené právo spotrebiteľa na uznanie hodnoty jeho času, právo na účasť a zastúpenie, právo na kvalitu a bezpečnosť, právo na najvýhodnejšie sadzby, právo na náhradu škody a rýchle konanie na urovnávanie sporu vedúce k riešeniu. Stála kontrola je zaručená polročnými previerkami uplatňovania charty, ktorá je záväznou pre podnik, pretože je súčasťou zmluvného vzťahu s zákazníkmi.

5.2 Niektorí vnútroštátni regulátori zasiahli do riešenia sporov tým, že stanovili systém záväzkov, kontrol a pokút v oblasti úpravy služby nepretržitej distribúcie energie ⁽²⁰⁾. V prípade výkyvov napätia, prerušenia alebo mikroprerušenia dodávky elektrickej energie je nepochybné, že došlo k nesplneniu zmluvných záväzkov o zásobovaní a v tomto prípade musí dodávateľ odškodniť spotrebiteľa za spôsobené škody, ak nedokáže, že mu nemôže byť pripísaná zodpovednosť za toto prerušenie ⁽²¹⁾.

V Bruseli 17. januára 2008

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁷⁾ Odporúčanie Komisie 98/257/ES, 30. marca 1998.

⁽¹⁸⁾ Odporúčanie Komisie 2001/310/ES, 4. apríla 2001.

⁽¹⁹⁾ EHSV 1243/2007. Akčný plán pre energetickú účinnosť. (Spravodajca: pán Iožia). Nebolo zverejnené.

⁽²⁰⁾ Orgán pre elektrinu a plyn, rozhodnutie č. 202/99.

⁽²¹⁾ Summa 188/ Apríl 2003 avv. Giulio Disegni, s. 22.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o minimálnej úrovni prípravy námorníkov (prepracované znenie)“*KOM(2007) 610 v konečnom znení – 2007/0219 (COD)*

(2008/C 151/10)

Rada sa 14. novembra 2007 rozhodla podľa článku 80 ods. 2 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o minimálnej úrovni prípravy námorníkov (prepracované znenie)“

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nevyžaduje si žiadne pripomienky z jeho strany, rozhodol sa na svojom 441. plenárnom zasadnutí 16. a 17. januára 2008 (schôdza zo 16. januára) 132 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 1 sa hlasovania zdržal, zaujať k predloženému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 16. januára 2008

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o bezpečnostných pravidlách a normách pre osobné lode (prepracované znenie)“*KOM(2007) 737 v konečnom znení – 2007/0257 (COD)*

(2008/C 151/11)

Rada sa 18. decembra 2007 rozhodla podľa článku 80 ods. 2 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o bezpečnostných pravidlách a normách pre osobné lode (prepracované znenie)“

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 441. plenárnom zasadnutí 16. a 17. januára 2008 (schôdza zo 16. januára) rozhodol 131 hlasmi za, pričom 2 členovia sa hlasovania zdržali, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 16. januára 2008

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Biela kniha o športe“

KOM(2007) 391 v konečnom znení

(2008/C 151/12)

Komisia sa 11. júla 2007 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument

„Biela kniha o športe“

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 19. decembra 2007. Spravodajkyňou bola pani Koller.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 441. plenárnom zasadnutí 16. – 17. januára 2008 (schôdza zo 16. januára 2008) prijal 125 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

Komisia prijala 11. júla 2007 Bielu knihu o športe, ktorá obsahuje prvú komplexnú analýzu situácie v európskom športe, venuje sa problému, ktorým čelí a predstavuje konkrétny akčný plán.

a stredných školách, ako aj na treťom stupni vzdelávania, by mali mať možnosť zúčastniť sa hodín telesnej výchovy, či už individuálne alebo v skupinách. Okrem toho sa musí dbať na podmienky vyučovania telesnej výchovy na školách a obzvlášť na stav umyvární, ktoré sú k dispozícii a ktoré pôsobia často odpudivo a nemotivujú mladým ľuďom k športovej činnosti.

1. Odporúčania a návrhy

1.1 V bielej knihe a v akčnom pláne, ktorý je jej súčasťou, je všeobecne popísaných niekoľko aktivít. EHSV odporúča členským štátom určiť spomedzi nich priority Spoločenstva. Malo by to prebehnúť v súlade s Lisabonskou zmluvou, ktorá, dúfajme, vstúpi do platnosti v roku 2009, pretože článok 149 zmluvy sa predovšetkým sústreďuje na úlohu športu vo vzťahu k vzdelávaniu a mládeži

1.2 Budúcnosť Európy závisí od zdravia a produktivity jej občanov. EHSV vyjadruje znepokojenie nad tým, že choroby spôsobené nadváhou a sedavým spôsobom života sa stali tiež problémami mladých ľudí.

1.3 EHSV odporúča, aby sa pri plánovaní nových programov na podporu športových aktivít na upevnenie zdravia bral do úvahy tak rozmer Spoločenstva, ako aj multidisciplinárny rozmer. Spoločný prístup niekoľkých útvarov na úrovni Spoločenstva by mohol mať pozitívny vplyv na čiastkové opatrenia, ktoré uskutočňujú vládne štruktúry na vnútroštátnej úrovni.

1.4 EHSV chce upozorniť na význam uskutočňovaných opatrení, ktoré sú nutné a zároveň sú v súlade so zásadou subsidiarity. EHSV vyzýva Komisiu, aby naďalej zohrávala významnú úlohu pri koordinovaní a inšpirovaní prác, ktoré sú v tejto oblasti potrebné.

1.5 Počet hodín povinného vyučovania telesnej výchovy na základných a stredných školách by sa mal zvýšiť na tri hodiny týždenne. Výbor odporúča, aby aj na treťom stupni vzdelávania boli vytvorené možnosti na pestovanie športu a aby sa telesná výchova stala povinnou súčasťou študijného programu. Všetky deti a mládež, vrátane zdravotne postihnutých, na základných

1.6 Je potrebné povzbudiť sociálnych partnerov k tomu, aby podporovali zdravý životný štýl. Treba vytvoriť podnety pre zamestnávateľov, aby prijali opatrenia na podporu zdravia v podnikoch, medzi ktoré patria aj programy zamerané na pravidelný pohyb zamestnancov.

1.7 Navrhujeme vytvoriť pracovnú skupinu k tejto téme, ktorá by preskúmala skúsenosti členských štátov a premyslela dostupné možnosti, vrátane možností zapojenia osôb so zdravotným postihnutím.

1.8 ESHV zastáva názor, že by bolo užitočné zahájiť informačnú kampaň o nových možnostiach na získanie finančnej podpory, vzhľadom k tomu, že doteraz ponúkali programy iba obmedzené možnosti na pestovanie športu. EHSV odporúča, aby aktivity zamerané na osvetu tvorili súčasť komplexnej, integrovanej stratégie. Osvetové opatrenia by sa nemali zameriavať iba na mladých ľudí, ale mali by informovať o tom, že šport je prospešný pre všetky vekové skupiny, vrátane osôb so zdravotným postihnutím. Poukazuje však na to, že miestne a regionálne orgány sa prikláňajú skôr k budovaniu veľkých športových arén namiesto toho, aby sa snažili o vybudovanie športových ihrísk a iných zariadení na športovú činnosť obyvateľov. Z prostriedkov štrukturálnych fondov by sa preto malo podporovať vytvorenie práve takýchto zariadení.

1.9 EHSV odporúča, aby sa v rámci štrukturálnych fondov vytvorila osobitná položka, ktorá by sa používala na výstavbu primeraných športových zariadení, stredísk voľného času, kultúrnych domov a viacúčelových zariadení.

1.10 EHSV víta návrh znovu založiť športové fórum, najmä vzhľadom na jeho potenciál slúžiť ako hodnotný priestor pre dialóg medzi kľúčovými zainteresovanými stranami a vytvárať konkrétne opatrenia na zlepšenia v oblasti športu.

1.11 EHSV by uvítal, keby sa mohol zapojiť do športového fóra ako pozorovateľ, pretože takto by sa mohol priamo uplatniť postoj občianskej spoločnosti.

1.12 EHSV odporúča, aby činnosť pracovnej skupiny o financovaní športu bola rozšírená o previerku predpisov o zdanení v oblasti športu na národnej úrovni a sociálnom zabezpečení a o zhromažďovanie osvedčených postupov.

1.13 EHSV zastáva názor, že je potrebné bojovať proti kriminalite v blízkosti miest konania významných národných a medzinárodných športových podujatí, s osobitným ohľadom na ochranu detí a žien.

1.14 Podľa názoru EHSV by mali riadiaci pracovníci organizácií, ktoré priamo či nepriamo získavajú prostriedky z fondov Spoločenstva a ktoré sa zúčastňujú súťaží s profesionálnymi družstvami a atlétmi a ich ročný rozpočet je vyšší ako 5 (päť) miliónov EUR, podobne ako funkcionári vo verejnej službe alebo politici, každoročne preukázať pôvod svojich príjmov a nadobudnutého majetku.

1.15 Sociálny dialóg je potrebné rozšíriť tak, aby okrem profesionálnych športovcov zahŕňal aj fitnessové centrá a neziskové organizácie ako aj učiteľov telesnej výchovy, športových trénerov, športových vedcov, športových lekárov, fyzioterapeutov, masérov a pod. Okrem toho by doňho mali byť zapojené aj iné profesijné skupiny, ktoré majú značné príjmy zo športu, napríklad tréneri, manažéri, usporiadatelia, agentúry, promotéri, sprostredkovatelia a pod. Členské štáty treba povzbudzovať k tomu, aby sa sociálny dialóg na národnej úrovni konal aj v oblasti športu.

2. Súvislosti bielej knihy

2.1 Šport súvisí s rôznymi oblasťami spoločnosti: výchovou, kultúrou, hospodárskymi aktivitami a slobodnou súťažou, slobodným pohybom osôb a tovaru, ľudskými právami a zdravotnou starostlivosťou. Okrem hospodárskeho významu existuje nepochybne veľa iných dôvodov, prečo je šport pre spoločnosť taký dôležitý.

2.2 V posledných desaťročiach zaznamenali športové kluby významné zmeny. Ich národný a amatérsky charakter sa postupne oslaboval, pričom mnohé z nich dnes fungujú vo forme podnikov a tým podliehajú pravidlám jednotného trhu.

2.3 EÚ však zatiaľ nemá priamu právnu kompetenciu pre oblasť športu. Právne účinky týkajúce sa športu vyplývajú zo sekundárnej legislatívy (napr. judikatúry) alebo z priameho uplatňovania ustanovení primárnej legislatívy, ktorá sa uplatňuje aj na oblasť športu.

2.4 Pred uverejnením bielej knihy neexistovala na úrovni EÚ žiadna stratégia pre šport, avšak šport bol zahrnutý vo viacerých oblastiach európskej politiky. Zmieňovala sa o ňom Amsterdamská zmluva z roku 1997 a následne aj Helsinská správa o športe z roku 1999, v ktorej Európska komisia ohlásila opatrenia na posilnenie sociálnej a výchovnej úlohy športu. Oba dokumenty zdôrazňujú sociálnu, spoločenskú a výchovnú hodnotu športu.

2.5 Vyhlásenie z Nice z roku 2000 sa tiež zaoberalo športom a v roku 2004 medzivládna konferencia rozhodla o zahrnutí športu do Zmluvy o EÚ.

2.6 Rovnako tak Európsky parlament prijal dve správy v oblasti športu ⁽¹⁾. Okrem toho vypracovala organizácia **Independent European Sport Review** ⁽²⁾ (Nezávislý európsky športový prieskum) nezávisle od Komisie dôležitý dokument o európskom športe. Prvá časť dokumentu sa venuje európskemu športu vo všeobecnosti a druhá časť analyzuje šport z pohľadu európskeho futbalu.

2.7 **Reformná zmluva**, ktorej prijatie sa očakáva v roku 2009, venuje osobitný odsek výlučne športu a v dôsledku toho sa šport konečne stáva oblasťou zodpovednosti EÚ.

2.8 Tvorbe bielej knihy predchádzal zdĺhavý proces konzultácií vládnych orgánov a mimovládnych organizácií a organizovanej občianskej spoločnosti v členských krajinách, olympijských výborov a tvorcov rozhodnutí. Tejto problematike sa venovali aj konferencie a neformálne schôdze na úrovni ministrov, pričom v rovnakom čase prebiehala niekoľko mesiacov trvajúca internetová konzultácia, prostredníctvom ktorej sa podarilo získať 777 pripomienok. Na niektorých generálnych riaditeľstvách EÚ sa konalo viacero schôdzí, ktorých cieľom bolo dosiahnuť dohodu o otázkach športu vo všetkých oblastiach politiky. Biela kniha vytyčuje obsiahle iniciatívy pre oblasť tak amatérskeho ako aj súťažného športu, pričom rešpektuje skutočnosť, že šport spadá do pôsobnosti členských štátov.

2.9 Analýza výsledkov konzultácií ukázala, že kľúčové otázky týkajúce sa športu sú sústredené do nasledujúcich troch hlavných oblastí:

- spoločenská úloha športu,
- hospodársky rozmer športu a
- organizačné otázky v športe.

⁽¹⁾ Pál Schmitt: Správa o úlohe športu vo vzdelávaní a Ivo Belet: Správa o budúcnosti profesionálneho futbalu v Európe.

⁽²⁾ José Luis Arnaut, Independent European Sport Review: rozsiahla správa vypracovaná za britského predsedníctva EÚ v spolupráci s niekoľkými krajinami zameraná na špecifiká európskeho športu, reálne možnosti politických iniciatív a praktické riešenia.

2.10 Navyše sa identifikovalo šesť ďalších samostatných problémov, ktoré sa navzájom dosť líšia:

- neistota z dôvodu nedostatočného európskeho právneho rámca,
- problematika manažmentu v športe, predovšetkým v profesionálnom športe: nelegálne praktiky agentov hráčov, ktorí príliš mladým hráčom neposkytujú dostatočnú ochranu, a rovnako tak doping, rasizmus a násilie v športe,
- financovanie športu vo všeobecnosti a tradičné spôsoby financovania, konkrétne problematika financovania športu na miestnej úrovni,
- nedostatok údajov o športovom odvetví, z ktorých by politici mohli vychádzať pri tvorbe opatrení,
- rastúci počet ľudí, ktorí v dôsledku nedostatku fyzickej aktivity trpia nadváhou, obezitou, srdcovo-cievnyimi chorobami a artritídou a
- nedostatočné začlenenie športu do vzdelávania.

2.11 V dôsledku týchto analýz Komisia uznala, že Európska únia musí viac zohľadniť špecifické vlastnosti športu a hľadať riešenia stanovených problémov. Je zrejmé, že v existujúcich i plánovaných programoch a opatreniach EÚ je nutné prikladať športu väčší význam. Bude potrebné prijať rozhodnutia o spôsobe poskytovania európskej finančnej podpory športovo zameraným projektom. Rovnako sa ukázalo, že v oblasti športu je potrebný intenzívny dialóg a politická spolupráca na úrovni EÚ.

3. Účel a obsah bielej knihy

3.1 V bielej knihe sa hovorí, že „jej celkovým cieľom je dať úlohe športu v Európe strategické smerovanie, stimulovať diskusiu o špecifických problémoch, zviditeľniť šport pri príprave politik EÚ a zvyšovať informovanosť obyvateľstva, pokiaľ ide o potreby a špecifiká tohto sektora. Iniciatíva si kladie za cieľ osvetliť dôležité otázky, akou je napríklad uplatňovanie práva EÚ v oblasti športu. Snaží sa aj o začatie ďalšej činnosti na úrovni EÚ súvisiacu so športom [sic]“⁽³⁾.

3.2 Biela kniha obsahuje 53 konkrétnych opatrení a poukazuje na pozitívnu úlohu, ktorú zohráva šport v mnohých oblastiach spoločnosti. Zoznam plánovaných opatrení pod názvom akčný plán „Pierre de Coubertin“ tvorí prílohu bielej knihy. Plán má dva základné ciele:

- začleniť šport do politik EÚ tak, aby sa mohol častejšie využívať ako politický nástroj EÚ, a

- vytvoriť bezpečnejší právny základ, ktorý by umožnil lepšie riadenie športu v Európe.

4. Záverečné poznámky

4.1 Detailne rozpracované pripomienky EHSV sú v nasledujúcich bodoch usporiadané podľa štruktúry bielej knihy.

4.2 EHSV plne súhlasí s analýzou významnej a pozitívnej úlohy, ktorú šport zohráva v spoločnosti.

4.3 EHSV s potešením prijíma skutočnosť, že základom aktivít Komisie v oblasti športu bude zdraviu prospešná telesná aktivita, a preto schvaľuje usmernenia pre telesnú aktivitu, ako aj myšlienku založenia siete EÚ na podporu zdraviu prospešnej telesnej aktivity (HEPA). Je vedecky dokázané, že sedavý spôsob života bez dostatku pohybu zvyšuje obezitu a počet chronických ochorení. Náklady spôsobené liečením takýchto chorôb a stratou pracovného času ťažko doliehajú na hospodárstvo a rozpočet. Je výhodnejšie investovať do prevencie v podobe fyzickej aktivity. Vytváraním športovej ponuky špecificky zameranej na určité vekové skupiny, na mužov a ženy, ako aj podporou ponuky športových aktivít v dôchodkovom veku, sa dá účinne predchádzať úrazom a znížiť riziko toho, že človek bude odkázaný na operáciu. K tomu je potrebná zmena vnímania zo strany spoločnosti.

4.4 EHSV súhlasí s tým, že je potrebná **spolupráca medzi odvetviami** a že existujúce programy Spoločenstva (výskum a vývoj, verejné zdravie, mládež, občianstvo a celoživotné vzdelávanie) by mali odteraz zahŕňať aj šport.

4.5 EHSV víta skutočnosť, že biela kniha hovorí o potrebe koordinovať **antidopingové opatrenia** a domnieva sa, že je nutné aby členské štáty koordinovali svoju antidopingovú činnosť s jestvujúcimi medzinárodnými organizáciami, najmä aby sa zabránilo novej duplikácii a zdroje mohli byť využívané efektívnejšie. V súčasnosti sú antidopingové opatrenia nepostačujúce a neodstrašujú mladých ľudí od užívania dopingových prostriedkov. EHSV preto navrhuje vypracovať štúdiu o súčasnom stave právnych predpisov jednotlivých štátov a porovnávaciu analýzu nedostatkov a medzier v tejto legislatíve.

4.6 EHSV upozorňuje, že databázy, ktoré boli vytvorené za účelom predchádzania dopingov, vzbudzujú otázky o ochrane osobných údajov, ktorú stanovujú právne predpisy Spoločenstva.

4.7 EHSV s potešením prijíma fakt, že biela kniha pojednáva o možnostiach podpory športu a telesnej aktivity prostredníctvom existujúcich programov Spoločenstva zameraných na vzdelávanie a odbornú prípravu (Comenius, Leonardo, Erasmus, Grundtvig, EQF a ECVET).

⁽³⁾ Citát z úvodu bielej knihy.

4.8 EHSV schvaľuje vykonania štúdie o odbornej príprave mladých športovcov a športovkyň. Odporúča vypracovať štúdiu, ktorá by sa zaoberala zodpovednosťou športových klubov voči mladým vrcholovým športovcom na konci aktívnej športovej kariéry: mali by im poskytnúť možnosť odborne sa vzdelávať a pomôcť im aktívne sa zapojiť do pracovného života.

4.9 EHSV zdôrazňuje, že systémy prípravy mladých talentovaných športovcov a športovkyň by mali byť prístupné všetkým a mali by umožňovať voľný pohyb pracovných síl. Problematika prípravy mladých športovcov na miestnej úrovni si však vyžaduje pozornú analýzu, pretože kluby zohrávajú kľúčovú úlohu pri vyhľadávaní a príprave mladých talentov, do čoho investujú významné zdroje a tým plnia spoločensky užitočnú funkciu. Kluby je potrebné povzbudzovať, aby v týchto aktivitách pokračovali.

4.10 EHSV s potešením konštatuje, že biela kniha venuje značný priestor neziskovým organizáciám, **dobrovoľníckej činnosti** a neprofesionálnemu športu, pretože väčšina športu v Európe spadá do týchto štruktúr.

4.11 Zároveň EHSV upozorňuje na to, že vzhľadom na rôzny vývoj v oblasti športu sa situácia neziskových organizácií v jednotlivých krajinách líši z hľadiska financovania, hospodárskej aktivity a podpory zo strany ústrednej a miestnej samosprávy. EHSV vyjadruje nádej, že plánovaná štúdia na uvedenú tému sa bude zaoberať spomenutými odlišnosťami.

4.12 EHSV víta uznanie, že opatrenia a programy EÚ môžu pomôcť lepšie využiť potenciál športu ako nástroja **začlenenia do spoločnosti**. Cieľom má byť podpora užšej spolupráce medzi sociálne izolovanými a znevýhodnenými skupinami na jednej strane a spoločnosťou ako celkom na druhej strane.

4.13 Biela kniha sa zaoberá problematikou športu pre **ľudí so zdravotným postihnutím**. EHSV berie s potešením na vedomie, že v tomto dokumente sa hovorí o poskytnutí dostupných zariadení a odbornej prípravy pre pracovníkov a dobrovoľníkov, ktorí pomáhajú ľuďom so zdravotným postihnutím.

4.14 EHSV berie s potešením na vedomie skutočnosť, že sa biela kniha zmieňuje o väčšom zapojení **žien** do športu, ich aktívnejšej úlohe a o podpore rovnosti medzi mužmi a ženami. Športovanie žien môže pozitívne ovplyvniť športovanie rodín a detí a tak výrazne prospieť celej spoločnosti.

4.15 EHSV víta myšlienku spolupráce s existujúcimi národnými a medzinárodnými organizáciami pri **predchádzaní násiliu** počas športových podujatí a pokladá za dôležité, aby tu nedochádzalo k duplicité vynaloženého úsilia a prostriedky mohli byť využívané efektívnejšie.

4.16 EHSV pripomína, že spolupráca členských štátov pri predchádzaní násiliu počas športových podujatí sa v súčasnom období uskutočňuje v rámci spolupráce vo vnútorných záležitostiach v pracovnej skupine pre policajnú spoluprácu (PCWP).

4.17 EHSV berie s potešením na vedomie skutočnosť, že dokument uznáva **ekonomický dosah** športu a jeho potenciál pre vytváranie pracovných miest, ale je sklamaný, že sa nezaoberá možnosťou v budúcnosti vyčleniť už existujúce finančné prostriedky EÚ aj pre športové, spoločenské a viacfunkčné zariadenia, ktoré spĺňajú stanovené kritéria.

4.18 EHSV pokladá za užitočné, aby sa pre účely rozhodovania na úrovni EÚ vytvoril jednotný systém štatistiky o športe.

4.19 EHSV by chcel tiež pripomenúť, že existujú rozdiely medzi štruktúrami športu a štatistickými systémami na úrovni členských štátov a že veľká časť ekonomických prínosov športu je vyjadrená ťažko merateľnými ukazovateľmi (napríklad znížením dĺžky nemocenskej a výdavkov na lieky, a zvýšením sociálnej súdržnosti).

4.20 EHSV pokladá prieskumy **Eurobarometra** za užitočné a tiež víta plánovanú štúdiu o väzbách medzi odvetvím športu a Lisabonským procesom ako aj výmenu skúseností o významných športových podujatiach.

4.21 Vzhľadom na uvedenú rôznorodosť **európskych športových štruktúr** EHSV víta myšlienku štúdie, ktorú by vypracovala Komisia o financovaní športu v členských krajinách a súvisiacich daňových zvýhodneniach a stimuloch.

4.22 EHSV zastáva názor, že vzťah medzi **špecifikami športu** a európskymi právnymi predpismi je veľmi dôležitou otázkou. Pre športové organizácie je dôležité, aby sa tento vzťah vyjasnil.

4.23 EHSV zastáva názor, že je nutné ďalej pracovať na vhodnejšom riešení. Z dlhodobého hľadiska uplatňovanie jurisdikcie neposkytuje **právnú istotu** zainteresovaným subjektom v oblasti športu.

4.24 Potreba zosúladiť stanovy a záujmy športových organizácií s európskymi právnymi predpismi súvisí s niektorými inými otázkami: plánované posúdenie dôsledkov pre agentov hráčov, plánovaný dialóg o licenčných systémoch pre kluby a kolektívny predaj vysielacích práv na športové podujatia. EHSV vyjadril svoj súhlas s predloženými návrhmi.

4.25 EHSV súhlasí, že je potrebné **chrániť maloletých športovcov** a víta aktivity navrhnuté v bielej knihe: monitorovanie smernice o ochrane mladých ľudí na pracovisku, zadanie štúdie o detskej práci a informovanie členských štátov o existujúcich právnych predpisoch.

4.26 EHSV plne podporuje každé úsilie o boj proti **zločinu v oblasti športu (korupcia, pranie špinavých peňazí)** ako aj vypracovanie príslušných európskych stratégií.

4.27 EHSV súhlasí, aby v EÚ existovali **stabilné licenčné systémy** pre profesionálne kluby, ktoré by zabezpečili transparentnosť ich konania.

4.28 EHSV pokladá za veľmi dôležité, aby sa **príjmy z médií** delili na základe mechanizmu solidarity na podporu amatérskeho športu.

4.29 EHSV v súvislosti s početnými aktivitami uvedenými v tomto stanovisku víta **pokračovanie dialógu a ďalšie dohody** tak medzi Komisiou, členskými štátmi a mimovládnyimi športovými organizáciami ako aj inštitúciami EÚ.

4.30 EHSV dôrazne podporuje vytvorenie výborov pre európsky sociálny dialóg ⁽⁴⁾ na sektorálnej úrovni, aby takýto dialóg napomohol fungovaniu jednotného európskeho trhu v oblasti športu. K sociálnemu dialógu na európskej úrovni je okrem zamestnávateľov (klubov) a zamestnancov (športovcov, trénerov a pomocného personálu) potrebné prizvať aj výrobcov športových potrieb a medzinárodné organizácie pôsobiace v rôznych odvetviach športu.

4.31 Možnými témami európskeho sociálneho dialógu by mohli byť penzijné fondy pre profesionálnych športovcov, poplatky za prenosy športových podujatí, reklamné a obrazové práva, ochrana zdravia pri práci, otázky hráčov vychovaných v domácich kluboch a pracovných zmlúv a podpora zapojenia do pracovného života na konci aktívnej športovej kariéry.

V Bruseli 16. januára 2008

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁴⁾ Na základe článkov 138 a 139 Zmluvy o EÚ.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zlepšovanie kvality vzdelávania učiteľov“

KOM(2007) 392 v konečnom znení

(2008/C 151/13)

Európska komisia sa 3. augusta 2007 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Zlepšovanie kvality vzdelávania učiteľov“

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 19. decembra 2007. Spravodajcom bol pán SOARES.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 441. plenárnom zasadnutí 16. a 17. januára 2008 (schôdza zo 16. januára 2008) prijal jednohlasne nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Vzdelávanie sa vždy považovalo nielen za nevyhnutné pre osobný rozvoj, ale aj za faktor rozvoja našich spoločností. Vo vysoko konkurenčnom a globalizovanom prostredí, kde sa požadujú čoraz zložitejšie vedomosti a kvalifikácia, sa význam vzdelávania pre spoločnosť ako aj pre jednotlivcov ešte väčšmi zvyšuje a dostáva do popredia.

1.2 EHSV sa nazdáva, že ústredným cieľom vzdelávania je aj naďalej formovať slobodných občanov s kritickým duchom, ktorí dokážu samostatne konať a podieľať sa na rozvoji spoločnosti, v ktorej žijú, dokážu sa vyrovnávať s novými výzvami a zároveň si uvedomujú, že sú súčasťou kultúrneho dedičstva a vyznávajú spoločné hodnoty a že svet, v ktorom sa pohybujú, nepatrí iba im a treba ho zachovať pre budúce generácie. Vzdelávanie by malo prispievať aj k vyššej nezávislosti jednotlivcov.

1.3 V tejto súvislosti prislúcha učiteľom kľúčová úloha pri napĺňaní uvedeného cieľa, pretože práve oni odovzdávajú poznatky a sú v kontakte s deťmi a mládežou vyrastajúcimi v spoločnosti, kde sa rýchlo zmenila štruktúra rodiny ako aj spôsob jej organizácie a fungovania.

1.4 EHSV schvaľuje oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu na tému zlepšovania kvality štúdia a vzdelávania učiteľov a vo všeobecnosti podporuje navrhovaný prístup.

1.5 EHSV sa však nazdáva, že Komisia mohla napriek svojim obmedzeným právomociam v tejto oblasti zájsť v oznámení ďalej a zaoberať sa aj otázkami, ktoré si vzhľadom na ich aktuálnosť a význam zaslúžia osobitnú pozornosť.

1.6 Konkrétne ide o tieto témy: nové stratégie, ktoré by bolo možné a nutné navrhnuť pre vyučovanie v kontexte celosvetových zmien; akým spôsobom pristupovať k novým problémom súvisiacim s vývojom štruktúry rodiny a jej novej organizácie;

ako zabezpečiť, aby sa ďalšie vzdelávanie učiteľov ponímalo v kontexte celoživotného vzdelávania; ako zatriktívniť učiteľské povolanie v očiach mládeže, najmä pokiaľ ide o odmeňovanie a sociálne výhody?

1.7 EHSV je pevne presvedčený, že – ako uvádza Komisia vo svojom oznámení – v čoraz zložitejšej a náročnejšej spoločnosti je nevyhnutné považovať povolanie učiteľa za kľúčový prvok rozvoja vysoko kvalitného vzdelávania, ktoré sa dokáže prispôbiť požiadavkám doby. Práve preto je pre dosiahnutie uvedeného cieľa zásadné zlepšiť univerzitnú a odbornú prípravu učiteľov a je nevyhnutné vytvoriť pre nich vhodné podmienky v oblasti odmeňovania a kariérneho postupu.

2. Zhrnutie návrhu Komisie

2.1 Oznámenie označuje kvalitu štúdia a odbornej prípravy učiteľov za kľúčový faktor pri zabezpečovaní kvalitného vzdelávania a zlepšovaní študijných výsledkov mladých ľudí. Komisia predstavuje rad opatrení, ktoré by sa mohli v tejto oblasti prijať ako aj spôsob, akým by mohla Komisia podporiť uvedené snahy.

2.2 Podľa Komisie majú tieto návrhy za cieľ zabezpečiť, aby počiatočné štúdium učiteľov a ich odborná príprava boli koordinované, zosúladené a primerane financované; dosiahnuť, aby všetci učitelia mali zodpovedajúce vedomosti, aby k svojej práci zaujali vhodný postoj a aby mali pedagogické schopnosti potrebné na efektívnu prácu; podporovať profesionalizáciu vzdelávania a rozvíjať kultúru reflexie a výskumu postupov zaužívaných v rámci učiteľského povolania. Takisto treba zvyšovať prestíž a spoločenské uznanie tejto profesie.

2.3 Úspešná realizácia týchto návrhov prispeje k zvýšeniu kvality vzdelávania vo všeobecnosti a umožní členským štátom plniť na národnej úrovni lisabonské ciele v oblasti sociálnej súdržnosti, konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Postupom času sa jednotlivé prvky učiteľskej profesie a jej obsah zmenili, keďže sa vyvíjala aj spoločnosť, ktorá na školu začala klať nové nároky. Z učiteľa, ktorý „odovzdáva vedomosti“ a ktorý disponuje nespochybniteľnými poznatkami, sa stal „učiteľ-vychovávateľ“, ktorý stimuluje získavanie vedomostí a dokáže vniesť štruktúru do poznatkov, ktoré mladí ľudia získavajú aj z iných zdrojov a často sú aktuálnejšie než vedomosti vyučujúcich.

3.1.1 Ako problematické sa ukazujú najmä vedomosti získané prostredníctvom internetu a nových komunikačných a informačných technológií, ku ktorým má dnes väčšina mládeže prístup. Tieto poznatky si mládež osvojuje bez potrebnej reflexie, a preto by sa im mal venovať priestor či už v počiatočnom vzdelávaní alebo v odbornej príprave, aby ich učitelia dokázali prijať ako nové znalosti, ktoré treba zaradiť do vzdelávania mládeže.

3.2 Samotná škola je demokratickejšia a rôznorodejšia – v tomto odráža spoločnosť, ktorá sa takisto stala členitejšou, náročnejšou a zložitejšou. Demokracia, rovnoprávnosť a rozmanitosť sa vďaka tomuto vývoju stali v dnešnej škole základnými pojmami, ktoré sú predpokladom školy s integrovaným vyučovaním, ktorú navštevujú aj deti a mladí ľudia so zdravotným postihnutím. V tejto súvislosti stojí učiteľ pred novou úlohou, a síce prinášať individualizovanejšie a vhodnejšie odpovede.

3.3 Do školských tried „vtrhli“ témy ako prisťahovalectvo, sociálna diskriminácia, chudoba, násilie mládeže (najmä v mestách), ako aj neistota v oblasti zamestnania a dlhodobá nezamestnanosť, čo kladie na povolanie učiteľa ďalšie nároky, no zároveň ho pripravuje o stabilitu a istotu. Veľmi často učiteľ nevie, ako sa s týmito novými javmi vysporiadať a nemá náležitú podporu.

3.4 Ďalšie požiadavky kladú na učiteľov aj nové formy organizácie rodiny, ktoré súvisia s čoraz rozšírenejšou zamestnanosťou žien, nárastom počtu rodín s jedným rodičom či šírením iných foriem organizácie spoločného života – učitelia musia predovšetkým zohľadniť rôzne úlohy rodičov v každej rodine.

3.5 Počiatočné vzdelávanie učiteľov nedokázalo vždy držať krok s týmto vývojom. Od výučby, ktorá bola dlho príliš akademická, sa prešlo často k vzdelávaniu priveľmi zameranému na pedagogickú a didaktickú stránku, pričom sa oslabil disciplinárna stránka. Momentálne je potrebné opätovne dosiahnuť rovnováhu medzi uvedenými dvomi smermi vzdelávania učiteľov.

3.6 Počiatočné vzdelávanie učiteľov musí byť totiž vyváženou kombináciou vedeckých a pedagogických poznatkov, keďže práve ich správny pomer vytvára osobitnú povahu učiteľského povolania. Takéto vzdelávanie musí zahŕňať aj psycho-sociologickú a dokonca aj antropológickú zložku, aby si učitelia osvojili poznatky a techniky potrebné na výučbu v multikultúrnom prostredí a dokázali rozpoznáť význam interkulturality, v rámci ktorej budú musieť riadiť a riešiť konfliktné a ťažké situácie. Tiež

sa musia naučiť načúvať žiakom a vedieť ich zapojiť do hľadania najlepších riešení. V tejto súvislosti je zásadou rešpektovať práva detí a mladých ľudí v súlade s článkom 12 dohovoru OSN o právach dieťaťa, podľa ktorého majú všetky deti a mladí ľudia právo na vzdelanie, voľný čas, dobré zaobchádzanie a právo ovplyvňovať svoj vlastný život.

3.7 Je síce pravda, že, ako tvrdí aj Komisia a uznáva EHSV, žiadne počiatočné vzdelávanie nedokáže poskytnúť všetky vedomosti a zručnosti potrebné na výkon celej kariéry, no zároveň platí, že čím je počiatočné vzdelávanie dlhšie a hlbšie, tým väčší budú učitelia prikladať význam ďalšiemu vzdelávaniu. Tento aspekt sa doteraz v politikách vzdelávania učiteľov dostatočne nezohľadňoval.

3.8 Okrem toho treba do počiatočného vzdelávania učiteľov zaradiť ciele, ktoré presahujú znalosti o tom, čo a ako vyučovať. Jeho súčasťou by sa mal stať aj pojem učiteľa ako odborníka, ktorý uvažuje nad svojou činnosťou, je schopný hodnotiť kontext, v ktorom svoju profesiu vykonáva, vypracovať si potrebnú stratégiu a posúdiť dosiahnuté výsledky. Takisto musí šíriť myšlienku, že vzdelávanie môže a musí byť nástrojom sociálnej súdržnosti, sociálneho a hospodárskeho rozvoja a formovania aktívnych občanov, ktorí podporujú a ctia si kultúrnu a environmentálnu rozmanitosť či dokonca budujú lepší svet. Možno povedať, že učitelia sú skutočnými ohniskami sociálnej súdržnosti.

3.9 Pokiaľ ide o ďalšie vzdelávanie, to musí reagovať nielen na individuálne potreby učiteľov ako odborníkov, ktorí dokážu posúdiť hranice svojich poznatkov o prebiehajúcom spoločenskom a technologickom vývoji, ale aj na kolektívne potreby školy ako spoločenstva, ktoré pôsobí v širšom spoločenstve zahŕňajúcom aj ďalších aktérov a činiteľov.

3.10 V mnohých krajinách je ďalšie vzdelávanie ešte len novým výdobytkom a naďalej ho treba podporovať ako nevyhnutnú súčasť rozvoja učiteľského povolania. Ďalšie vzdelávanie je jednou z funkčných povinností učiteľov a považuje sa za nevyhnutné na výkon tejto profesie. Na jeho rozvoj je preto potrebný čas, priestor a zdroje.

3.11 Ďalšie vzdelávanie učiteľov odborných a technických predmetov musí držať krok s technologickým vývojom. V jeho rámci by sa mali vytvárať partnerstvá s podnikmi, aby sa učitelia mohli oboznamovať s najnovším technologickým pokrokom a dokázali sa v ňom orientovať.

3.12 Jednou z hlavných chýb, ktorých sa dopúšťajú politiky v oblasti ďalšieho vzdelávania je presvedčenie, že ho možno v rámci jednotlivých disciplín poskytovať uniformne. Tento aspekt nemožno zanedbávať, no takisto treba poznamenať, že uvedená odborná príprava musí zodpovedať potrebám spoločenstva, v ktorom škola existuje a musí sa zhodovať s výchovnými zámermi samotnej školy. Len takýmto spôsobom dokážeme zvládnuť výzvy sociálneho a hospodárskeho vývinu každej krajiny či regiónu a prihliadať na nové črty života spoločnosti.

3.13 Faktormi, ktoré priťahujú najschopnejších ľudí nielen k získaniu učiteľského vzdelania, ale aj k vykonávaniu tejto ťažkej a náročnej profesie, a ktoré takisto môžu zvýšiť náročnosť a kvalitu vzdelávania, sú podmienky prístupu k profesii a rozvoja v rámci nej, osobitná pomoc pri vykonávaní profesie, odmeňovanie zodpovedajúce jej spoločenskému významu a spoločenské uznanie vykonávaných úloh.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 V oznámení Komisie sa zdôrazňuje skutočnosť, že štúdium a odborná príprava učiteľov úzko súvisia s ďalšími opatreniami ako je Európsky pakt pre mládež ⁽¹⁾, politika podpory inovácií, podnikania ⁽²⁾, viacjazyčnosti ⁽³⁾ a uznávanie odbornej kvalifikácie ⁽⁴⁾.

4.2 EHSV vo všeobecnosti pripúšťa, že možno nájsť súvis medzi týmito politikami a predmetnou témou, no nazdáva sa, že by sa mali vyzdvihnúť aj iné aspekty, ktoré treba vždy zohľadňovať v počiatočnej či ďalšej príprave učiteľov:

4.2.1 Miléniové ciele, k plneniu ktorých sa zaviazali všetky členské krajiny EÚ v rámci OSN a ktoré si na svoju realizáciu vyžadujú vysoko kvalifikovaných učiteľov so vzdelaním vychádzajúcim zo spoločnej stratégie.

4.2.2 Lisabonské ciele, ktoré zdôrazňujú význam poznatkov, a tým aj vzdelávania, vychádzajúc zo zásady, že ľudia sú hlavným kapitálom Európy. Priblížiť mladým ľuďom problémy trvalo udržateľného rozvoja a sociálnej trhovej ekonomiky je úlohou, ktorá vyplýva z Lisabonskej stratégie a musí sa stať súčasťou ich vzdelávania.

4.2.3 Rozmer rovnosti medzi ženami a mužmi – nielen preto, že učiteľmi sú väčšinou ženy, ale aj preto, že predstavuje ústrednú otázku európskej politiky spoločenského a hospodárskeho rozvoja a sociálnej súdržnosti.

4.2.4 Globálne vzdelávanie mládeže vo všetkých oblastiach: fyzickej, intelektuálnej, tvorivej, inovačnej, v oblasti účasti na dianí spoločnosti a sociálnej užitočnosti. Uvažovanie o globálnom vzdelávaní detí a mládeže si vyžaduje kognitívne schopnosti, didakticko-pedagogickú prax a zmysel pre tímovú prácu, a tieto schopnosti je možné získať len prostredníctvom náročného počiatočného štúdia a vhodnej ďalšej prípravy.

⁽¹⁾ Pozri napríklad stanovisko EHSV z 26.10.2005 na tému „Riešenie problémov mladých ľudí v Európe – implementácia Európskeho paktu mládeže a presadzovanie aktívneho občianstva“ (Ú. v. EÚ C 28, 3.2.2006), spravodajkyňa: J. Van Turnhout.

⁽²⁾ Pozri napríklad stanoviská EHSV z 12.7.2007 na tému „Investovanie do vedomostí a inovácií“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy – Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007), spravodajca: G. Wolf, alebo „Zamestnateľnosť a podnikateľské zmysľovanie“ z 11.7.2007 (prieskumné stanovisko – Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007), spravodajca: L. M. Pariza Castaños.

⁽³⁾ Pozri napríklad stanovisko EHSV z 26.10.2006 na tému „Nová rámcová stratégia pre viacjazyčnosť“ (Ú. v. EÚ C 324, 30.12.2006), spravodajkyňa: A. Le Nouail.

⁽⁴⁾ Pozri napríklad stanovisko EHSV z 30.5.2006 na tému „Návrh odporúčania Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie“ (Ú. v. EÚ C 175, 27.7.2007), spravodajca: J. I. Rodríguez García-Caro.

4.3 Oznámenie načrtáva profil učiteľa v Európskej únii a zdôrazňujú sa tri hlavné hľadiská: pohlavie, vek a odmeňovanie, no hlbšie sa nevenuje ich vzájomným vzťahom.

4.3.1 Hoci vo všetkých odvetviach vzdelávania stále prevládajú ženy, možno zároveň povedať, že ich počet je nepriamo úmerný sociálnemu významu a/alebo platovým podmienkam v každom sektore. Zastúpenie učiteľiek sa totiž od predškolského vzdelávania smerom k vyššiemu znižuje.

4.3.2 Učiteľská profesia už dnes nepožíva až takú vážnosť a súperí s príťažlivejšími možnosťami uplatnenia na základe rovnakej kvalifikácie, a teda už nepriťahuje len najmladšie ročníky populácie. Možno povedať, že toto povolanie sa stalo náročnejším, či už z hľadiska úvodného štúdia alebo spoločenskej zodpovednosti, no úroveň pracovných podmienok, možností pracovného postupu a odmeňovania zaostáva za týmto vývojom.

4.3.2.1 Táto konkurencia sa prejavuje obzvlášť silne v disciplínach exaktných vied a komunikačných a informačných technológií, kde prevláda všeobecný nedostatok vyučujúcich.

4.3.3 EHSV by okrem toho chcel poukázať na skutočnosť, že niektoré tvrdenia v oznámení nie sú podložené hĺbkovou analýzou, čo by mohlo zastrieť zložitejšie problémy. Napríklad pri porovnaní plátov učiteľov s priemerným príjmom v danej krajine treba zohľadniť reálnu silu plátov vo vzťahu k HDP, vzťah medzi plátmi a dĺžkou praxe a urobiť porovnanie s ostatným profesiami, kde sú rovnaké požiadavky na univerzitné vzdelanie.

4.3.4 Priemerný vek učiteľov v Európe sa v súčasnosti významne zvýšil a vzhľadom na veľmi vysoké percento učiteľov vo veku 50 – 64 rokov sa možno obávať, či sa v tomto povolaní podarí vytvoriť novú generáciu. Európa únia by mala vypracovať prognostickú štúdiu o dôsledkoch vekovej pyramídy.

4.3.5 Preto je naliehavo nutné zatriktívniť učiteľskú profesiu v očiach mládeže, čo samozrejme predpokladá záväzok vyšších investícií, ale zároveň, čo je dôležitejšie, usilovať sa o sociálno-kultúrne zmeny, s cieľom zvýšiť prestíž učiteľov v celej spoločnosti.

4.4 V oznámení Komisie sa uvádza niekoľko parametrov v oblasti politiky vzdelávania, ktoré by mohli prispieť k zlepšeniu univerzitného štúdia a odbornej prípravy učiteľov, najmä pokiaľ ide o celoživotné vzdelávanie, potrebné zručnosti, reflexiu o pedagogických postupoch a výskume, kvalifikáciu, prípravu učiteľov na vyššom stupni vzdelávania a vzdelávanie v rámci spoločnosti.

4.4.1 EHSV vyjadruje súhlas s načrtnutými úvahami, no nazdáva sa, že ich nemožno vnímať neusporiadane a vytrhávať ich z kontextu, do ktorého patria. Sú prirodzene veľmi dôležité, no vyžadujú si, aby sa zmenil pohľad spoločnosti na úlohu dnešného učiteľa, v kontexte inflácie poznatkov, techniky a foriem prístupu k vedomostiam.

5. Odporúčania EHSV

EHSV teda opätovne uvádza, že celkovo súhlasí s oznámením Komisie a zastáva názor, že prístup k problematike zvýšenia kvality vzdelávania učiteľov musí presahovať úvahy o ich počiatočnom štúdiu a ďalšom vzdelávaní, a preto vydáva nasledujúce odporúčania:

5.1 Treba zvýšiť význam učiteľského povolania v očiach spoločnosti, nakoľko táto profesia je veľmi dôležitá pre realizáciu cieľov stanovených v rámci Lisabonskej stratégie a keďže práve učitelia vytvárajú najcennejší kapitál Európskej únie: jej ľudské zdroje.

5.2 Pre vyššie uznanie tejto profesie je nevyhnutné prehodnotiť výšku platov, význam tímovej práce a odborného vzdelávania, ako aj podmienky prístupu k tomuto povolaniu a možnosti rozvoja v rámci neho, pracovné podmienky a osobitnú pomoc pre sektory a oblasti, ktoré ju potrebujú, aby o túto prácu získali záujem nadšení a kvalifikovaní mladí ľudia.

5.2.1 Súčasťou tohto prehodnotenia by mala byť špecifikácia vysvetľujúca, aká úroveň sa od učiteľov očakáva nielen v oblasti akademických vedomostí ale aj sociologických poznatkov o ich žiakoch a študentoch a v oblasti pedagogických metód.

5.3 Napriek tomu, že vzdelávanie nie je výlučnou právomocou Európskej únie, posilnenie otvorenej koordinácie, zber a spoločné využívanie informácií, výmena osvedčených postupov a realizácia osobitných programov zameraných na zvýšenie významu učiteľského povolania môžu cenným spôsobom pomôcť členským štátom pri uplatňovaní aktívnych politík uberajúci sa týmto smerom.

5.4 Vzdelávanie a výchova je vysoko zodpovednou úlohou. Treba teda rozvíjať stratégie na pomoc najmladším učiteľom, ktorých by na začiatku kariéry mohli viesť ich kolegovia s bohatšími skúsenosťami. Treba okrem toho podotknúť, že ani títo skúsenejší pedagógovia by vzhľadom na profesionálnu vyčerpanosť (fyzickú aj psychologickú) nemali byť povinní vykonávať tie isté úlohy až do dôchodku.

5.5 Viacdisciplinárne pedagogické tímy, ktoré prípadne koordinujú učiteľov, sú dnes nevyhnutným prvkom každého výchovného plánu, ktorý berie na vedomie nové spoločenské skutočnosti (štruktúra a organizácia rodiny, čas a organizácia práce, dlhodobá nezamestnanosť, prisťahovalectvo a predovšetkým neznalosť jazyka a kultúry prijímajúcej krajiny) alebo trvalé osobitné podmienky (deti a mládež so špeciálnymi potrebami v oblasti vzdelávania kvôli postihnutiu, boj proti sexistickému správaniu a zohľadňovanie rovnosti žien a mužov). Aby boli učitelia v budúcnosti schopní týmto výzvam v škole s integrovaným vyučovaním čeliť, musí ich základné vzdelanie zahŕňať okrem iného špecifické vedomosti o vyučovaní detí so zdravotným postihnutím. Učiteľom je v rámci dlhodobého ďalšieho vzdelávania v podobe magisterského alebo doktorandského štúdia potrebné poskytnúť možnosť sa v tejto oblasti špecializovať.

5.6 Ďalším spoločenským javom, ktorý sa šíri v školských zariadeniach, najmä v mestách, je násilie mládeže. Jeho riešenie treba hľadať s využitím interdisciplinárneho prístupu.

5.7 Na zabezpečenie plnenia výchovných úloh, za ktoré nesie zodpovednosť škola a presahujú rozsah pôsobenia učiteľa v úzkom zmysle slova, sú nevyhnutné investície do pomocného učiteľského personálu.

5.8 Počiatočné štúdium teda musí prihliadať na všetky uvedené prvky a musí byť teda vysoko kvalitné či už po vedeckej alebo pedagogickej a didaktickej stránke, ako aj pokiaľ ide o nové zručnosti ako je schopnosť pracovať v tíme, pôsobiť v súčinnosti s ďalšími sociálnymi činiteľmi, najmä s rodinami a schopnosť stimulovať u ostatných chuť učiť sa. Takisto by malo zahŕňať výučbu metód vedenia kolektívu a dynamiky skupín na predchádzanie a riešenie konfliktov vznikajúcich v spoločnosti.

5.9 EHSV teda navrhuje, aby sa povolanie učiteľa vnímalo ako náročná profesia, ktorá si vyžaduje dlhšie počiatočné štúdium a lepšie znalosti vzťahov medzi školou a spoločnosťou, vrátane trhu práce.

5.10 Pokiaľ ide o ďalšie vzdelávanie, treba sa naň pozerieť ako na prvok, ktorý tvorí zásadnú súčasť štruktúry profesionálnej dráhy učiteľa. Štáty preto musia zaviesť programy zamerané na vytvorenie systému, ktorý bude zodpovedať potrebám učiteľov a škôl.

5.11 Ak má byť ďalšie vzdelávanie úspešné a má efektívne plniť svoje ciele, učitelia sa na ňom musia aktívne podieľať už od štádia prípravy a plánovania až po jeho realizáciu a musí sa zameriavať predovšetkým na školy a na konkrétne ciele vzdelávacieho plánu každej z nich.

5.12 Socioekonomické subjekty, a konkrétne odborové organizácie učiteľov, treba považovať za plnohodnotných partnerov pri definovaní cieľov a pri hodnotení systémov počiatočného štúdia a ďalšieho vzdelávania učiteľov.

5.13 Súčasťou ďalšieho vzdelávania by mohla byť zložka týkajúca sa zapájania rodičov a vychovávateľov, aby sa aj oni mohli zapájať do výchovného procesu školy, uviesť si množstvo faktorov, ktoré ovplyvňujú štúdium ich detí, a stať sa tak aktívnymi účastníkmi vzdelávania svojich potomkov aj mimo rodinného prostredia.

5.14 Ďalšie vzdelávanie by takisto malo slúžiť ako fórum pre diskusie medzi jednotlivými profesiami. Preto by bolo vhodné, aby sa na vzdelávaní zúčastňovali aj ďalší aktéri, ktorí sa podieľajú na výchovnom procese a aby zohľadňovalo možnosť zapojiť viaceré školy do globálnejšieho procesu.

5.15 Európske programy by napokon mali stimulovať výmenu skúseností a informácií medzi školami v rozličných krajinách, ktoré pracujú v podobných podmienkach. Vhodným príspevkom k pochopeniu problémov, s ktorými sa stretávajú deti a mládež spomedzi migrantov a ku hľadaniu stratégií na prekonanie hlavných ťažkostí, by mohla byť napríklad výmena skúseností medzi školami v prijímajúcich krajinách a v krajinách, odkiaľ títo žiaci pochádzajú.

5.16 Takisto aj samotný rámec Lisabonskej stratégie podporuje mobilitu učiteľov v krajinách Únie (najmä prostredníctvom študijného voľna), ktorá môže byť zdrojom skúseností a inovácií na zlepšenie celoživotného vzdelávania.

5.17 Napokon treba v oblasti vzdelávania stanoviť vhodné ukazovatele uznávané vo všetkých krajinách Únie, aby bolo možné vyhodnotiť dosiahnuté výsledky a aby vzdelávacie systémy urobili ďalší krok smerom k spoločnému cieľu lepšej kvalifikácie a sociálnej súdržnosti.

V Bruseli 16. januára 2008

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Podpora plnohodnotnej účasti mladých ľudí na vzdelávaní, zamestnanosti a dani v spoločnosti“

KOM(2007) 498 v konečnom znení

(2008/C 151/14)

Európska komisia sa 5. septembra 2007 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom oznámenie na tému

„Podpora plnohodnotnej účasti mladých ľudí na vzdelávaní, zamestnanosti a dani v spoločnosti“

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 19. decembra 2007. Spravodajcom bol pán Trantina.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 441. plenárnom zasadnutí 16. a 17. januára 2008 (schôdza zo 17. januára 2008) prijal 137 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV súhlasí s tým, že je potrebné vypracovať skutočnú európsku prierezovú stratégiu týkajúcu sa mládeže a detí, a je pripravený podieľať sa na tejto práci svojím príspevkom, napríklad priamym kontaktom s miestnymi organizáciami a upriamením pozornosti inštitúcií EÚ na problémy a riešenia na miestnej úrovni.

1.2 EHSV sa domnieva, že prácu na úspešnej a trvalo udržateľnej prierezovej stratégii týkajúcej sa mládeže by mohla uľahčiť stála štruktúra v rámci Komisie (s cieľom koordinovať prácu viacerých zúčastnených GR) alebo medziinštitucionálna skupina a že by na jej začiatku malo byť vytvorenie monitorovacieho mechanizmu s jasnými cieľmi a termínmi.

1.3 EHSV zastáva názor, že ak chceme zvýšiť mieru zamestnanosti v Európskej únii, treba sa usilovať zamestnať skôr masu mladých ľudí ako starších pracovníkov, pretože to bude mať oveľa dlhodobejšie sociologické (nezavislosť, sociálne dôsledky, pôrodnosť, rodina atď.) a hospodárske dôsledky z hľadiska rastu, financovania sociálnych služieb, spotreby, úspor, investícií (výstavby atď.). Vyzýva členské štáty a európske inštitúcie, aby podnikli potrebné kroky na zníženie miery nezamestnanosti mládeže v Európe, a to najmä rýchlejšim a účinnejším uskutoč-

ňovaním Európskeho paktu mládeže a reformných programov v jednotlivých členských štátoch v rámci Lisabonskej stratégie.

1.4 EHSV žiada, aby bola venovaná väčšia pozornosť situácii mladých ľudí vo vidieckych a chudobných mestských oblastiach. EHSV vyzýva členské štáty, aby bojovali proti chudobe detí, a žiada, aby sa urobili ďalšie opatrenia s cieľom zlepšiť zapojenie mladých ľudí so zdravotným postihnutím do diania v spoločnosti na základe rovnoprávnosti.

1.5 EHSV odporúča, aby Komisia pokračovala vo svojom úsilí o uznanie dobrovoľníckej činnosti mládeže a zapojila doň organizácie zamestnávateľov a zamestnancov, zástupcov formálneho vzdelávacieho systému a príslušné mimovládne organizácie.

1.6 EHSV opakuje svoje hlavné pripomienky na tému dobrovoľnej činnosti mládeže:

— Komisia by mala vyhlásiť rok dobrovoľníkov a vydať bielu knihu o dobrovoľnej činnosti a aktívnom občianstve v Európe,

— Komisia a členské štáty by mali upriamiť väčšiu pozornosť na prínos práce mládeže k rozvoju mladého človeka a na to, aké schopnosti, hodnoty a postoje môžu mladí ľudia získať aktívnou činnosťou v mládežníckych organizáciách a pracovnými aktivitami,

1.7 Výbor neodporúča zapájať mládež do pracovného procesu nestabilným a neperspektívnym spôsobom: nestála práca a čoraz neistejšie zmluvy a pracovný čas by sa už nemali odporúčať, pretože už boli vyskúšané na veľkom počte mladých z rôznych sociálnych vrstiev. Nestálosť ako prechodné riešenie medzi ukončením štúdií a začiatkom aktívneho života odďaľuje postup v zamestnaní a trvalú zodpovednosť v spoločenskom a rodinnom živote ako to bohužiaľ dokazujú štúdie a pozorovania Dublinskej nadácie, MOP alebo Európskej agentúry pre sledovanie zamestnanosti.

1.8 EHSV podporuje rozvoj štruktúrovaného dialógu medzi rozhodujúcimi činiteľmi a mladými ľuďmi. Takýto dialóg by mal prispieť k vytvoreniu európskej prierezovej stratégie týkajúcej sa mládeže, ktorú Komisia navrhla vo svojom oznámení. EHSV víta návrh Komisie každé tri roky vypracovať správu EÚ o mládeži a odporúča, aby bola do práce na tejto správe zapojená mládežnícka občianska spoločnosť, a najmä národné rady mládeže.

1.9 EHSV podporuje rozvoj silného partnerstva medzi EÚ a mládežou prostredníctvom vyhlásenia, ktoré podpíšu európske inštitúcie a ich partner zastupujúci mladých ľudí – Európske fórum mládeže.

2. Úvod

2.1 EHSV sa problematikou mládeže zaoberá už viac než desať rokov. Najnovšie stanoviská výboru v tejto súvislosti sú stále aktuálne a mohli by sme ich tu aspoň čiastočne zopakovať⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV z 26. októbra 2005 k Oznámeniu o európskych politikách týkajúcich sa mladých ľudí – Riešenie problémov mladých ľudí v Európe – implementácia Európskeho paktu mládeže a presadzovanie aktívneho občianstva, spravodajkyňa: pani Van Turnhout (Ú. v. EÚ C 28, 3.2.2006).

Stanovisko EHSV z 13. decembra 2006 na tému „Dobrovoľná činnosť, jej úloha v európskej spoločnosti a jej vplyv“, spravodajkyňa: pani Koller, pomocná spravodajkyňa: pani zu Eulenburg (Ú. v. EÚ C 325, 30.12.2006).

Stanovisko EHSV zo 6. júla 2006 k oznámeniu Komisie na tému „Implementácia Lisabonského programu Spoločenstva: Podpora podnikateľských paradigiem prostredníctvom vzdelávania a učenia“, spravodajkyňa: pani Jerneck (Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006).

Stanovisko EHSV z 12. júla 2007 na tému „Pracovné príležitosti pre prioritné skupiny obyvateľstva (Lisabonská stratégia)“, spravodajca: pán Greif (Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007).

Stanovisko EHSV zo 14. septembra 2006 na tému „Spôsoby ako zvýdiť a zefektívniť európske občianstvo“, spravodajca: pán Vever (Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2006).

Stanovisko EHSV z 10. marca 2005 k Návrhu rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje program „Mládež v akcii“ na obdobie 2007–2013, spravodajca: pán Rodríguez-García Caro (Ú. v. EÚ C 234, 22.9.2005).

Stanovisko EHSV z 30. mája 2007 k oznámeniu Komisie – Stratégia EÚ na podporu členských štátov pri znižovaní rozsahu škôd súvisiacich s požívaním alkoholu, spravodajcovia: pani Van Turnhout, pán Janson (Ú. v. EÚ C 175, 27.7.2007).

Stanovisko EHSV na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – K spoločným zásadám flexiistoty: Flexibilitou a istotou k zvýšeniu počtu pracovných miest a zlepšeniu ich kvality“, KOM(2007) 359 v konečnom znení, pripravuje sa.

2.2 Európska komisia prijala 5. septembra 2007 oznámenie na tému „Podpora plnohodnotnej účasti mladých ľudí na vzdelávaní, zamestnanosti a dani v spoločnosti“, ktoré spoločne vypracovali GR pre vzdelávanie a kultúru a GR pre zamestnanosť, sociálne veci a rovnosť príležitostí. Na príprave tohto oznámenia sa podieľali aj ďalšie generálne riaditeľstvá. Oznámenie sa zaoberá témami ako je vzdelávanie mládeže, zamestnanosť, zdravie a občianstvo, a usiluje sa k nim pristupovať medzisektorovo. Spolu s oznámením boli zverejnené aj dva pracovné dokumenty útvarov Komisie o dobrovoľníckej činnosti a zamestnanosti mladých ľudí.

2.3 Oznámenie reaguje na niektoré zaujímavé závery správy nazvanej „Investovanie do mládeže: stratégia posilnenia“, ktorú vydal v apríli 2007 Úrad európskych politických poradcov (BEPA).

2.4 EHSV vo všeobecnosti víta postup, ako aj obsah, ktoré si Európska komisia pri vypracúvaní oznámenia zvolila. S potešením vníma skutočnosť, že sa do prípravy stanoviska zapojili viaceré GR.

2.5 EHSV má však obavy z uskutočňovania plánov na vytvorenie tejto prierezovej stratégie. Komisia neposkytla žiadne odporúčania, akým spôsobom dosiahnuť tento cieľ. Podľa prvej reakcie Rady nemajú doteraz členské štáty v tejto súvislosti žiadne plány.

3. Lepšie vzdelanie pre všetkých mladých ľudí a jeho väčšia ponuka

3.1 Táto kapitola je venovaná takmer výlučne formálnemu vzdelaniu. Avšak úspešnému celoživotnému vzdelávaniu napomáha aj neformálne vzdelávanie, ktoré človeku umožňuje nadobudnúť potrebné zručnosti a schopnosti, pretože dopĺňa prácu školských systémov. Preto mu treba venovať väčšiu pozornosť.

3.2 EHSV vo všeobecnosti súhlasí s návrhmi týkajúcimi sa zlepšenia kvality vzdelania, ktoré sú v súlade s aktuálnymi stratégiami a dokumentmi.

3.3 EHSV takisto súhlasí s tým, že by sa mali vyvinúť špecifické prvky pre mládež v rámci Europassu, ktorý dopĺňa pas mládeže (Youthpass), pretože tento sa zameriava len na aktivity, ktoré mladí ľudia vykonávajú v rámci programu Mládež v akcii. Rozsah mládežníckych aktivít, ktoré treba uznať, je však omnoho širší.

3.4 EHSV odporúča, aby Komisia pokračovala vo svojom úsilí o uznanie dobrovoľníckej činnosti mládeže a zapojila doň organizácie zamestnávateľov a zamestnancov, zástupcov formálneho vzdelávacieho systému a príslušné mimovládne organizácie.

3.5 Mladí ľudia, ktorí predčasne ukončia školskú dochádzku by mali mať možnosť zúčastňovať sa na neformálnych programoch odbornej prípravy, ktoré by ich pripravili pre život a pre ich úspešné pôsobenie na trhu práce, či už ako zamestnanci alebo ako podnikatelia.

4. Mládež a zamestnanosť: výzva pre Európu

4.1 EHSV zdôrazňuje, že nezamestnanosť mladých ľudí je hrozbou pre budúcnosť Európy a vyzýva členské štáty a európske inštitúcie, aby podnikli potrebné opatrenia na zlepšenie tejto situácie. Tieto opatrenia by sa predovšetkým mali opierať o rýchlejšie a účinnejšie uskutočňovanie Európskeho paktu mládeže, v ktorom má mnoho členských krajín veľké rezervy. Európsky pakt mládeže zostáva dnes skôr vyhlásením než skutočným pracovným programom.

4.2 Vo svojom predchádzajúcom stanovisku ⁽²⁾ EHSV žiadal, aby sa do národných reformných programov v rámci Lisabonskej stratégie zahrnuli nasledujúce ciele:

- pre každý členský štát stanoviť cieľovú hodnotu na zníženie počtu nezamestnaných mladých ľudí aspoň o 50 % v období rokov 2006 – 2010 (v súčasnosti v Európskej únii 17,4 % mladších ako 25 rokov), keďže miera nezamestnanosti mladých je vo väčšine krajín vyššia než celková miera nezamestnanosti a vo väčšine krajín EÚ dosahuje minimálne dvojnásobok miery nezamestnanosti v celom hospodárstve,
- upraviť stanovené ciele a znížiť maximálne obdobie, ktoré mladí ľudia potrebujú na to, aby si našli prácu, resp. pokračovali v odbornom vzdelávaní, zo šiestich na štyri mesiace,
- vyvinúť systém sociálnej ochrany, ktorý umožní mladým ľuďom, aby mali možnosť voľby pri určovaní vlastnej budúcnosti,
- znížiť počet prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky v období 2005 – 2010 o 50 % a podporiť stáže v podnikoch.

4.3 EHSV nedávno schválil prieskumné stanovisko na tému „Flexiistota“ ⁽³⁾, ktoré by mohlo byť dobrým základom pre ďalšiu prácu v tejto oblasti. Okrem iného sa v ňom uvádza, že „mladí ľudia v mnohých členských štátoch sú konfrontovaní s neistým trhom práce s vysokou nezamestnanosťou, zmluvami na dobu určitú, nedostatočným krytím sociálnym zabezpečením a prácou pod kvalifikačnú úroveň“.

4.4 Sociálnu nestabilitu, ktorá sa vlastne vždy spája s obdobím života nazývaným mladosť a bola preň charakteristická, však pociťuje mnoho mladých ľudí v Európe a vo svete stále viac a viac. Poznajú nestálosť zamestnania, materiálne ťažkosti. Stačí nazrieť do posledných správ Medzinárodnej organizácie práce (MOP), aby sme sa o tom presvedčili. Staršie generácie by sa preto mali zamyslieť nad tým, akú budúcnosť zanechajú svojim nástupcom.

4.5 EHSV už vyzýval k podpore podnikania mládeže prostredníctvom finančnej a technickej pomoci a znížením administratívnej záťaže, ktorá je súčasťou preberania, prevodu a zakladania podniku. EHSV preto zaujíma navrhovaný pilotný projekt na podporu mobility mladých podnikateľov.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV z 26. októbra 2005 k Oznámeniu o európskych politikách týkajúcich sa mladých ľudí – Riešenie problémov mladých ľudí v Európe – implementácia Európskeho paktu mládeže a presadzovanie aktívneho občianstva, spravodajkyňa: pani Van Turnhout (Ú. v. EÚ C 28, 3.2.2006).

⁽³⁾ Stanovisko EHSV na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – K spoločným zásadám flexiistoty: Flexibilitou a istotou k zvýšeniu počtu pracovných miest a zlepšeniu ich kvality“, KOM(2007) 359 v konečnom znení, pripravuje sa.

4.6 Pokiaľ ide o iniciatívu Komisie týkajúcu sa stáží, EHSV súhlasí s tým, že by mal byť zavedený istý európsky rámec pre kvalitu stáží určený pre podniky, ktoré by sa mali zaviazat, že budú dodržiavať jeho zásady a uzatvárať s mladými ľuďmi jasné zmluvy. V mnohých prípadoch sú dnes mladí stážisti zneužívaní ako lacná pracovná sila, namiesto toho, aby sa učili a pripravovali na svoje budúce povolanie.

4.7 V súlade s návrhom Komisie, ktorý povzbudzuje členské štáty, aby využívali národné politiky a fondy EÚ na podporu prechodu mladých ľudí po ukončení vzdelania do zamestnania, EHSV vyzýva členské štáty, aby znížili administratívnu záťaž spojenú so žiadosťami o finančné prostriedky z fondov EÚ, ktorá komplikuje mládežníckym MVO založeným na dobrovoľníckej činnosti prístup k týmto prostriedkom. Predbežným financovaním projektov týchto MVO by sa takisto zlepšili ich šance na úspech.

5. Využitie plného potenciálu všetkých

5.1 EHSV žiada, aby bola venovaná väčšia pozornosť situácii mladých ľudí vo vidieckych a chudobných mestských oblastiach. V mnohých vidieckych a chudobných mestských oblastiach nemajú mladí ľudia prístup ku kvalitnému vzdelaniu, odbornej príprave, mobilite, zdravotným službám, nemajú možnosti na využitie svojho voľného času ani príležitosti nájsť si prácu alebo možnosť podieľať sa na živote občianskej spoločnosti.

5.2 EHSV vyzýva členské štáty, aby bojovali proti chudobe detí a mladých ľudí, ktorá má vážne dôsledky a môže ovplyvniť mnoho aspektov ich života: zdravie, vzdelanie, ba dokonca aj šance dieťaťa, že sa vôbec niekedy z chudoby dostane.

5.3 Oznámenie sa nezaobrá základnou súvislosťou, ktorá existuje medzi rozsahom a úrovňou predškolských zariadení starostlivosti o deti na jednej strane a neskoršími výsledkami v škole a úspechom v zamestnaní na druhej strane. EHSV odporúča v súlade s cieľmi Lisabonskej stratégie zdôrazniť, že predškolské zariadenia zohrávajú významnú úlohu pri príprave detí na školskú dochádzku a na samostatný život, ako aj skutočnosť, že sú vynikajúcim nástrojom na podporu sociálnej integrácie a pomáhajú vyrovnáť zaostávanie.

5.4 EHSV žiada, aby boli deti a mladí ľudia so zvláštnymi potrebami, v nevýhodnej situácii alebo s telesným postihnutím lepšie zapájaní do diania v spoločnosti na základe rovnoprávnosti: rovnaká účasť na aktivitách programu pre mládež, rovnaký prístup k informáciám o politike zameranej na mládež a projektoch pre mládež, ako aj o opatreniach zameraných na zvyšovanie povedomia.

5.5 EHSV vo všeobecnosti súhlasí s analýzou Európskej komisie pokiaľ ide o problematiku rovnosti pohlaví. Výbor však vyjadruje poľutovanie nad tým, že v oznámení nie sú žiadne nové návrhy ako bojovať proti stereotypom v tejto oblasti.

5.6 EHSV už žiadal Komisiu, aby vytvorila opatrenia zamerané na zdravie detí a mládeže, a konkrétne na zdravý a vyvážený životný štýl:

- EHSV vyzýval ku kolektívnemu zapojeniu mladých ľudí do platformy EÚ v oblasti zdravia, zdravého stravovania a telesnej aktivity,
- EHSV znepokojuje nárast škodlivého a nebezpečného požívania alkoholu u mladých ľudí a detí v mnohých členských štátoch za posledných desať rokov, a najmä nárazové nadmerné pitie alkoholu, tzv. „alkoholové zátahy“,
- EHSV upozorňuje aj na obchodné praktiky zamerané na predaj alko-nealko miešaných nápojov v plechovkách, ktorými sú mladí ľudia nabádaní k pravidelnému požívaniu alkoholu,
- EHSV vyzýva, aby sa ráznejšie vystupovalo proti rôznym formám násilia páchaného na deťoch a mládeži, a aby sa zlepšila informovanosť a vzdelávanie v oblasti prevencie ako aj riešenie takýchto prípadov.

5.7 V duchu nedávnych stanovísk výboru zameraných na „solidaritu medzi generáciami“⁽⁴⁾ je nevyhnutné zahrnúť solidaritu s mládežou do transverzálnych horizontálnych politických opatrení, avšak v duchu spolupráce a solidarity s ostatnými vekovými kategóriami občianskej spoločnosti (deti, osoby stredného veku, staršie osoby).

5.8 Výbor preto teší skutočnosť, že Komisia prijala novú stratégiu týkajúcu sa zdravia.

6. Aktívni mladí občania

6.1 EHSV prostredníctvom svojich stanovísk ako aj poskytutím svojich priestorov pre Európsky týždeň mládeže 2007 podporuje aktívne zapojenie mladých ľudí do diania v spoločnosti.

6.2 V jednom zo svojich predchádzajúcich stanovísk EHSV zdôraznil význam aktívnej účasti a autonómie mladých ľudí v celej spoločnosti. EHSV preto vyslovil nasledujúce odporúčania:

- Zamerať sa na mladých ľudí, povzbudzovať ich a dať im priestor, aby mohli vyjadriť svoje názory prostredníctvom všetkých dostupných prostriedkov a aktívne sa podieľať na vypracúvaní opatrení.
- Členské štáty a inštitúcie musia poskytnúť potrebné prostriedky, pomoc a mechanizmy, aby na všetkých úrovniach umožnili mladým ľuďom zapájať sa do rozhodovania a konania, ktoré ovplyvní ich životy: Skutočný vplyv rovná sa skutočná zodpovednosť.
- Komisia a členské štáty by mali vyvíjať a uskutočňovať svoje politické opatrenia v spolupráci s mladými ľuďmi a mládežníckymi organizáciami a ďalej ich zapájať do všetkých štádií svojej práce.

⁽⁴⁾ Stanovisko z vlastnej iniciatívy zo 16. decembra 2004 na tému „Vzťahy medzi generáciami“, spravodajca: pán Bloch-Lainé (Ú. v. EÚ C 157, 28.6.2005).
Stanovisko EHSV na tému „Podporovať solidaritu medzi generáciami“, spravodajca: pán Jahier (CESE 1711/2007 – SOC/277). Prijaté počas plenárneho zasadnutia 12. a 13. decembra 2007.

- Je nevyhnutné riadiť sa podnetmi mladých ľudí, mládežníckych organizácií a sociálnych partnerov pokiaľ ide o vypracúvanie opatrení pre túto iniciatívu v rámci národných reformných programov Lisabonskej stratégie, ako aj o ich následné uskutočňovanie.

6.3 EHSV by ocenil, keby bola kapitola venovaná dobrovoľníckej činnosti (bod 5.2 oznámenia) dôslednejšia a menej všeobecná. EHSV ľutuje, že žiadne z odporúčaní, ktoré uviedol vo svojom prieskumnom stanovisku⁽⁵⁾, nebolo do oznámenia zahrnuté.

6.4 EHSV preto opakuje svoje hlavné odporúčania na túto tému:

- mala by byť schválená charta na európskej úrovni, v ktorej bude stanovená úloha dobrovoľníckych organizácií spolu s ich právami a povinnosťami,
- Komisia by mala vyhlásiť rok dobrovoľníkov a vydať bielu knihu o dobrovoľnej činnosti a aktívnom občianstve v Európe,
- členské štáty by mali vypracovať právne rámcové podmienky, ktoré zaručia právo vykonávať dobrovoľnú činnosť nezávisle od právneho alebo sociálneho postavenia jednotlivca a stanoviť pravidlá v oblasti poistenia a náhrady výdavkov,
- Komisia a členské štáty by mali upriamiť väčšiu pozornosť na prínos práce mládeže k rozvoju mladého človeka a na to, aké schopnosti, hodnoty a postoje, môžu mladí ľudia získať aktívnou činnosťou v mládežníckych organizáciách a pracovnými aktivitami,
- EÚ by sa mala obzvlášť zamerať na uznanie schopností získaných vďaka dobrovoľnej činnosti.

6.5 EHSV podporuje rozvoj silného partnerstva medzi EÚ a mládežou prostredníctvom vyhlásenia, ktoré by mali koncom roka podpísať európske inštitúcie a ich partnerská organizácia zastupujúca mladých ľudí – Európske fórum mládeže. Výbor s uspokojením konštatuje, že Európske fórum mládeže má chuť spolu so svojimi partnermi uvažovať o vhodných spôsoboch a nástrojoch ako zabezpečiť, aby boli názory, a najmä názory mladých ľudí, ktorí nemajú veľa príležitostí, vypočuté a zohľadnené v rámci tohto procesu⁽⁶⁾

6.6 Okrem toho EHSV podporuje rozvoj štruktúrovaného dialógu medzi rozhodujúcimi činiteľmi a mladými ľuďmi. Takýto dialóg by mal prispieť k vytvoreniu európskej prierezovej stratégie týkajúcej sa mládeže, ktorú Komisia navrhla vo svojom oznámení. EHSV preto navrhuje, aby sa uskutočnilo stretnutie, na ktorom by sa zišli príslušné generálne riaditeľstvá Komisie, zástupcovia Rady a Európskeho parlamentu a mládežnícka občianska spoločnosť s cieľom vytvoriť spoločný plán ako riešiť

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV z 13. decembra 2006 na tému „Dobrovoľná činnosť, jej úloha v európskej spoločnosti a jej vplyv“ (SOC/243), spravodajkyňa: pani Koller, pomocná spravodajkyňa: pani zu Eulenburg (Ú. v. EÚ C 325, 30.12.2006).

⁽⁶⁾ Reakcia Európskeho fóra mládeže zo 7. apríla 2007.

otázky spojené s problematikou mládeže medzisektorovým prístupom. EHSV sa nazdáva, že takýto spoločný plán by bol prvým krokom ku konkrétnej odpovedi na požiadavky, ktoré mládež a mládežnícka občianska spoločnosť vyslovili na Summite mládeže v Ríme v marci 2007.

6.7 Na štruktúrovaný dialóg s mladými ľuďmi by sa mali využiť aj existujúce príležitosti, konkrétne podujatia predsedníctva Rady EÚ zamerané na mládež a Európsky týždeň mládeže. Tieto podujatia by sa mali využiť aj na diskusie o pokroku európskej prierezovej stratégie pre mládež a ich

výsledky v písomnej podobe by sa mali zohľadniť v jej ďalšom vývoji. Netreba písať žiadne nové vyhlásenia, nepotrebujeme zas a znova vynachádzať koleso.

6.8 EHSV víta návrh Komisie každé tri roky vypracovať správu EÚ o mládeži. Táto správa by mala byť v súlade s prierezovou stratégiou a jej cieľmi a mali by sa v nej jasne stanoviť ukazovatele úspechu a neúspechu. Do vypracúvania tejto správy by sa mala zapojiť aj mládežnícka občianska spoločnosť, najmä národné rady mládeže.

V Bruseli 17. januára 2008

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

PRÍLOHA

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúce pozmeňovacie návrhy, ktoré získali aspoň štvrtinu odovzdaných hlasov, boli zamietnuté v priebehu diskusie (článok 54 ods. 3 vnútorného poriadku):

Bod 6.3

Zmeniť takto

„EHSV by ocenil, keby bola kapitola venovaná dobrovoľníckej činnosti (bod 5.2 oznámenia) dôslednejšia a menej všeobecná. Pripomína, že dobrovoľnícka činnosť by sa nemala zamieňať s charitatívnou činnosťou a že dobrovoľnícka práca môže byť finančne odmeňovaná⁽¹⁾. EHSV ľutuje, že žiadne z odporúčaní, ktoré uviedol vo svojom prieskumnom stanovisku, nebolo do oznámenia zahrnuté.“

Výsledok hlasovania

Za: 17 Proti: 30 Zdržali sa: 15

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV z 13. decembra 2006 na tému „Dobrovoľná činnosť, jej úloha v európskej spoločnosti a jej vplyv“, spravodajkyňa: pani Koller, pomocná spravodajkyňa: pani zu Eulenburg (Ú. v. EÚ C 325, 30.12.2006).

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Rady, ktorým sa rozširujú ustanovenia nariadenia (ES) č. 883/2004 a nariadenia (ES) č. [...] na štátnych príslušníkov tretích krajín, na ktorých sa doteraz tieto ustanovenia nevzťahujú výhradne z dôvodu ich štátnej príslušnosti“

KOM(2007) 439 v konečnom znení – 2007-152 (CNS)

(2008/C 151/15)

Rada sa 5. októbra 2007 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom:

„Návrh nariadenia Rady, ktorým sa rozširujú ustanovenia nariadenia (ES) č. 883/2004 a nariadenia (ES) č. [...] na štátnych príslušníkov tretích krajín, na ktorých sa doteraz tieto ustanovenia nevzťahujú výhradne z dôvodu ich štátnej príslušnosti“

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 19. decembra 2007. Spravodajcom bol pán Rodríguez García Caro.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 441. plenárnom zasadnutí 16. a 17. januára 2008 (schôdza zo 16. januára 2008) prijal jednomyselne nasledujúce stanovisko:

1. Závery

1.1 Výbor víta návrh nariadenia, účelom ktorého je rozšíriť ustanovenia nariadenia (ES) č. 883/2004 a jeho vykonávacieho nariadenia (ES) č. [...] na štátnych príslušníkov tretích krajín, na ktorých sa doteraz tieto ustanovenia nevzťahujú výhradne z dôvodu ich štátnej príslušnosti, pretože tento návrh predstavuje pokrok v úsilí o zabezpečenie rovnakého zaobchádzania s občanmi Európskej únie a štátnymi príslušníkmi tretích krajín s riadnym pobytom na jej území.

1.2 V tejto súvislosti výbor vyjadruje želanie, aby sa zohľadnili nasledujúce pripomienky, ktoré sú zhrnutím obsahu príslušného bodu tohto stanoviska:

1.2.1 nariadenie (ES) č. 859/2003 a tým aj nariadenia (EHS) č. 1408/71 a jeho vykonávacie nariadenie nesmie v žiadnom prípade zostať v platnosti,

1.2.2 dokument, ktorým sa nahradí nariadenie (ES) č. 859/2003, nesmie obsahovať prílohu s osobitnými ustanoveniami, ktoré by povoľovali výnimky pre uplatňovanie nariadenia (ES) č. 883/2004,

1.2.3 pri rokovaníach o ustanoveniach takejto povahy sa bude vždy vyžadovať stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru, ktorý je zástupcom organizovanej občianskej spoločnosti Európskej únie.

2. Úvod

2.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor podporil v apríli 1991 vo svojom stanovisku z vlastnej iniciatívy o migrujúcich pracovníkoch pochádzajúcich z tretích krajín ⁽¹⁾ rovnaké zaobchádzanie s občanmi Spoločenstva a štátnymi príslušníkmi tretích krajín v sociálnej oblasti.

2.2 Európska rada na svojom zasadnutí v Tampere v októbri 1999 vyhlásila, že by sa mala zaručiť rovnosť v zaobchádzaní so štátnymi príslušníkmi tretích krajín s riadnym pobytom v členských štátoch a že by im mali byť priznané podobné práva

a povinnosti ako samotným občanom EÚ. Medzi tieto práva patrí logicky aj voľný pohyb spolu s dôsledkami, ktoré so sebou prináša mobilita v sociálno-pracovnej oblasti.

2.3 Zmluva o založení Európskeho spoločenstva stanovuje v článku 63, že Rada po nadobudnutí platnosti Amsterdamskej zmluvy prijme „opatrenia na vymedzenie práv a podmienok, za ktorých štátni príslušníci tretích krajín s riadnym pobytom v členskom štáte sa môžu zdržiavať v iných členských štátoch“ ⁽²⁾. Tieto opatrenia sa týkajú práva na pobyt ako aj práva na mobilitu týchto osôb.

2.4 V máji 2003 bolo zverejnené nariadenie (ES) č. 859/2003 ⁽³⁾, ktorým sa rozširujú ustanovenia nariadenia (EHS) č. 1408/71 a nariadenia (EHS) č. 574/72 na štátnych príslušníkov tretích krajín, na ktorých sa doteraz tieto ustanovenia nevzťahujú výhradne z dôvodu ich štátnej príslušnosti ⁽⁴⁾. Týmto nariadením sa naplnilo ustanovenie článku 63 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva a rozšírili sa ustanovenia nariadení týkajúcich sa sociálneho zabezpečenia na štátnych príslušníkov tretích krajín, ako aj na ich rodinných príslušníkov a na pozostalé osoby po občanoch Spoločenstva, ktoré sú štátnymi príslušníkmi tretích krajín s riadnym pobytom na území Európskej únie.

2.5 V roku 2004 bol prijatý nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia stanovený ako dátum na zrušenie nariadenia (EHS) č. 1408/71 deň prijatia a zverejnenia vykonávacieho nariadenia prvého uvedeného nariadenia. Ak by nebol býval prijatý návrh nariadenia, na ktorý sa vzťahuje toto stanovisko, na štátnych príslušníkov tretích krajín s riadnym pobytom na území EÚ by sa naďalej uplatňovalo nariadenie (EHS) č. 1408/71, nemohli by čerpať výhody plynúce zo zjednodušenia a zlepšenia obsiahnutých v nariadení (ES) č. 883/2004 a vznikla by paradoxná situácia, v ktorej by existovali dve nariadenia o sociálnom zabezpečení, pričom jedno z nich by sa vzťahovalo len na štátnych príslušníkov tretích krajín.

⁽²⁾ Konsolidované znenie Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 124, 20.5.2003.

⁽⁴⁾ Nariadenie (ES) č. 883/2004 sa už vzťahuje aj na osoby bez štátnej príslušnosti, utečencov a ich rodinných príslušníkov, ako aj na pozostalé osoby po občanoch Spoločenstva.

⁽¹⁾ Ú. v. ES C 339, 31.12.1991, spravodajca: pán Amato.

3. Zhrnutie návrhu

3.1 Návrh nariadenia pozostáva z troch článkov a pravdepodobne obsahuje rovnako ako aj predchádzajúce nariadenie prílohu, ktorá nie je pripojená k predloženému návrhu. Znenie článkov je takmer totožné so znením nariadenia, ktoré nahrádza.

3.2 V prvom článku je stanovený rozsah pôsobnosti, do ktorého spadajú štátni príslušníci tretích krajín, ich rodinní príslušníci a ich pozostalí s riadnym pobytom na území členského štátu, na ktorých sa nevzťahujú ustanovenia nariadenia (ES) č. 883/2004.

3.3 V druhom článku sú uvedené rovnaké výnimky ako v platnom nariadení (ES) č. 859/2003, týkajúce sa nárokov pre obdobie pred 1. júnom 2003, kedy nadobudlo účinnosť súčasné nariadenie.

3.4 Tretí článok stanovuje deň nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia a obsahuje ustanovenie, ktorým sa od toho istého dňa zrušuje nariadenie (ES) č. 859/2003.

4. Pripomienky

4.1 Výbor víta návrh nariadenia a opätovne vyjadruje bezvýhradnú podporu rozšíreniu rovnoprávného zaobchádzania s občanmi členských štátov EÚ a štátnymi príslušníkmi tretích krajín v sociálnej oblasti, pričom je presvedčený, že vďaka tomuto zrovnoprávneniu sa uľahčí postupná integrácia migrantov z tretích krajín v EÚ.

4.2 Výbor víta skutočnosť, že v rámci rokovaní o návrhu Nariadenia, ktorým sa rozširujú ustanovenia nariadenia (ES) č. 883/2004 a jeho vykonávacieho nariadenia na štátnych príslušníkov tretích krajín, na ktorých sa doteraz tieto ustanovenia nevzťahujú výhradne z dôvodu ich štátnej príslušnosti, požiadala Rada výbor o vypracovanie stanoviska na túto tému. V tejto súvislosti výbor vyjadruje poľudovanie nad tým, prečo počas rokovaní o nariadení (ES) č. 859/2003 nebol tiež požiadaný o vypracovanie stanoviska, v dôsledku čoho sa v danom čase nemohol vyjadriť k tejto dôležitej otázke.

4.3 Nezávisle od otázok, ku ktorým by sa mal výbor povinne vyjadrovať sa domnievame, že by bolo vhodné zohľadniť jeho postoj vždy, keď sa diskutuje o otázkach sociálneho charakteru, predovšetkým v prípadoch, kedy sa tieto témy týkajú oblasti pôsobnosti ustanovení o sociálnych dávkach, ktoré sa udeľujú v rámci systému sociálneho zabezpečenia.

4.4 V odôvodneniach nariadenia (ES) č. 859/2003 je v súlade s článkom 3 Protokolu o postavení Spojeného kráľovstva a Írska, ktorý je prílohou k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o založení Európskeho spoločenstva, zdôraznené želanie oboch uvedených štátov zapojiť sa do prijatia a uplatňovania tohto nariadenia.

4.5 V návrhu nariadenia, ktorým sa nahradí nariadenie (ES) č. 859/2003, sa však nenachádza žiadne odôvodnenie, ktoré by sa vzťahovalo na túto situáciu, podľa čoho výbor usudzuje, že uvedené dva štáty sa k tejto otázke ešte nevyjadrili. V tejto súvislosti vyjadruje výbor želanie, aby spomínané štáty prijali nové nariadenie, čím by sa predišlo situácii opísanej v bode 2.5 tohto stanoviska, v ktorej by nariadenie (EHS) č. 1408/71 zostalo platné len v jednom alebo dvoch členských štátoch a uplatňovalo by sa iba na príslušníkov tretích krajín.

4.6 Platné nariadenie (ES) č. 859/2003 obsahuje prílohu, v ktorej sú povolené výnimky pre jeho uplatňovanie v členských štátoch v súvislosti s určitými konkrétnymi službami. V texte návrhu predloženom výboru sa však táto príloha nenachádza. Táto skutočnosť môže znamenať, že žiaden štát nechcel do návrhu zahrnúť žiadnu výnimku, alebo že sa žiaden štát k tomuto aspektu zatiaľ nevyjadril.

4.7 Bez ohľadu na to, aký bol dôvod na nezahrnutie prílohy do návrhu nariadenia, výbor v súlade so svojím postojom, ktorý vyjadril už pred viac ako pätnástimi rokmi vo svojom stanovisku z vlastnej iniciatívy o postavení migrujúcich pracovníkov pochádzajúcich z tretích krajín⁽⁹⁾, opätovne vyzýva k rovnakému zaobchádzaniu s občanmi členských štátov EÚ a so štátnymi príslušníkmi tretích krajín v sociálnej oblasti, a preto vyjadruje želanie, aby sa do nového nariadenia nezahrnula žiadna príloha.

V Bruseli 16. januára 2008

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁹⁾ Ú. v. ES C 339, 31.12.1991, spravodajca: pán Amato.